

Risikovurdering av advokatbransjen 2026

Risiko for hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering
av spredning av masseødeleggelsesvåpen

13.10.2026

Innhold

1. Innledning, formål og metode	5
1.1. Formål	5
1.2. Metodikk og datagrunnlag	6
1.3. Omfanget av rapporteringspliktige	8
2. Oppsummering og hovedfunn	10
2.1. Samlet vurdering av risikoen i advokatbransjen	10
2.2. Hvordan er risikoen i advokatbransjen fordelt?	11
2.3. Terrorfinansiering og MØV-finansiering	12
2.4. Andre som yter rettslig bistand	13
3. Overordnet om risikobildet i Norge	14
3.1. Innledning	14
3.2. Kriminalitetsbilde og trusselaktører	15
4. Særtrekk ved advokatbransjen og betydningen for kriminalitetsrisikoen	18
4.1. Innledning	18

4.2. Hvitvaskingslovens begrensede anvendelsesområde	18
4.3. Taushetsplikt	19
4.4. Et bredt og sammensatt tjenestetilbud	19
4.5. Advokatens klientnærhet og risiko ved skjevprising	19
4.6. Melding om mistenkelige forhold	21
5. Klientrisiko, klientens bransje og adferd	22
5.1. Innledning	22
5.2. Fakturering og betalingsatferd	22
5.3. Privatpersoner	23
5.4. Virksomheter og kompliserte strukturer	24
5.5. Klientens bransje	29
5.6. Klientadferd	33
5.7. Oppdragets opprinnelse og distribusjonskanaler	35
6. Oppdragsrisiko	36
6.1. Innledning	36
6.2. Klientbankkonto, betalingsstrømmer og midlenes opprinnelse	36
6.3. Eiendom og eiendomsoppgjør	42
6.4. Selskaps- og transaksjonsbistand	47
6.5. Prosess, forlik og andre oppdrag med særskilt risiko	52

7. Geografisk risiko og grensekryssende forhold	54
7.1. Geografisk risiko i advokatvirksomhet	54
7.2. Samlet risikovurdering	55
8. Sårbarheter knyttet til organisasjonsmodell og etterlevelse av regelverk	56
8.1. Innledning	56
8.2. Organisasjonsmodell	56
8.3. Regelverksetterlevelse	58
8.4. Sårbarheter ved regelverk og tilsyn	60
9. Terrorfinansieringsrisiko i advokatbransjen	61
9.1. Hva er terrorfinansiering og overordnet om risikobildet	61
9.2. Sårbarhet ved advokatvirksomhet	62
9.3. Samlet vurdering av terrorfinansieringsrisikoen	63
10. Risiko for finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen i advokatbransjen	65
11. Fremtidsutsikter	67

1. Innledning, formål og metode

1.1.

Formål

Denne risikovurderingen beskriver risikoen for at advokatbransjen i Norge kan bli utnyttet til hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeleggesvåpen. Vurderingen tar utgangspunkt i advokatbransjens særtrekk, herunder hvilke tjenester advokater tilbyr, hvilke transaksjoner og verdier de kan bistå med, og hvilke sårbarheter som kan gjøre tjenestene attraktive for aktører som ønsker å skjule, flytte eller disponere over verdier på en måte som tjener slike formål.

Advokattilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av antihvitvaskingsregelverket hos advokater, advokatforetak og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig rettshjelp.¹ Risikovurderingen er imidlertid ikke begrenset til tjenester som omfattes av hvitvaskingsloven, men vurderer også risikoen for slikt misbruk ved andre advokattjenester. Vurderingen retter seg mot advokater og advokatforetak, men flere av risikofaktorene vil også kunne være relevante for andre som yter rettslig bistand.

Bekjempelse av økonomisk kriminalitet er et prioritert samfunnsområde. I Meld. St. 15 (2023–2024) *Felles verdier – felles ansvar – Styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet* fremheves det at økonomisk kriminalitet rammer våre felles samfunnsverdier, og at det er behov for en styrket og mer effektiv samlet innsats for å forebygge og bekjempe slik kriminalitet.² Advokater har en sentral rolle i dette arbeidet fordi de ofte bistår ved etablering, strukturering og gjennomføring av transaksjoner og andre disposisjoner med betydelige økonomiske verdier, og fordi de ofte besitter særlig innsikt i bakgrunnen for transaksjonene.

Formålet er ikke bare å beskrive kriminalitetsrisikoen på overordnet bransjenivå, men å identifisere risikofaktorer og typologier som kan ha praktisk betydning for hvordan risikoen håndteres. Vurderingen skal dermed kunne være et relevant kunnskapsgrunnlag for advokatforetakenes virksomhetsinnrettede risikovurderinger og for utformingen av foretakenes risikobaserte tiltak. Den kan også være relevant for andre aktører som har advokatforetak som kunder, som banker og revisorer. Samtidig skal den gi Advokattilsynet et faglig grunnlag for å prioritere og innrette det risikobaserte tilsynet, herunder identifisere deler av bransjen, virksomhetstyper, tjenester og risikofaktorer som tilsier behov for nærmere oppfølging.

Det følger av standardene utarbeidet av The Financial Action Task Force (FATF)³ at medlemslandene skal identifisere og vurdere risikoen i landet og hos de

¹ Hvitvaskingsloven § 43 annet ledd b, jf. § 4 annet ledd c. Begrepene «rettshjelp» og «rettshjelps-virksomhet» er i advokatloven endret til «rettslig bistand».

² Meld. St. 15 (2023–2024) *Felles verdier – felles ansvar – Styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet*, særlig punkt 1.1.

³ FATF er en mellomstatlig organisasjon som etablerer internasjonale standarder for bekjempelse av hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeleggesvåpen.

rapporteringspliktige. Kunnskap om risikoen i advokatbransjen og i egen virksomhet er avgjørende for å kunne etablere et system som er egnet til å avdekke mistenkelige forhold. God risikoforståelse er derfor grunnleggende i antihvitvaskingsarbeidet, både for de rapporteringspliktige og for Advokattilsynet.

1.2

Metodikk og datagrunnlag

Risikovurderingen bygger på den risikobaserte tilnærmingen i Financial Action Task Forces (FATF) standarder og veiledning.⁴ FATF beskriver risiko som det som oppstår når en trussel utnytter en sårbarhet og dette medfører en konsekvens. Ved vurderingen av risiko står både omfanget og karakteren av de relevante truslene sentralt. Det samme gjelder egenskaper ved sektoren og tjenestene som kan gjøre dem utsatt for eller attraktive for misbruk.

Med trussel menes etter FATFs begrepsbruk en person, gruppe, aktivitet eller annen faktor som har potensial til å forårsake skade på blant annet staten, samfunnet eller økonomien. I en hvitvaskings- og terrorfinansieringskontekst omfatter dette blant annet personer og grupper som begår kriminalitet, terroristgrupper og aktører som legger til rette for eller på annen måte medvirker til hvitvasking, terrorfinansiering eller finansiering av spredning av masseødelegelsesvåpen (MØV-finansiering)⁵.

Sårbarheter er forhold som kan utnyttes av trusselaktører, eller som på annen måte kan bidra til å muliggjøre eller tilrettelegge for hvitvasking eller terrorfinansiering. Sårbarheten kan blant annet være knyttet til særtrekk ved advokatbransjen og tjenestene som advokatene tilbyr, samt svakheter i regelverk, tilsyn og virksomhetenes etterlevelse. I vurderingen av advokatbransjen er det derfor lagt vekt på egenskaper ved advokattjenester og advokatvirksomhet som kan gjøre disse attraktive eller særlig utsatt for misbruk, samt på forhold som påvirker muligheten til å forebygge og avdekke slik misbruk.

Med konsekvens menes den skaden hvitvasking, terrorfinansiering eller MØV-finansiering kan medføre, blant annet for samfunnet, økonomien og finanssystemet. Konsekvensene vil i betydelig grad være felles for flere av risikoområdene som vurderes. Konsekvens behandles derfor hovedsakelig som en del av den samlede risikovurderingen, og omtales særskilt der det er relevant.

Risikovurderingen tar dermed sikte på å identifisere hvor det er størst sannsynlighet for at advokatvirksomhet kan bli misbrukt, sett i lys av det relevante trusselbildet og de forholdene som gjør bransjen utsatt, samt hvilke konsekvenser slikt misbruk kan medføre. Den samlede risikoen er i denne rapporten kategorisert som LAV, MODERAT, BETYDELIG eller HØY.

Ved vurdering av risiko skilles det mellom iboende risiko og restrisiko. Iboende risiko er risikoen som foreligger før virkningen av risikoreduserende tiltak tas i betraktning. Restrisiko er risikoen som gjenstår etter at slike tiltak og deres effekt

⁴ FATF, *Money Laundering National Risk Assessment Guidance* (2024), oppdatert 2025. Veiledningen gjelder nasjonale risikovurderinger av hvitvasking, men FATF fremhever at metodikken også kan benyttes og tilpasses ved mer avgrensede sektorvise risikovurderinger. For terrorfinansiering og MØV-finansiering er det i tillegg sett hen til FATFs særskilte veiledninger om dette.

⁵ Begrepet beskriver fremskaffelse, flytting eller tilgjengeliggjøring av midler, andre økonomiske ressurser eller finansiering som helt eller delvis benyttes til utvikling, produksjon, anskaffelse, transport eller annen spredning av atomvåpen, kjemiske våpen eller biologiske våpen, herunder deres leveringsmidler og relatert materiale.

er hensyntatt. Denne risikovurderingen behandler primært advokatsektorens iboende risiko, men omtaler også svakheter ved virksomhetenes etterlevelse fordi dette er relevant for forståelsen av sektorens sårbarheter. Det er imidlertid ikke gjort forsøk på å foreta en vurdering av restrisikoen i bransjen. Konklusjonene om risikonivå uttrykker derfor den iboende risikoen, og ikke restrisikoen.

Denne avgrensningen skyldes blant annet at kvaliteten og effekten av risikoreducerende tiltak varierer mellom foretakene og er vanskelig å fastsette samlet for bransjen. En samlet vurdering av restrisiko på sektornivå vil også ha begrenset verdi for det enkelte foretak. Foretakets restrisiko vil avhenge av virksomhetens konkrete risikoprofil og av hvilke risikoreducerende tiltak foretaket selv har etablert, og hvor effektive disse er. Det enkelte advokatforetak må derfor selv vurdere både den iboende risikoen, og restrisikoen i egen virksomhet.

Vurderingene bygger på erfaringer fra Advokattilsynets tilsynsvirksomhet og tilgjengelige data om advokatbransjen, samt bransjens egne erfaringer og innspill. Det er videre sett hen til nasjonale og internasjonale risikovurderinger, trusselvurderinger, typologirapporter og andre relevante kilder, blant annet Nasjonal risikovurdering av hvitvasking og terrorfinansiering, Økokrims trusselvurderinger og rapporter, og veiledninger fra FATF og utenlandske myndigheter og tilsynsorganer.

Datagrunnlaget varierer mellom de ulike risikoområdene. Få kjente tilfeller av misbruk innebærer ikke nødvendigvis at risikoen er lav, blant annet fordi slik virksomhet etter sin art kan være vanskelig å oppdage. Opplysninger fra tilsynsvirksomheten kan på sin side være påvirket av hvordan tilsynsobjekter og kontrollområder er valgt ut. Usikkerhet og begrensninger i kunnskapsgrunnlaget tas derfor i betraktning i vurderingene.

1.2.1 Hvitvaskingsbegrepet

Hvitvasking er i hvitvaskingsloven § 2 bokstav a definert som handlinger som beskrevet i straffeloven §§ 332 og 337 om henholdsvis heleri og hvitvasking. Definisjonen viser til de objektive handlingene som er beskrevet i straffebudene, og innebærer ikke at rapporteringspliktige skal vurdere om de subjektive vilkårene for straff er oppfylt. Rapporteringspliktige kan for alle praktiske formål legge til grunn at all befatning med kriminelt utbytte omfattes av hvitvaskingsbegrepet.⁶

Hvitvasking forutsetter dermed en tilknytning til utbytte fra en straffbar handling. Utbyttet kan blant annet bestå av penger eller andre økonomiske verdier og kan også foreligge som en besparelse. Det er den underliggende straffbare handlingen – primærforbrytelsen – som frembringer utbyttet. Hvitvasking kan blant annet bestå i å motta, overføre, investere, skjule eller på annen måte sikre utbytte fra straffbare handlinger, eller i å tilsløre utbyttets opprinnelse eller hvem som har rådigheten over det. Det er ikke nødvendig at den rapporteringspliktige kan identifisere hvilken konkret straffbar handling, eller hvilken type lovbrudd, utbyttet stammer fra.⁷

⁶ Se Prop.40 L (2017-2018) Hvitvaskingsloven, punkt 3.3.7.1.

⁷ Se NOU 2016: 27 Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering II, punkt 2.3.4.2, og Rt. 2006 s. 466.

1.2.2 Særlig om risiko og de-risking

Det er viktig å skille mellom risiko og mistanke om hvitvasking. Risiko sier noe om hvor utsatt en type tjeneste, klient, transaksjon eller situasjon *generelt* er for misbruk. Høy risiko innebærer derfor ikke at hvitvasking faktisk foregår eller vil finne sted. Mistanke knytter seg derimot til *konkrete* forhold i en bestemt sak. Røde flagg eller faretegn er konkrete indikatorer som kan gi grunn til nærmere undersøkelser og som, avhengig av omstendighetene, kan gi grunnlag for mistanke.

FATFs anbefaling om risikobasert tilnærming innebærer at tiltakene skal tilpasses den identifiserte risikoen, og at man bør bruke mer ressurser der risikoen er høyere og mindre der risikoen er lavere. Høyere risiko innebærer ikke at en klient eller et oppdrag skal avvises, men at det må gjennomføres tiltak som er tilpasset risikoen. Dersom advokatforetaket avdekker mistenkelige forhold, skal disse i utgangspunktet rapporteres. FATF fraråder såkalt de-risking, hvor kunder eller kunde grupper avvises for å unngå risiko fremfor å håndtere den. *Risikoen* ved en kunde og hvitvaskingsregelverkets forpliktelser bør ikke virke som en begrensning på klienters mulighet til å få juridisk bistand.⁸ Avvisning av et oppdrag på grunn av høy risiko vil kunne innebære at kunden i stedet oppsøker en annen rådgiver, som kanskje ikke har den samme evnen eller kapasiteten til å håndtere risikoen og rapportere eventuelle mistenkelige forhold.

1.3

Omfanget av rapporteringspliktige

Advokater og advokatforetak omfattes bare av hvitvaskingsloven når de på klientens vegne utfører en finansiell transaksjon eller en transaksjon som gjelder fast eiendom, eller når de yter bistand ved planlegging eller utføring av transaksjoner i enkelte særskilte tilfeller, herunder i forbindelse med kjøp og salg av fast eiendom og virksomhet, se hvitvaskingsloven § 4 annet ledd c. Det vises til Advokattilsynets veileder for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket for nærmere informasjon og veiledning om lovens anvendelsesområde.

I 2025 var det registrert 1 838 advokatforetak i Norge.⁹ Ved inngangen til 2026 var 9 940 advokater registrert i Advokattilsynets register. Av de 1 809 foretakene som per 13. august 2026 hadde levert egenerklæring for regnskapsåret 2025, oppga 660 foretak at de hadde hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven. Dette utgjør i underkant av 37 prosent av foretakene som hadde levert egenerklæring, mot 48 prosent og 39 prosent for henholdsvis 2023 og 2024.

Av de 660 foretakene oppga 66 foretak, tilsvarende 10 prosent, at mer enn 30 prosent av oppdragene var omfattet av hvitvaskingsloven. 130 foretak oppga at mellom 10 og 30 prosent av oppdragene var omfattet, mens 464 foretak – om lag 70 prosent av foretakene med slike oppdrag – oppga at hvitvaskingsloven gjaldt for mindre enn 10 prosent av oppdragene.

De fleste advokatforetakene, lag 88 prosent, hadde en omsetning på mindre enn 10 millioner kroner.

⁸ Se imidlertid hvitvaskingsloven § 21 som oppstiller en regel om at man ikke skal etablere kunde-forhold eller gjennomføre en transaksjon der kundetiltak ikke kan gjennomføres, og det ikke gjelder advokatens bistand til å fastslå en klients rettsstilling eller bistand i rettergang.

⁹ Advokattilsynets register.

I underkant av fire prosent av foretakene hadde en omsetning på mer enn 50 millioner kroner. Disse foretakene er i hovedsak orientert mot bedriftsklienter og forretningsjuridisk bistand, og har omfattende virksomhet innen blant annet selskaps- og transaksjonsrett, finansiering, kapitalmarked, skatt, restrukturering og tvisteløsning. Foretakene vil derfor ofte være involvert i transaksjoner og disposisjoner som omfatter betydelige verdier, komplekse selskaps- og eierstrukturer og grensekryssende forhold. Flere av foretakene inngår dessuten i internasjonale advokatnettverk eller større revisjons- og rådgivningsmiljøer. Disse kjennetegnene innebærer at gruppen har en særlig eksponering mot situasjoner hvor advokattjenester kan misbrukes til å gjennomføre, tilsløre eller legitimere økonomiske disposisjoner, samtidig som gruppen ikke bør anses som homogen ettersom klientgrunnlag, tjenestesammensetning og geografisk og internasjonal eksponering varierer betydelig mellom foretakene.

Geografisk befinner de fleste advokatforetakene seg i Øst-Norge.

2. Oppsummering og hovedfunn

2.1

Samlet vurdering av risikoen i advokatbransjen

Advokattilsynet vurderer den samlede iboende risikoen for hvitvasking i advokatbransjen som BETYDELIG. Vurderingen innebærer ikke at alle advokatforetak eller advokattjenester har betydelig risiko. Risikobildet er sammensatt, og risikoen varierer vesentlig med hvilke tjenester som ytes, klientene og transaksjonene advokaten bistår med, geografisk eksponering og advokatens rolle i oppdraget.

Advokattilsynet vurderer den samlede trusselen mot advokater og advokatforetak som moderat. Vurderingen er samtidig beheftet med usikkerhet, blant annet fordi omfanget av faktisk misbruk antas å være større enn det som er kjent.

Konsekvensene av at advokattjenester misbrukes til hvitvasking vurderes å være betydelige. Det vises her til advokatenes særlige rolle og høye tillit i samfunnet. Misbruk av advokatvirksomhet kan bidra til å skjule eller legitimere kriminelt utbytte og samtidig svekke tilliten til advokatbransjen og rettsstaten. Advokatenes taushetsplikt og den tilliten denne bygger på, innebærer at slikt misbruk også kan få virkninger utover den enkelte transaksjonen. Konsekvensbildet vil i stor grad være felles for de ulike risikoområdene og er derfor ikke vurdert særskilt for hvert område.

Advokatbransjens samlede sårbarhet for misbruk vurderes å være betydelig. Sårbarheten er særlig fremtredende der advokaten får en aktiv rolle i å flytte, disponere over eller strukturere økonomiske verdier. Dette gjelder blant annet ved bruk av klientbankkonto, eiendomsoppgjør og andre oppgjørsoppdrag og ved selskaps- og transaksjonsbistand. Slike tjenester kan omfatte betydelige verdier og gi advokaten en sentral rolle i gjennomføringen av disposisjoner som kriminelle aktører kan ha behov for å benytte til å flytte, skjule eller legitimere utbytte.

Risikoen øker særlig når slike tjenester kombineres med andre risikofaktorer. Dette kan være kompliserte eller lite transparente eier- og kontrollstrukturer, uklarhet om reelle rettighetshavere eller midlenes opprinnelse, uvanlig finansiering, tredjepartsbetalinger, store eller kompliserte transaksjoner, tilknytning til land med høyere risiko eller andre forhold som gjør det vanskelig å forstå transaksjonens reelle formål og de involverte aktørene. Flere risikofaktorer kan opptre samtidig og forsterke hverandre.

Risikoen er gjennomgående lavere der advokatens rolle er begrenset til ordinær juridisk rådgivning, uten håndtering eller overføring av klientmidler eller en aktiv rolle i gjennomføringen av økonomiske disposisjoner, og hvor klientforholdet, eierstrukturen, finansieringen og formålet med oppdraget er oversiktlig. Også innenfor tjenesteområder som samlet vurderes å ha høy risiko kan enkelte oppdrag etter omstendighetene ha lavere risiko. Tilsvarende kan et oppdrag innenfor et normalt mindre risikoutsatt tjenesteområde få høy risiko når flere risikofaktorer opptre samtidig.

Advokatbransjen har også enkelte mer generelle sårbarheter. Dette gjelder blant annet det brede og lite standardiserte tjenestetilbudet, advokatens særlige rolle og taushetsplikt, hvitvaskingslovens begrensede anvendelsesområde og organisatoriske forhold i advokatforetakene. Advokattilsynets tilsynserfaringer viser i tillegg svakheter i deler av bransjens risikoforståelse og etterlevelse. Som beskrevet i kapittel 1 er effekten av risikoreduserende tiltak og etterlevelsen

imidlertid ikke innarbeidet i risikokategoriene. Konklusjonene uttrykker derfor den iboende risikoen og ikke restrisikoen.

2.2

Hvordan er risikoen i advokatbransjen fordelt?

Advokatforetakenes eksponering mot de mest risikoutsatte tjenestene er ulikt fordelt. Mange advokatforetak har få eller ingen oppdrag som omfattes av hvitvaskingsloven, mens en mindre del av bransjen utfører en betydelig andel av de tjenestene hvor hvitvaskingsrisikoen er størst. Den iboende risikoen vil særlig være høyere i foretak som regelmessig bistår med gjennomføring av transaksjoner eller andre risikoutsatte tjenester, og som har et visst volum eller betydelige verdier knyttet til slike oppdrag. Større forretningsjuridiske foretak vil ofte ha større iboende eksponering mot omfattende selskaps- og transaksjonsvirksomhet, betydelige verdier, kompliserte strukturer og grensekryssende forhold. Mindre foretak kan på sin side ha høy eksponering gjennom eksempelvis klientkonto, eiendomsoppgjør eller andre enkeltstående tjenester med høy risiko. Mindre foretak kan derfor også ha en betydelig risiko fordi f.eks. bruk av klientbankkonto gjør det mulig å gjennomføre store transaksjoner.

Lavere iboende risiko vil gjennomgående foreligge i foretak som har få eller ingen oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven, eller hvor slike oppdrag ikke innebærer håndtering av klientmidler eller en aktiv rolle i gjennomføringen av økonomiske transaksjoner. Foretak med sporadisk eller begrenset eksponering mot risikoutsatte tjenester vil derfor som utgangspunkt ha lavere iboende risiko enn foretak som regelmessig bistår med omfattende transaksjonsvirksomhet.

Tabellen nedenfor oppsummerer vurderingene av de tjenestene og bruksformene hvor den iboende risikoen er mest fremtredende. Områdene overlapper delvis, og vurderingene må ses i sammenheng med klient-, transaksjons- og øvrige risikofaktorer. Risikonivåene er overordnede og skal ikke forstås som en klassifisering av ethvert oppdrag innenfor det aktuelle området. Den konkrete risikoen vil bero på den samlede kombinasjonen av tjeneste, klient, transaksjon, geografi og øvrige risikofaktorer.

Område	Hovedkonklusjon	Forhold som særlig påvirker risikoen
Klientbankkonto	HØY, BETYDELIG, MODERAT	Risikoen er HØY ved særlig risikoutsatte bruksformer, blant annet betalingsformidling, tredjepartsbetalinger, transaksjoner med begrenset transparens, eiendomsoppgjør og interne overføringer mellom klientreskontroer. Ved ordinære transaksjonsoppgjør vurderes risikoen som BETYDELIG. Andre mer avgrensede bruksformer, blant annet forskuddsklientkonto, enkelte bokonti og oppgjør i tvister, vurderes overordnet som MODERAT.
Eiendomsmegling, herunder eiendomsoppgjør	HØY	Rene oppgjørsoppdrag, næringseiendom, eiendom under utvikling, kompliserte eierstrukturer og utenlandske eiere trekker risikoen opp. Ordinær salgsmegling med private parter, klart formål og transparent finansiering har normalt lavere risiko.

Selskaps- og transaksjonsbistand, kapital og selskapsstrukturer	HØY	Store verdier, kompliserte eller lite transparente strukturer, aktiva som er vanskelig å verdsette, uvanlig finansiering, manglende økonomisk begrunnelse og en aktiv rolle for advokaten i gjennomføringen eller oppgjøret trekker risikoen opp. Ordinær bistand til transparente selskaper og transaksjoner med klart kommersielt formål har lavere risiko.
Særskilte risikoscenarioer ved prosess og forlik	MODERAT	Risikoen gjelder særlig fiktive eller konstruerte krav, uvanlige forlik og bruk av klientkonto eller tredjepartsbetalinger til å gi overføringer et tilsynelatende legitimt rettsgrunnlag.

Det overordnede risikonivået gir bare et utgangspunkt. Særlig klientens og reelle rettighetshaveres bakgrunn, klientens bransje, virksomhets- og eierstruktur, midlenes opprinnelse, transaksjonens formål og finansiering, geografisk tilknytning og klientens adferd kan trekke risikoen betydelig opp eller ned. PEP-status, virksomhet i en utsatt bransje eller utenlandstilknytning innebærer ikke nødvendigvis i seg selv høy risiko, men kan få stor betydning når forholdet opptrer sammen med andre risikofaktorer. Risikoen vil være størst når flere forhold virker sammen.

2.3

Terrorfinansiering og MØV-finansiering

Den generelle risikoen for terrorfinansiering i advokatbransjen vurderes som LAV. Det foreligger begrenset informasjon om at norske advokattjenester faktisk benyttes til terrorfinansiering, og store deler av bransjen har etter Advokattilsynets vurdering relativt liten eksponering mot tjenester og klientforhold som er særlig relevante for slik finansiering. Risikoen er likevel høyere i enkelte deler av bransjen. Foretak som håndterer eller overfører midler over klientkonto, særlig ved tredjepartsbetalinger og grensekryssende transaksjoner, regelmessig bistår med opprettelse eller strukturering av selskaper, eller bistår organisasjoner som samler inn eller formidler midler, kan ha MODERAT terrorfinansieringsrisiko.

Den generelle risikoen for finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen vurderes også som LAV. Advokattilsynet har ikke konkret informasjon om at norske advokater faktisk utnyttes til slik finansiering, og Norge vurderes først og fremst som utsatt for fordekt anskaffelsesvirksomhet fremfor som en sentral kanal for selve finansieringen. Risikoen kan likevel være høyere for foretak som gjennomfører betydelige grensekryssende transaksjoner, særlig når oppdrag har tilknytning til sanksjonerte aktører, tredjeland som kan benyttes til omgåelse, sensitive teknologisektorer eller virksomheter som produserer eller handler med varer og tjenester som både kan benyttes sivilt og militært.

Advokattilsynets tilsynsansvar etter hvitvaskingsregelverket omfatter også andre som stadig eller ervervsmessig yter rettshjelpsvirksomhet (i advokatloven omtalt som rettslig bistand), i den grad de utfører tjenester som omfattes av hvitvaskingsloven. Denne gruppen er ikke omtalt særskilt i risikovurdering, men flere risikofaktorer som er behandlet for advokater og som gjelder bistand ved planlegging eller utføring av transaksjon vil også kunne være relevant for denne gruppen.

Det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget tilsier likevel at gruppen samlet er mindre eksponert for de mest risikoutsatte tjenestene. Disse aktørene kan ikke disponere klientbankkonto i advokatlovens og advokatforskriftens forstand, og Advokattilsynet er ikke kjent med at gruppen i nevneverdig omfang bistår ved større eller komplekse selskaps- eller eiendomstransaksjoner. Advokattilsynets egne undersøkelser av større selskapstransaksjoner understøtter dette.¹⁰ Gruppen vurderes heller ikke å tilføre transaksjoner og strukturer den samme legitimiteten som advokatrollen kan gjøre, og Advokattilsynet er ikke kjent med opplysninger som tilsier at gruppen har vært misbrukt til hvitvasking i Norge. Også konsekvensene av eventuelt misbruk vurderes på sektornivå som lavere enn for advokatbransjen. På denne bakgrunn vurderes den samlede iboende risikoen som LAV.

Vurderingen av gruppen er overordnet, og innebærer usikkerhet. Dersom en virksomhet utfører tjenester eller har klienter, transaksjoner eller geografisk eksponering som tilsvarer de mer risikoutsatte delene av advokatbransjen, kan den konkrete risikoen være høyere og må vurderes ut fra de samme risikofaktorene. Risikobildet kan også endre seg dersom gruppen i større grad begynner å tilby transaksjonsbistand eller det fremkommer opplysninger om faktisk misbruk. På denne bakgrunn vil Advokattilsynet innen to år gjøre en fornyet vurdering av risikoen ved denne gruppen.

¹⁰ Kunnskapsgrunnlaget omfatter f.eks. ikke bistand til opprettelse av selskaper eller salg av hylleselskaper.

3. Overordnet om risikobildet i Norge

3.1

Innledning

Norge har en åpen økonomi med omfattende internasjonale pengestrømmer, høy levestandard, politisk stabilitet og et velfungerende finansielt system med høy tillit internasjonalt. Dette gjør Norge attraktivt for legitime investeringer, men kan også gjøre landet attraktivt for plassering eller integrering av midler med ulovlig opphav. Mange norske virksomheter opererer i eller mot land med høyere korrupsjonsrisiko og svakere institusjoner. Store og komplekse verdikjeder innen blant annet energi, sjømat, eiendom og bygg og anlegg kan gi rom for skjult eierskap, kompliserte transaksjoner og tilsøring av utbytte. Det er også enkelt og billig å opprette foretak og organisasjoner, noe kriminelle nettverk aktivt kan misbruke. Norges digitale infrastruktur og den teknologiske utviklingen for øvrig gir grunnlag for nye kriminalitetsformer og muliggjør rask flyt av verdier.¹¹

Risikobildet for hvitvasking i Norge er sammensatt, endrer seg raskt og påvirkes av sterke koblinger mellom nasjonale og internasjonale forhold. Selv om Norge har et relativt robust antihvitvaskingsregime, er effekten i stor grad avhengig av praktisk gjennomføring, samhandling og prioritering i hele kjeden fra forebygging til straffereaksjon. Økokrim peker på at sårbarhetene blant annet er knyttet til fragmentert ansvar, varierende kompetanse, begrensede analyse- og etterforskningsressurser og ulik forståelse av hvitvasking som fenomen. Kunnskapshull påvirker også evnen til å avdekke hvitvasking, særlig der metodene gjelder virksomhetsstrukturer, storbedrifter, selvbetjeningsløsninger, offentlige registre og mer komplekse former for verdiflyt.¹²

Hvitvaskingen organiseres i økende grad som sammensatte økosystemer, hvor foretak, fiktive oppdrag, fiktive fakturaer, lån, heldigitale banker, kryptovaluta, eiendom, verdigjenstander og internasjonale betalingskanaler kan inngå i samme hvitvaskingsopplegg.¹³

I PSTs NRA om terrorfinansiering fra 2026 vurderes den overordnede risikoen for terrorfinansiering i Norge som moderat. Risiko er knyttet til transaksjonenes destinasjon fremfor opprinnelse, og midlene kan ha både lovlig og ulovlig opphav. PST uttaler at det faktiske omfanget synes å være begrenset, men at sårbarheter og muligheten for misbruk tilsier at risikoen ikke er lav. Terrorfinansiering på nasjonalt nivå skjer i hovedsak gjennom enkeltaktører som generelt har lav kapasitet til å skaffe til veie store midler. PST viser til at finansiering av terror kan skje gjennom ulike kanaler og ved bruk av ulike verdier som kontanter, kryptovaluta, luksusvarer og digitale plattformer, og at blant annet banker, betalings-tjenester og profesjonelle tilrettelegger kan være særlig utsatt for å bli utnyttet.

Når det gjelder aktivitet knyttet til finansiering av spredning av masseødeleggelses-våpen (MØV), peker PST på at dette hovedsakelig vil skje indirekte i Norge, gjennom at statlige aktører anskaffer varer, tjenester og teknologi fra Norge. PST

¹¹ Økokrim, *Nasjonal risikovurdering hvitvasking 2026* (heretter *NRA Hvitvasking 2026*), s. 21-23, særlig s. 23.

¹² Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 24-26.

¹³ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 70-71.

mener det er lite sannsynlig at Norge er det foretrukne alternativet for aktører som leter etter metoder for å finansiere eller skaffe midler til MØV. PST peker på Russland og Kina som de mest sentrale trusselaktørene som kan stå bak slike anskaffelser. De samme forholdene ved de rapporteringspliktiges virksomheter som kan utnyttes til hvitvasking kan også utnyttes til MØV-finansiering.

3.2

Kriminalitetsbilde og trusselaktører

For å forstå risikoen for hvitvasking må man ha en ide om hvilke typer underliggende kriminalitet som kan generere utbytte. For advokatbransjen vil det være særlig relevant å se hen til kriminalitetsområder der utbytte kan søkes legitimert eller skjult gjennom selskaper, eiendom, avtaler, transaksjoner, private lån, bruk av klientbankkonto, verdivurderinger eller andre arrangementer som i utgangspunktet fremstår legitime. Risikoen ligger ikke bare i gjennomføring av transaksjoner, men også i at advokatens rolle kan bidra til å gi disposisjoner og strukturer legitimitet.

Advokater må være oppmerksomme på at selv om det i enkeltsituasjoner er lite sannsynlig at de kan bli misbrukt i selve hvitvaskingshandlingen, kan de bli involvert i primærforbrytelsen.¹⁴ Videre er terskelen for uaktsom hvitvasking lav, noe advokater bør være oppmerksomme på også i saker som faller utenfor hvitvaskingslovens anvendelsesområde.

Økokrim vurderer risikoen knyttet til bedragerier som høy. I 2025 ble det levert 31 464 anmeldelser av bedrageri, som utgjorde 86 prosent av alle økonomiske straffesaker. Antallet har økt hvert år de siste fire årene.¹⁵ Bedragerier kan utføres av både enkeltaktører og organiserte nettverk, og de vanligste typene er investerings-, identitets-, relasjons- og fakturabedragerier. Også økonomisk utroskap mot selskaper utgjør en relevant misbruksrisiko for advokatbransjen. Advokater kan yte bistand i forbindelse med selskaps- og virksomhetstransaksjoner, restruktureringer, oppkjøp, finansiering, overføringer av verdier og andre disposisjoner som kan benyttes til å gjennomføre eller tilsøre handlinger som innebærer at en person i en tillits- eller kontrollposisjon beriker seg selv eller andre på selskapets bekostning.

Utnyttelse av offentlige ordninger og skatte- og avgiftskriminalitet er også områder der advokatens tjenester kan bli misbrukt. Kriminaliteten kan knyttes til misbruk av refusjons- og velferdsordninger, anskaffelser, tilskudds- og støtteordninger, samt bruk av uriktige eller villedende opplysninger. Økokrim peker blant annet på fiktiv dokumentasjon for å legitimere MVA-refusjon i virksomheter uten reell drift, og på metoder som fiktiv fakturering, stråpersoner og registermanipulasjon.¹⁶

Korrupsjon vurderes å ha lavere omfang i Norge enn flere andre kriminalitetsområder, men med høyt skadepotensial. Risikoen er særlig relevant i bransjer som er avhengige av lisenser, kvoter, konsesjoner, tillatelser, offentlige anskaffelser eller plan- og byggesaker. Korrupsjon kan skjules gjennom tilsynelatende ordinære betalinger, for eksempel fakturering for varer eller tjenester som ikke faktisk leveres.

¹⁴ Eksempler kan være bedrageri og utroskap mot selskaper, ulovlig kreditorunndragelse og skatte- og avgiftskriminalitet.

¹⁵ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 45.

¹⁶ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 79.

Økokrim vurderer risikoen for hvitvasking knyttet til narkotika- og vinningskriminalitet som høy. Denne kriminaliteten har betydelig omfang, genererer store utbytter og har koblinger til internasjonale kriminelle nettverk. Utbyttet, ofte i form av kontanter, kan forsøkes hvitvasket gjennom kjøp av lovlige varer og tjenester, overføring til selskaper, investeringer, eiendom eller kryptovaluta.¹⁷

Miljøkriminalitet og arbeidslivskriminalitet er også relevante fordi de ofte kan skje i eller gjennom lovlig næringsvirksomhet. Ved miljøkriminalitet kan profitten bestå i besparelser, konkurransefortrinn eller tillatelser gitt på uriktig grunnlag. Arbeidslivskriminalitet er ofte økonomisk motivert og kan omfatte brudd på regler om lønns- og arbeidsforhold, trygd, skatter og avgifter, utnyttelse av arbeidstakere og konkurransevridende handlinger. Økokrim peker på bruk av foretak og selskapsstrukturer, fiktiv fakturering, falske identiteter, misbruk av digital ID og misbruk av offentlige ordninger.

Økokrim beskriver trusselaktørene som både organiserte kriminelle, hvitvaskingsnettverk, og som enkeltaktører som begår profittmotivert kriminalitet. Aktørene kjennetegnes av høy tilpasningsevne, god markedstilgang og økende teknologisk kompetanse. Økokrim beskriver også at kriminelle nettverk bruker tredjepersoner, muldyr, insidere og profesjonelle tilretteleggere for å forklare midlenes opprinnelse eller destinasjon. I NRA 2026 vurderes risikoen for hvitvasking ved bruk av profesjonelle tilretteleggere som høy. Slike tilretteleggere kan være uvitende eller bevisst involvert, og kan bidra med kompetanse knyttet til selskapsopprettelser, fiktiv fakturering eller komplekse transaksjonsskjeder. Bruk av profesjonelle aktører gir transaksjoner og strukturer legitimitet.¹⁸ I trusselvurderingen for 2026 fremhever Økokrim at kriminelle nettverk i økende grad benytter legale foretak som en integrert del av sin virksomhet, og at nettverkene etablerer seg i nye næringer hvor kontrollen er svak.¹⁹

Den teknologiske utviklingen påvirker samtidig trusselaktørenes kapasitet og fremgangsmåter. Økokrim peker på at kunstig intelligens, automatisering og digitale plattformer kan redusere terskelen for å begå komplekse lovbrudd og gjøre det mulig å gjennomføre bedragerier og hvitvaskingshandlingene i større skala og med høyere grad av troverdighet. Teknologien kan blant annet benyttes til å produsere falsk eller manipulert dokumentasjon, misbruke eller konstruere identiteter og etablere tilsynelatende legitime virksomheter og transaksjoner.²⁰

For advokatbransjen er utviklingen særlig relevant fordi kriminelle aktører kan benytte slike verktøy til å fremlegge mer troverdig dokumentasjon og forklaringer om klientforhold, eierskap, finansiering og transaksjoners formål. KI kan også redusere terskelen for å tilegne seg kunnskap om selskapsstrukturer, regelverk og kontrollmekanismer, og dermed gjøre det lettere å tilpasse sine fremgangsmåter i møte med advokatenes kundetiltak.

For advokater befinner truslene seg i hovedsak utenfor sektoren. Dette er personer eller selskaper som har som formål å utføre økonomisk kriminalitet eller sikre utbytte av slik virksomhet, og som etterspør advokattjenester for lettere å få gjennomført lovbruddet og minimere oppdagelsesrisiko.

¹⁷ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 90-91.

¹⁸ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 59 og 70-73. Se også Økokrim, *Trusselvurdering 2026*, s. 19-20.

¹⁹ Økokrim, *Trusselvurdering 2026*, s. 8-9 og 49-55.

²⁰ Økokrim, *Trusselvurdering 2026*, s. 9 og 65. Se også FATF, *Horizon Scan – Artificial Intelligence and Deepfakes* (2025), s. 3-5.

Advokatforetakene må være klar over risiko også for interne trusselaktører.²¹ Advokattilsynet har avdekket flere tilfeller der det er grunn til å tro at advokaten bevisst medvirker til kriminalitet. Slike personer vil ha høy kapasitet, både fordi oppdagelsesrisikoen er begrenset (jf. nedenfor), og omfanget av transaksjoner kan være betydelig og handlingene pågår over tid. Slike aktører kan finnes som «utro tjenere» i større, legitime foretak, det vil si advokater som opererer på tvers av eget foretaks rutiner, krav og forventninger, og som utnytter svakheter i AML-rutiner og internkontroll for å tilrettelegge for økonomisk kriminalitet.

Rekruttering og oppfølging av partnere/eiere kan derfor utgjøre en egen risiko for bransjen.

Det eksisterer også en risiko for større grad av misbruk av advokatforetak, for eksempel der kontrollen med advokatforetaket i realiteten ligger på andre hender enn de personene som formelt står oppført som daglig leder og/eller eier. Slik kontroll kan skje for eksempel gjennom familierelasjoner eller andre former for avhengighetsforhold. Det finnes også eksempler på at slike bakmenn er personer som tidligere er dømt for- eller som har vært mistenkt for alvorlig kriminalitet eller for medvirkning til dette. Slike personer kan tidligere ha fått tilbakekalt sin egen advokatbevilling, men fortsetter virksomhet fra eget eller andres advokatforetak under dekke av andre faglige eller administrative stillingstitler.

Økokrim vurderer trusselen mot advokatsektoren samlet sett som moderat, men viser til at vurderingen er usikker, da det antas å være store mørketall.²² Advokattilsynet legger dette til grunn for de vurderingene som gjøres i denne risikovurderingen. I de følgende kapitlene vurderes forhold ved advokatbransjen, klientene og tjenestene som kan gjøre sektoren mer eller mindre sårbar for disse truslene.

²¹ Datagrunnlaget her er usikkert. Det er ofte vanskelig å avgjøre om advokatene bevisst medvirker eller om forholdet skyldes misbruk, se FATF (2013) s. 5.

²² Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 155.

4. Særtrekk ved advokatbransjen og betydningen for kriminalitetsrisikoen

4.1

Innledning

For å vurdere risikoen for hvitvasking, terrorfinansiering og finansiering av spredning av masseødeleggingsvåpen i advokatbransjen, er det nødvendig å ta hensyn til forhold som skiller advokatvirksomhet fra andre rapporteringspliktige virksomheter. Advokatenes risikobilde er i betydelig grad knyttet til hvilke tjenester som ytes, hvordan oppdragene er utformet, advokatens rolle i den aktuelle transaksjonen og klientforholdet, samt hvordan advokatvirksomheten er organisert.

Advokattjenester kan inngå som ett av flere elementer i komplekse disposisjoner, og risikoen kan derfor oppstå i samspillet mellom flere risikofaktorer. En klient kan eksempelvis ha en risikofylt geografisk eller bransjemessig tilknytning, samtidig som advokaten bistår med en tjeneste som i seg selv er særlig egnet til å flytte, skjule eller omforme verdier. Denne typen kombinasjonsrisiko er derfor særlig relevant ved vurderingen av advokatbransjen.

Samtidig har advokater en særskilt rolle i rettsstaten. Advokatens uavhengighet, lojalitet til klienten, taushetsplikt og oppgave med å ivareta klientens rettsstilling har betydning for både anvendelsen av hvitvaskingsregelverket og advokatens mulighet og plikt til å undersøke og rapportere mistenkelige forhold.

4.2

Hvitvaskingslovens begrensede anvendelsesområde

Hvitvaskingsloven har et begrenset anvendelsesområde for advokater. Etter § 4 annet ledd bokstav c gjelder regelverket blant annet når advokaten på klientens vegne *utfører* en finansiell transaksjon eller en transaksjon som gjelder fast eiendom, eller *bistår* ved planlegging eller utføring av nærmere angitte transaksjoner, herunder kjøp og salg av fast eiendom eller virksomhet, forvaltning av klientmidler og andre aktiva, åpning eller forvaltning av konto, fremskaffelse av kapital og opprettelse, drift eller ledelse av selskap, fond eller tilsvarende juridiske arrangementer.

Dette innebærer at den samme klienten og det samme advokatforetaket kan være omfattet av hvitvaskingsregelverket i ett oppdrag, men ikke i et annet. Grensedragningen mellom tjenester som omfattes og tjenester som faller utenfor regelverket, får derfor direkte betydning for hvordan risikoen håndteres og hvilke tiltak som iverksettes.

Det begrensede anvendelsesområdet må samtidig ses i sammenheng med advokatenes rolle i rettsstaten. Hvitvaskingsloven gjør uttrykkelige unntak fra enkelte plikter når advokaten fastslår klientens rettsstilling eller bistår klienten i forbindelse med rettergang.

4.3

Taushetsplikt

En særskilt sårbarhet ved advokatvirksomhet er at advokater er underlagt en streng lovbestemt taushetsplikt.²³ Taushetsplikten er grunnleggende for advokatrollen, men innebærer samtidig at adgangen for personer utenfor klientforholdet til å få innsyn i advokatens virksomhet og klientforhold kan være begrenset. Dette kan også ha betydning for foretakets eksterne kontrollfunksjoner. Eksempelvis kan revisor ha begrenset tilgang til opplysninger om klienter, oppdrag og underliggende transaksjoner når opplysningene er underlagt advokatens taushetsplikt.²⁴ Dermed kan enkelte sider av virksomheten være mindre tilgjengelige for uavhengig kontroll enn det som er tilfelle i andre virksomheter hvor kontrollfunksjonene har bredere tilgang til virksomhetens underliggende informasjon.

Den begrensede eksterne innsynsmuligheten øker betydningen av foretakets egne styrings- og kontrollmekanismer. Dersom interne kontrolltiltak er mangelfulle, kan forhold som burde vært undersøkt eller reagert på, i større grad forbli uoppdaget. Dette gjelder særlig dersom informasjon om klienten eller oppdraget ikke deles internt, eller dersom foretakets ledelse og kontrollfunksjoner ikke har tilstrekkelig tilgang til relevant informasjon til å kunne vurdere den samlede risikoen.

4.4

Et bredt og sammensatt tjenestetilbud

Advokatvirksomhet skiller seg fra flere andre rapporteringspliktige bransjer ved at tjenestetilbudet er bredt, og at tjenestene i begrenset grad kan beskrives som standardiserte produkter. Den enkelte advokat kan kombinere juridisk rådgivning, transaksjonsbistand, forhandlinger, selskapsrettslig bistand, bistand ved finansiering og andre tjenester innenfor samme klientforhold eller oppdrag.

Denne fleksibiliteten er en sentral del av advokatens funksjon, men innebærer samtidig en utfordring for arbeidet mot hvitvasking og terrorfinansiering. Det kan være vanskeligere å etablere standardiserte risikokategorier, kontrollpunkter og kundetiltak enn i virksomheter hvor tjenestene er mer ensartede. Risikoen må derfor i større grad vurderes konkret ut fra kombinasjonen av klient, tjeneste, transaksjon, jurisdiksjon og advokatens rolle.

Enkelte advokattjenester innebærer at advokaten får en aktiv rolle i etablering, strukturering, dokumentasjon eller gjennomføring av disposisjoner og transaksjoner. Dette har betydning for hvordan tjenesterisikoen vurderes senere i risikovurderingen.

4.5

Advokatens klientnærhet og risiko ved skjevprising

Advokatens tjenester kan være attraktive for kriminelle aktører fordi advokaten besitter juridisk og kommersiell kompetanse som aktørene selv ikke nødvendigvis har, og fordi advokatens medvirkning kan bidra til at transaksjoner og strukturer fremstår som legitime. Advokaten kan dermed få en sentral rolle ikke bare i gjennomføringen, men også i planleggingen og utformingen av transaksjoner og selskaps- eller eierstrukturer som kan benyttes til å skjule midlenes opprinnelse, reelle eierskap eller formål.

²³ Advokatloven § 32.

²⁴ Advokattilsynet har fått informasjon om dette fra revisorer som har oppdrag for advokater.

Advokatens uavhengighet og lojalitet til klienten er grunnleggende for advokatrollen. Samtidig kan tette og langvarige klientforhold innebære en risiko for at advokaten blir mindre kritisk til klientens opplysninger eller forklaringer. Et godt klientforhold kan gi advokaten verdifull kunnskap om klientens virksomhet og transaksjoner, men kan også føre til at uvanlige forhold i mindre grad oppfattes som avvikende.²⁵ Det kan videre oppstå press knyttet til klientens ønsker, tidspress, økonomiske interesser eller forventninger til advokatens håndtering av oppdraget.

Advokatens nærhet til klienten og den konkrete transaksjonen kan samtidig være en viktig risikoreduserende faktor. Advokaten vil i mange tilfeller ha tilgang til informasjon om transaksjonens formål, de involverte partene, selskapsstrukturen og bakgrunnen for en disposisjon som ikke nødvendigvis er tilgjengelig for andre aktører. Dette kan gi advokaten gode forutsetninger for å identifisere uvanlige eller mistenkelige forhold.²⁶

Et eksempel er transaksjoner hvor det foreligger et vesentlig og uforklart misforhold mellom verdien av ytelsene som utveksles (skjevprising). Transaksjonen kan være helt fiktiv, for eksempel ved betaling for varer eller tjenester som ikke er levert, eller reell, men skjevpriset. Slike transaksjoner kan brukes til å overføre verdier mellom parter under dekke av en tilsynelatende legitim disposisjon, og kan blant annet være en fremgangsmåte for kriminalitet som økonomisk utroskap, skatte- og avgiftskriminalitet og korrupsjon. Bistand til gjennomføring av skjevprisede transaksjoner kan både innebære medvirkning til en primærforbrytelse og bistand til å sikre utbyttet fra forbrytelsen.

Advokater som bistår i planleggingen eller gjennomføringen av en transaksjon, vil ofte ha tilgang til informasjon som gjør det mulig å vurdere om vederlaget og den økonomiske sammenhengen fremstår rimelig. Relevante forhold kan være transaksjonens formål, forholdet mellom partene, hvordan verdien er fastsatt og informasjon fra due diligence eller verddivurderinger. Et bredt informasjonsgrunnlag kan redusere risikoen for at skjevprising overses, mens et påfallende snevert mandat for oppdraget eller manglende tilgang til sentral informasjon uten naturlig forklaring kan være et faresignal.

Advokatens rolle innebærer dermed en dobbelthet i risikobildet: Den kunnskapen og kompetansen som gjør advokaten til et viktig kontrollpunkt mot økonomisk kriminalitet, kan samtidig gjøre advokattjenestene attraktive for aktører som ønsker å misbruke juridiske og kommersielle strukturer. Risikoen oppstår særlig dersom advokaten ikke har tilstrekkelig kritisk distanse til klienten, eller dersom opplysninger fra klienten legges til grunn uten tilstrekkelig kontroll.

²⁵ Se også Polismyndigheten, Samordningsfunktionen, *Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2024/2025* (2026), s. 132.

²⁶ Se Polismyndigheten, NRA (2026), s. 132 og Hvidvasksekretariatet, NRA (2022), s. 199.

Antallet rapporter om mistenkelige forhold fra advokater har over tid vært lavt sammenlignet med flere andre rapporteringspliktige grupper.²⁷ Det lave rapporteringsnivået gir imidlertid ikke i seg selv grunnlag for å konkludere med at risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering er lavere i advokatbransjen.

Det er flere mulige forklaringer på det lave rapporteringsnivået. For det første er advokaters rapporteringsplikt begrenset av hvitvaskingslovens anvendelsesområde og av unntakene som gjelder når advokaten fastslår klientens rettsstilling eller bistår klienten i forbindelse med rettergang. For det andre kan advokaters særlige taushetsplikt og usikkerhet om rekkevidden av unntakene fra rapporteringsplikten påvirke tilbøyeligheten til å rapportere. Endelig kan lav rapportering skyldes mangelfull risikoforståelse, svak etterlevelse av regelverket eller manglende evne til å identifisere relevante indikatorer.

Det er derfor usikkert i hvilken grad antallet rapporter om mistenkelige forhold gir et representativt bilde av det underliggende risikonivået i advokatbransjen. Enkelte former for kriminalitet som søker å utnytte advokattjenester kan være vanskeligere å identifisere nettopp fordi tjenestene inngår i komplekse transaksjoner og strukturer. Advokater kan eksempelvis være involvert i etablering, strukturering eller gjennomføring av disposisjoner hvor den enkelte transaksjonen isolert sett kan fremstå legitim, mens risikoen først blir synlig når transaksjonen ses i sammenheng med klientens øvrige virksomhet, eierskap, økonomi og formål.

²⁷ Advokater sendte 25 MF-rapporter i 2025, mens tallene var 27, 23 og 24 for hhv. 2024, 2023 og 2022, se Økokrim ved FIU sin statistikkoversikt: <https://www.okokrim.no/statistikk-mf-rapporter.549327.no.html>

5. Klientrisiko, klientens bransje og adferd

5.1

Innledning

Risikoen for hvitvasking i advokatvirksomhet vil blant annet avhenge av risikoen knyttet til kunden, eventuelle reelle rettighetshavere tilknyttet kunden og midlene som inngår i oppdraget eller transaksjonen. Risikoen vil normalt være høyere der klientens profil, eierskapsstruktur, reelle rettighetshavere eller formuen og midlenes opprinnelse ikke fremstår tilstrekkelig klar for advokaten. Risikoen må imidlertid vurderes konkret og i sammenheng med andre risikofaktorer, herunder hvilken tjeneste advokaten yter, transaksjonens karakter og klientens tilknytning til ulike jurisdiksjoner.

Advokater har gjerne en bred og sammensatt kundebase, og bistår både privatpersoner og juridiske personer. Også mindre advokatforetak kan ha svært variert kundeportefølje. Selv om mindre foretak gjennomgående kan ha en større andel privatpersoner som klienter, mens større foretak i større grad bistår virksomheter, er det ingen nødvendig sammenheng mellom foretakets størrelse og hvilke klienter eller oppdrag det kan påta seg. En advokat kan for eksempel påta seg et enkeltstående oppdrag for en større virksomhet eller innenfor et rettsområde som ligger utenfor det foretaket normalt arbeider med.

At en klient eller et oppdrag avviker fra advokatens eller advokatforetakets normale kunde- og oppdragsprofil, kan være en relevant risikofaktor. Det samme gjelder dersom klienten søker bistand til tjenester advokaten normalt ikke tilbyr, eller som ligger utenfor advokatens etablerte virksomhetsområde. Slike forhold er ikke i seg selv uttrykk for hvitvasking, men kan være forhold som tilsier at klientens formål med oppdraget, bakgrunnen for at advokaten er valgt, og sammenhengen mellom klienten, tjenesten og eventuelle transaksjoner bør undersøkes nærmere.

Klientrisikoen kan også være forhøyet dersom klienten har en bakgrunn eller adferd som gir grunn til å stille spørsmål ved lovligheten av midlene eller formålet med oppdraget. Dette gjelder blant annet klienter med dommer eller andre dokumenterte forhold knyttet til økonomisk kriminalitet, klienter som gjentatte ganger har vært involvert i konkurser eller selskapsavviklinger under omstendigheter som gir grunn til nærmere undersøkelser. Tilsvarende vil uvanlige forhold knyttet til fakturering, betalinger, bruk av mellommenn eller andre disposisjoner være relevante risikofaktorer.

Det avgjørende er ikke klientens bakgrunn isolert sett, men om forholdene gir grunn til å anta at advokatens tjenester kan bli brukt til å skjule, flytte, legitimere eller på annen måte håndtere verdier med kriminelt opphav.

5.2

Fakturering og betalingsatferd

Fakturering og betalingsatferd kan gi informasjon om klientens økonomiske forhold, formålet med oppdraget og hvem som reelt står bak en transaksjon. Uvanlige eller lite transparente betalingsforhold kan derfor være relevante indikatorer på hvitvaskingsrisiko. Risikoen kan blant annet være forhøyet dersom betaling for advokatens tjenester skjer fra eller til en tredjeperson uten en klar og dokumentert sammenheng med klienten eller oppdraget, dersom betalingsstrømmen ikke samsvarer med klientens opplysninger eller forventede økonomiske aktivitet.

Også selve faktureringen kan gi grunn til nærmere undersøkelser. Dette kan for eksempel være tilfeller hvor klienten ber om at fakturaen utstedes til en annen person eller virksomhet enn den som mottar tjenesten, ber om en fakturabeskrivelse som ikke gjenspeiler det faktiske oppdraget, eller ønsker at betaling skal skje til eller fra en annen konto enn den som naturlig tilhører klienten. Tilsvarende kan hyppige endringer i fakturamottaker, betalingskonto eller betalingsmåte være relevante dersom endringene ikke kan forklares på en tilfredsstillende måte.

For advokatvirksomhet kan det også være en særlig risiko dersom klienten forsøker å bruke advokatens fakturaer som et ledd i å flytte, skjule eller legitimere midler. Det samme gjelder dersom advokaten blir bedt om å gjennomføre betalinger eller andre økonomiske disposisjoner på klientens vegne som ikke har en naturlig sammenheng med oppdraget.

Slike forhold er ikke nødvendigvis uttrykk for hvitvasking. Det avgjørende er om betalings- eller faktureringsmønsteret, sett i sammenheng med klienten, oppdraget og øvrige omstendigheter, gir grunn til å undersøke midlenes opprinnelse, formålet med betalingen eller hvem som reelt står bak transaksjonen nærmere.

5.3

Privatpersoner

5.3.1. Innledning

Privatpersoner utgjør en betydelig del av advokatenes kundemasse. Risikoen vil variere betydelig mellom ulike klienter og oppdrag. For privatpersoner kan blant annet klientens yrke eller virksomhet, økonomiske situasjon, formuens størrelse og opprinnelse, geografiske tilknytning, tidligere straffbare forhold og tilknytning til andre personer eller virksomheter være relevante risikofaktorer. Risikoen er typisk relevant når advokaten bistår med transaksjoner eller disposisjoner som innebærer overføring eller plassering av betydelige verdier, for eksempel ved kjøp og salg av fast eiendom, etablering eller overdragelse av selskaper, arv og skifte eller håndtering av klientmidler.

5.3.2. Politisk eksponerte personer (PEP)

Personer som innehar eller har innehatt enkelte fremtredende offentlige funksjoner, kan være særlig utsatt for korrupsjon og bestikkelser. Hvitvaskingsregulverket har derfor særskilte regler om forsterkede kundetiltak overfor politisk eksponerte personer (PEP-er), deres nære familiemedlemmer og kjente medarbeidere. Formålet er blant annet å redusere risikoen for at utbytte fra korrupsjon eller andre straffbare handlinger knyttet til en PEP kan integreres i det finansielle eller økonomiske systemet. PEP-status er en forebyggende risikokategori og innebærer ikke i seg selv at personen er involvert i kriminalitet.

Risikoen knyttet til PEP-er varierer betydelig. Det må blant annet ses hen til hvilken offentlig funksjon personen har eller har hatt, hvilke fullmakter og hvilken innflytelse funksjonen innebærer, hvilket land personen er tilknyttet, og øvrige forhold ved klienten og oppdraget. Finanstilsynet har fremhevet at det kan være grunn til å gjennomføre mer omfattende kundetiltak overfor PEP-er fra land med høy korrupsjonsrisiko enn overfor PEP-er fra land med lavere korrupsjonsrisiko.

For advokatbransjen kan PEP-risikoen være særlig relevant i oppdrag som innebærer håndtering av større verdier, etablering eller bruk av selskaper og andre juridiske strukturer, investeringer i fast eiendom eller andre aktiva, eller bistand ved grensekryssende transaksjoner. Advokatens tjenester kan i slike sammenhenger bli brukt til å strukturere eller gjennomføre disposisjoner som har til hensikt å skjule midlenes egentlige opprinnelse eller reelle eierskap. FATF har

fremhevet at juridiske profesjonelle i enkelte tilfeller kan bli brukt til å gi transaksjoner og disposisjoner et preg av legitimitet, blant annet ved korrupsjon og hvitvasking av korrupsjonsutbytte.

For 2025 har 42 advokatforetak opplyst at de har hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven hvor kunden eller reell rettighetshaver har vært PEP eller nært familiemedlem eller kjent medarbeider av en person med PEP-status. Tallet kan være høyere som følge av mangelfulle eller ulikt innrettede systemer for registrering av oppdrag som involverer PEP. Ett advokatforetak som har opplyst å ha bistått en PEP, kan dessuten ha hatt flere slike klienter.

Ettersom størsteparten av advokatforetakenes kunder og transaksjoner er tilknyttet Norge, hvor korrupsjonsrisikoen generelt er lav, fremstår den overordnede risikoen for hvitvasking knyttet til PEP-kunder i advokatbransjen som begrenset. Dette utelukker imidlertid ikke at enkelte PEP-relaterte oppdrag kan innebære betydelig risiko. Risikoen øker når PEP-status kombineres med andre risikofaktorer, som tilknytning til land med høy korrupsjonsrisiko, komplekse eier- eller selskapsstrukturer, uklart formål med transaksjonen eller uklarhet om formuen eller midlenes opprinnelse. De lovpålagte kravene til forsterkede kundetiltak gjelder uavhengig av dette, se hvitvaskingsloven § 18.

5.4

Virksomheter og kompliserte strukturer

5.4.1. Innledning

Et sentralt ledd i mange hvitvaskingsprosesser er å tilsløre forbindelsen mellom utbyttet, den underliggende straffbare handlingen og personen som i realiteten kontrollerer eller nyter godt av midlene. Dette kan blant annet skje gjennom bruk av stråpersoner²⁸, selskaper, mellomliggende juridiske personer og andre komplekse eier- og kontrollstrukturer. Økokrim fremhever i Nasjonal risiko-vurdering 2026 utnyttelse av virksomhetsstrukturer og skjult eierskap som en hovedutfordring. Enkeltpersonforetak, aksjeselskaper og mer komplekse konsern-strukturer kan blant annet benyttes til å skjule eierskap, tilsløre midlenes opprinnelse, gjennomføre fiktiv fakturering eller skape avstand mellom den kriminelle aktiviteten og personene som står bak.²⁹

Virksomhetsstrukturer har samtidig en legitim og viktig funksjon i næringslivet. Komplekse strukturer kan blant annet være begrunnet i finansiering, skatteforhold, risikohåndtering, internasjonal virksomhet, joint ventures, investeringer eller selskapsrettslige forhold. Det er derfor ikke kompleksiteten i seg selv som innebærer høy risiko. Risikoen øker særlig når strukturen er vanskelig å forstå, når den ikke synes å ha en klar forretningsmessig eller juridisk begrunnelse, eller når det er vanskelig å fastslå hvem som i realiteten eier eller kontrollerer virksomheten og midlene.

For advokater er dette særlig relevant fordi advokatens tjenester kan benyttes ved etablering, omorganisering, oppkjøp, salg og finansiering av virksomheter der klienten har en komplisert struktur. Advokaten kan også bistå ved utforming av selskaps- og eierstrukturer og kommer da inn på et tidspunkt hvor strukturen etableres eller endres.

²⁸ Person som opptrer på vegne av en annen for å skjule den egentlige aktørens identitet

²⁹ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 51-53.

Et grunnleggende krav i antihvitvaskingsarbeidet er at advokaten skal vite hvem klienten er, forstå klientens eierskaps- og kontrollstruktur og identifisere reelle rettighetshavere. For juridiske personer innebærer dette blant annet at advokaten må kunne forstå hvordan eierskap og kontroll utøves gjennom andre juridiske personer eller på annen måte. Jo vanskeligere det er å fastslå hvem som i realiteten kontrollerer klienten eller transaksjonen, desto større vil risikoen være.

Betydningen av eier- og kontrollforhold må også ses i sammenheng med transaksjonens karakter. Ved transaksjoner med risiko for fiktive ytelser eller skjevprising vil det blant annet være relevant om den parten som kan tilgodeses, direkte eller indirekte kontrolleres av eller har nær tilknytning til personer på den andre siden av transaksjonen. Slike transaksjoner kan benyttes til illegitime verdioverføringer som ledd i blant annet økonomisk utroskap, skatte- og avgiftskriminalitet og korrupsjon.

Transparente eierforhold, armlengdes avstand mellom partene og objektive holdepunkter for markedsmessig prising kan redusere risikoen for at selve transaksjonen benyttes til en illegitim verdioverføring. Dette utelukker likevel ikke risiko knyttet til opprinnelsen til midlene eller andre formuesgoder som inngår i transaksjonen. Også en transaksjon til markedspris mellom uavhengige parter kan benyttes til å disponere over eller konvertere utbytte fra tidligere straffbare handlinger.

Mer generelt vil risikoen forhøyes når flere risikofaktorer opptrer samtidig. For eksempel når en nyetablert eller nylig overtatt virksomhet har en komplisert eller grensekryssende eierstruktur, når eierskapet går gjennom jurisdiksjoner med høy risiko for korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet, når klienten eller en reell rettighetshaver har PEP-tilknytning, eller når virksomhetens bransje eller aktivitet ikke samsvarer med klientens opplysninger eller forventede økonomiske profil. Det samme gjelder dersom klienten ikke kan gi en tilfredsstillende forklaring på formuens- eller midlenes opprinnelse, formålet med strukturen eller behovet for de aktuelle transaksjonene. Press om rask gjennomføring, særlig dersom det samtidig er motvilje mot å fremskaffe dokumentasjon eller besvare spørsmål om eierskap og midlenes opprinnelse, kan være et ytterligere risikosignal.

5.4.2. Aksjeselskaper og konsernstrukturer

Aksjeselskaper kan inngå i alt fra enkle norske virksomheter til store og komplekse konsernstrukturer med eierskap og kontroll fordelt på flere jurisdiksjoner. Hva som i praksis fremstår som en komplisert eierstruktur, vil blant annet avhenge av virksomhetens størrelse, bransje og internasjonale tilknytning, samt advokatens kunnskap og erfaring.

Eierskapet kan være fordelt mellom privatpersoner og flere juridiske personer, herunder utenlandske selskaper. Selv om aksjonærinformasjon er tilgjengelig, kan det være vanskelig å fastslå hvem som faktisk kontrollerer virksomheten. Dette gjelder særlig der eierskapet er organisert gjennom flere selskapsledd, nominee-arrangementer eller andre former for indirekte kontroll. Opplysninger om utenlandske eiere og kontrollforhold kan dessuten være vanskeligere å verifisere enn opplysninger om norske eiere.

Såkalte skallselskaper kan ha legitime funksjoner, blant annet som holding-selskaper eller i forbindelse med oppkjøp, investeringer og andre transaksjoner. Samtidig kan selskaper uten reell aktivitet eller selvstendig økonomisk funksjon benyttes til å skjule reelle rettighetshavere, midlenes opprinnelse eller forbindelsen mellom ulike transaksjoner. FATF har fremhevet at selskaper og andre juridiske

personer kan misbrukes nettopp for å skjule identiteten til personer som står bak kriminalitet, eller opprinnelsen til midler.

Bruk av stråpersoner er en risikofaktor som advokater må være særskilt oppmerksom på. Advokaten kan bli bedt om å være en slik stråperson, og det er da viktig at advokaten forsikrer seg om at rollen har et legitimt formål.

Styremedlemmer, daglig ledere eller aksjonærer kan formelt inneha roller uten å utøve den reelle kontrollen over virksomheten. En indikasjon kan være at personer uten en åpenbar forretningsmessig tilknytning til virksomheten innehar roller i flere selskaper, særlig dersom selskapene ikke har noen naturlig geografisk, bransjemessig eller økonomisk sammenheng. Slike forhold må imidlertid vurderes konkret, ettersom personer kan ha legitime roller i flere virksomheter.

Relevante risikofaktorer er blant annet:

- flere selskapsledd uten en klar forretningsmessig begrunnelse³⁰
- eierskap eller kontroll gjennom flere jurisdiksjoner
- bruk av nominee-aksjonærer, nominee-styremedlemmer eller andre mellomledd
- vesentlig avstand mellom den formelle eieren og den som synes å ha den reelle kontrollen
- selskaper uten ansatte, reell aktivitet eller andre tegn på selvstendig virksomhet
- nyetablerte eller nylig overtatte selskaper som raskt gjennomfører transaksjoner av betydelig størrelse
- eierskap eller kontroll som involverer PEP-er eller personer med kjent tilknytning til økonomisk kriminalitet
- mangelfull, motstridende eller vanskelig verifiserbar dokumentasjon om eiere, styre, ledelse eller finansiering
- at klienten ikke kan gi en tilfredsstillende forklaring på hvorfor strukturen er etablert eller hvorfor transaksjonen gjennomføres.

5.4.3. Andre virksomhetsformer

Risikoen er ikke begrenset til aksjeselskaper. Også ansvarlige selskaper, kommandittselskaper, enkeltpersonforetak og andre virksomhetsformer kan benyttes til å gjennomføre eller skjule økonomiske disposisjoner. Enkeltpersonforetak kan eksempelvis benyttes til å blande virksomhetens og innehaverens økonomi eller til å kamuflere inntekter og utgifter. For ansvarlige selskaper og kommandittselskaper kan sammensetningen av deltakere, eierinteresser og kontrollforhold gjøre det nødvendig å undersøke hvem som faktisk står bak virksomheten og hvem som har rett til midlene.

Ved vurderingen bør advokaten derfor ikke legge avgjørende vekt på virksomhetens juridiske form alene. Det sentrale er hvem som eier eller kontrollerer virksomheten, hvordan virksomheten faktisk drives, hvor midlene kommer fra, og hva virksomheten brukes til.

5.4.4. Stiftelser

Stiftelser skiller seg fra selskaper ved at de ikke har eiere.³¹ Formuen er selvstendig og skal benyttes til et bestemt formål. Denne organisasjonsformen har en rekke

³⁰ FATF, *Money Laundering and Terrorist Financing vulnerabilities of Legal Professionals* (2013), s. 54-56.

³¹ Se stiftelsesloven §§ 2 og 3.

legitime bruksområder, blant annet innenfor humanitær, kulturell, sosial og annen virksomhet.

Samtidig kan mangelen på eiere og den særegne organiseringen innebære utfordringer ved vurderingen av hvem som i realiteten har innflytelse over stiftelsen og dens midler.³² En særlig risiko kan være at stiftelsesmidler overføres til oppretter, styremedlemmer, forvaltere eller nærstående gjennom transaksjoner som fremstår som legitime, men som ikke har en tilsvarende reell eller rimelig forretningsmessig begrunnelse. Dette kan for eksempel skje gjennom konsulent- eller rådgivningsavtaler, kjøp og salg av varer eller tjenester eller transaksjoner hvor pris eller øvrige vilkår avviker fra markedsmessige forhold.

Risikoen vil kunne øke dersom det er uklart hvem som har initiert transaksjonen, hvem som mottar midlene, hvilken tilknytning mottakeren har til stiftelsen, eller hvorfor transaksjonen er nødvendig for å oppfylle stiftelsens formål.

5.4.5. Truster og andre juridiske arrangementer

Truster skiller seg fra selskaper og stiftelser ved at de ikke er egne juridiske personer, men juridiske arrangementer. En person har overlatt eierskapet og den rettslige råderetten over sine verdier til en forvalter, som skal oppbevare og forvalte midlene i henhold til vilkårene satt for trusten, til fordel for de begunstigede eller et bestemt formål. En trust kan omfatte betydelige verdier og benyttes til blant annet formuesforvaltning, arve- og generasjonsskifte, investeringer og andre legitime formål. Samtidig kan egenskapene ved truster gjøre de egnet til å skjule reelle rettighetshavere og midlenes opprinnelse.³³

For å forstå eier- og kontrollstrukturen i en trust må det blant annet ses hen til hvor trusten er opprettet og administreres, hvem som er oppretter (settlor), forvalter, beskytter (protector) og begunstigede (beneficiaries), og hvem som faktisk kan utøve kontroll over trustens midler og disposisjoner. Hvorvidt en trust er underlagt registrerings- og opplysningsplikt kan avhenge av hvor den er opprettet, hvor forvalteren (trustee-en) holder til eller hvor trustens eiendeler befinner seg. Enkelte jurisdiksjoner kan ha regler som vanskeliggjør innsyn i opplysninger om trusten, herunder om hvem som er parter.³⁴

Risikoen kan øke dersom en eller flere av rollene innehas av juridiske personer, hvor trusten er opprettet og om arrangementet involverer flere jurisdiksjoner, eller dersom det er vanskelig å få tilgang til selve trustdokumentasjonen og annen relevant informasjon. Tilsvarende gjelder dersom det er uklart hvem som har rett til å instruere forvalteren, hvem som kan endre begunstigede eller andre sentrale vilkår, eller hvem som i praksis kan disponere over midlene. Det er et rødt flagg dersom klienten eller den som opptrer på vegne av trusten ikke kan gi en tilfredsstillende forklaring om trustformuens opprinnelse eller formålet med disposisjonene.

For advokaten er det derfor særlig viktig å forstå hele strukturen og ikke begrense vurderingen til den som formelt er klient. Dette gjelder også når advokaten bistår en forvalter eller annen representant på vegne av trusten.

³² Tax Justice Network – Norge og Norsk Øko-forum, *Direkte og indirekte eierskap – Et oppslagsverk for identifikasjon av reelle rettighetshavere* (2018), s. 59-60.

³³ FATF, *Guidance on Beneficial Ownership and Transparency of Legal Arrangements* (2024), s. 15-18. FATF fremhever blant annet trustenes private karakter, variasjoner i lovvalg og informasjonskrav, stor fleksibilitet og såkalte «flee clauses» som forhold som kan redusere transparensen.

³⁴ Tax Justice Network – Norge og Norsk Øko-forum, *Direkte og indirekte eierskap* (2018), s. 61.

5.4.6. Foreninger og ideelle organisasjoner

Foreninger og andre ideelle organisasjoner har en viktig legitim samfunnsfunksjon. Samtidig kan organisasjonsformen, avhengig av virksomhetens størrelse og organisering, gi utfordringer knyttet til transparens om hvem som kontrollerer midlene og hvem som kan disponere dem.

Risikoen kan blant annet være relevant der organisasjonen mottar eller overfører betydelige beløp på tvers av landegrenser, har en uklar medlems- eller styringsstruktur, benytter mellommenn eller opererer i jurisdiksjoner hvor det er begrenset innsyn i organisasjonens virksomhet. Det er også kjent at foreninger kan misbrukes som kanal for overføring av midler, blant annet gjennom uformelle betalingssystemer. Risikoen må likevel vurderes konkret, og organisasjonens ideelle formål eller foreningsform alene innebærer ikke forhøyet risiko.

5.4.7. Private equity-fond og investeringsstrukturer

Private equity-fond og andre investeringsstrukturer kan innebære komplekse eier- og kontrollforhold og betydelige grensekryssende kapitalstrømmer. Fond kan være organisert gjennom flere juridiske personer og jurisdiksjoner, og det kan være flere lag mellom investorer, fond, forvalter og de virksomhetene som investeringene til slutt gjelder.

Den legitime kompleksiteten i slike strukturer må skilles fra strukturer som er unødvendig kompliserte eller hvor det er vanskelig å identifisere investorer, kontroll eller midlenes opprinnelse. Risikofaktorer er blant annet uklare investor- eller kontrollforhold, bruk av jurisdiksjoner med høy risiko, uvanlige kapitalinnskudd eller uttak, tredjepartsfinansiering og mangelfull dokumentasjon av investorenes identitet og midlenes opprinnelse.

5.4.8. Samlet risikovurdering

Nasjonal risikovurdering 2026 viser at kriminalitet i økende grad er grensekryssende, kompleks og profesjonalisert, og fremhever utnyttelse av virksomhetsstrukturer og skjult eierskap som en hovedutfordring. For advokatbransjen er dette særlig relevant fordi advokater har spesialisert kompetanse og bistår med etablering, omorganisering, oppkjøp, salg, finansiering og andre disposisjoner som kan benyttes til å etablere eller endre virksomhetsstrukturer.

Advokattilsynet vurderer på denne bakgrunn at hvitvasking gjennom virksomheter og komplekse eier- og kontrollstrukturer representerer en betydelig trussel, og at advokaters tjenester i denne sammenheng kan ha betydelig sårbarhet.³⁵ Risikoen er særlig relevant når advokatens bistand kombineres med andre risikofaktorer, som grensekryssende strukturer, høyrisikojurisdiksjoner, PEP-tilknytning, uvanlig eller risikoutsatt bransjevirkosomhet, nyetablerte eller nylig overtatte selskaper, uklar kontroll eller mangelfull dokumentasjon av reelle rettighetshavere og midlenes opprinnelse.

³⁵ Panama Papers og Pandora Papers har synliggjort hvordan juridisk bistand til etablering og administrasjon av selskaper og andre juridiske strukturer kan benyttes til å skape avstand mellom formuesgoder og deres reelle eiere. Materialet viser både tilfeller hvor profesjonelle aktører, herunder advokater, skal ha bistått bevisst, og tilfeller hvor mangelfulle kundetiltak, manglende kunnskap om reelle rettighetshavere eller tillit til andre mellommenn synes å ha gjort det mulig for klienter å misbruke tjenestene. Se f.eks. *ICJ, New Panama Papers Leak Reveals Mossack Fonseca's Chaotic Scramble to Identify Clients, Save Business Amid Global Fallout* (2018)

Konsekvensene av misbruk kan være betydelige. Advokatens bistand kan bidra til å etablere strukturer som skjuler eierskap og kontroll, flytter verdier mellom juridiske personer eller gir transaksjoner og virksomhetsstrukturer et rettslig og kommersielt preg av legitimitet. Misbruk kan dermed både vanskeliggjøre myndighetenes mulighet til å identifisere de reelle aktørene og svekke tilliten til legale selskaps- og virksomhetsstrukturer og advokatstanden.

5.5

Klientens bransje

Kundens bransje kan ha betydning for risikoen for hvitvasking. Enkelte bransjer har egenskaper som kan gjøre dem mer utsatt for økonomisk kriminalitet og hvitvasking, blant annet fordi de innebærer håndtering av store verdier, komplekse verdikjeder, internasjonale transaksjoner, bruk av underleverandører eller kontantstrømmer, eller fordi det kan være vanskelig å kontrollere at transaksjoner og verdier har et reelt og legitimt grunnlag. Økokrim fremhever i Nasjonal risiko-vurdering 2026 flere slike bransjer, blant annet transport, bygg og anlegg, bil- og restaurantnæringen, olje og gass samt fiskeri- og havbruksnæringen.

For advokatbransjen er dette særlig relevant fordi advokater yter juridisk bistand til virksomheter i en rekke bransjer. Bransjetilknytningen kan derfor være en relevant faktor ved vurderingen av klientrisiko, blant annet når advokaten bistår med transaksjoner, kjøp og salg av virksomheter, finansiering, eiendoms-transaksjoner, kontrakter og offentlige tillatelser.

Bransjerisiko må likevel vurderes konkret. Det er ikke slik at virksomhet i en bestemt bransje i seg selv innebærer høy risiko for hvitvasking. Risikoen vil blant annet avhenge av hvordan virksomheten drives, virksomhetens størrelse og geografiske tilknytning, eierskaps- og kontrollstruktur, hvilke typer transaksjoner virksomheten gjennomfører og hvem virksomheten handler med. Risikoen forhøyes dersom flere risikofaktorer opptrer samtidig.

5.5.1. Eiendom, bygg og anlegg

Eiendoms-, bygg- og anleggssektoren er særlig relevant i et advokatperspektiv. Eiendom kan benyttes til å plassere og integrere store verdier i den legale økonomien, og eiendomstransaksjoner kan samtidig innebære betydelige pengestrømmer, selskapsstrukturer og finansieringsarrangementer. I bygg- og anleggsbransjen kan bruk av underleverandører, kompliserte selskapsstrukturer, arbeidskraft og omfattende fakturering gjøre det vanskeligere å kontrollere om transaksjoner og betalinger gjenspeiler reell økonomisk aktivitet.

Relevante risikofaktorer kan blant annet være hyppige kjøp og salg av eiendom eller selskaper, transaksjoner mellom nærstående selskaper, uvanlige finansieringsstrukturer, bruk av utenlandske selskaper eller personer uten en klar forretningsmessig tilknytning, samt betydelige betalinger til eller fra tredjeparter. Risikoen kan øke dersom klienten ikke kan gi en tilfredsstillende forklaring på finansieringen eller på sammenhengen mellom partene i transaksjonen.

5.5.2. Handel, import og eksport

Virksomheter innen handel, import og eksport kan ha betydelige og komplekse betalingsstrømmer og grensekryssende transaksjoner. Varehandel kan også benyttes til å flytte verdier mellom jurisdiksjoner eller til å kamuflere overføringer gjennom transaksjoner som på overflaten fremstår som ordinær handel. Risikoen kan blant annet være knyttet til over- eller underfakturering, fiktive leveranser,

uvanlige betalingsstrømmer eller transaksjoner med selskaper som ikke synes å ha en reell funksjon.

For advokater er dette særlig relevant ved bistand til selskaps- og konsern-strukturer, internasjonale avtaler, finansiering, etablering i andre jurisdiksjoner og transaksjoner hvor det er vanskelig å kontrollere den reelle forretningsmessige aktiviteten.

5.5.3. Kontantintensiv og kriminalitetsutsatt virksomhet

Virksomheter med omfattende kontantomsetning kan ha større utfordringer med å kontrollere at inntektene som oppgis, samsvarer med den faktiske virksomheten. Kontantintensive bransjer kan derfor være relevante ved vurderingen av hvitvaskingsrisiko, særlig når kontantstrømmene kombineres med andre risikofaktorer.

Det samme gjelder virksomheter som er særlig utsatt for annen økonomisk kriminalitet, arbeidslivskriminalitet eller skatte- og avgiftskriminalitet. For advokaten kan det være relevant å undersøke om klientens virksomhet, inntekter og transaksjoner er forenlige med det som er kjent om virksomheten og bransjen.

5.5.4. Fiskeri og havbruk

Fiskeri- og havbruksnæringen har betydelig økonomisk aktivitet, internasjonal handel og komplekse verdikjeder. Økokrim har fremhevet at kriminalitet kan forekomme i flere deler av verdikjeden, blant annet gjennom under- og feil-rapportering, omgåelse av kvote- og konsesjonsregler, ulovlig produksjon, manipulering av rapportering og merking samt ulovlig eksport.

Bransjetilknytningen kan derfor være relevant ved vurderingen av klientrisiko, særlig når advokaten bistår med selskapsstrukturer, eierskap, konsesjoner, kjøp og salg av virksomheter, finansiering eller internasjonale transaksjoner.

5.5.5. Olje, gass og energi

Olje-, gass- og energisektoren kjennetegnes blant annet av store kontraktsverdier, omfattende leverandør- og underleverandørkjeder, internasjonale investeringer og komplekse selskapsstrukturer. Samtidig er sektorene gjennomgående sterkt regulerte. Risikobildet må derfor vurderes konkret og i lys av den enkelte virksomhetens aktiviteter og transaksjoner.

I energibransjen kan investeringer i ny produksjons- og nettkapasitet, leverandørkjeder fra inn- og utland og offentlige støtte-, insentiv- og skatteordninger være relevante risikofaktorer. Det grønne skiftet kan samtidig innebære nye former for økonomisk aktivitet og finansiering hvor det kan oppstå risiko for misbruk, blant annet gjennom uriktige opplysninger eller transaksjoner som gir grunnlag for uberettigede økonomiske fordeler.

5.5.6. Kryptorelatert virksomhet

Virksomhet som innebærer handel med, formidling av eller andre tjenester knyttet til kryptovaluta og andre virtuelle eiendeler, kan innebære særskilte hvitvaskingsrisikoer. Risikoen kan blant annet være knyttet til muligheten for raske grensekryssende overføringer, bruk av tjenester som vanskeliggjør identifikasjon av midlenes opprinnelse og mottaker, samt bruk av flere tjenester eller lommebøker i samme transaksjonskjede.

For advokaten er det særlig relevant å forstå hvordan klientens virksomhet genererer inntekter, hvor midlene kommer fra, hvilke aktører klienten handler med, og hvilken rolle eventuelle kryptotjenester spiller i virksomheten. Det bør også ses hen til om klientens virksomhet er regulert, og om de opplysningene klienten gir om virksomheten, samsvarer med tilgjengelig informasjon.

5.5.7. Miljø- og avfallssektoren

Miljø- og avfallssektoren kan innebære betydelige verdier, offentlige tillatelser, kontrakter og grensekryssende transport av varer og avfall. Virksomheten kan derfor være utsatt for økonomisk kriminalitet og andre lovbrudd, blant annet dersom det er vanskelig å kontrollere hvor avfallet faktisk håndteres, hvilke tjenester som reelt leveres, eller hvilke aktører som inngår i verdikjeden.

Bransjerisikoen kan være særlig relevant for advokater som bistår med selskapsstrukturer, oppkjøp, konsesjoner, offentlige kontrakter, eksport og import eller grensekryssende transaksjoner.

5.5.8. Konsulentvirksomhet og tjenester med immaterielle leveranser

Konsulent- og rådgivningsvirksomhet kan i enkelte tilfeller være vanskeligere å kontrollere enn virksomhet hvor leveransen består av fysiske varer eller klart målbare tjenester. Det kan blant annet være utfordrende å vurdere om fakturerte tjenester faktisk er levert, hvilken verdi tjenestene representerer og hvem som faktisk har utført arbeidet.

Risikoen kan være særlig relevant dersom klienten har omfattende betalinger for konsulent- eller rådgivningstjenester til nærstående, utenlandske selskaper eller andre aktører med uklar tilknytning til virksomheten. Manglende dokumentasjon av hva tjenestene består i, uvanlig høye honorarer eller betalinger til tredjeparter er relevante risikofaktorer.

5.5.9. Ideelle organisasjoner og stiftelser

Ideelle organisasjoner, stiftelser og andre virksomheter med et ideelt eller allmennt nyttig formål har en legitim og viktig samfunnsfunksjon. Samtidig kan risikoen være forhøyet i enkelte tilfeller hvor organisasjonen mottar eller overfører betydelige beløp til eller fra utlandet, særlig dersom det er begrenset innsyn i mottakere, samarbeidspartnere eller den endelige anvendelsen av midlene.

Ved vurderingen bør det blant annet ses hen til organisasjonens geografiske tilknytning, formål, finansieringskilder, mottakere av midler og hvordan virksomheten er organisert og kontrollert. Internasjonale pengeoverføringer til jurisdiksjoner med høyere risiko eller til mottakere som er vanskelige å identifisere, er relevante risikofaktorer.

5.5.10. Indirekte tilknytning til risikoutsatte bransjer

Klientens bransje kan ikke vurderes isolert fra klientens øvrige økonomiske tilknytning. En virksomhet som selv opererer i en bransje med begrenset hvitvaskingsrisiko, kan likevel ha betydelig eksponering mot en mer risikoutsatt bransje gjennom eiere, konsernselskaper, långivere, kunder, leverandører eller andre forretningsforbindelser.

Et selskap kan for eksempel være finansiert gjennom konserninterne lån fra et søsterselskap i en mer risikoutsatt bransje, eller gjennom kapitalforhøyelse med innskudd fra en aksjonær hvis formue i hovedsak stammer fra virksomhet med forhøyet risiko. Tilsvarende kan en virksomhet inngå i en konsernstruktur hvor verdiene i realiteten stammer fra virksomhet i høyrisikojurisdiksjoner eller fra aktiviteter med forhøyet kriminalitetsrisiko.

Det er derfor ikke tilstrekkelig å vurdere hvilken bransje klienten selv er registrert i. Advokaten bør, der det er relevant, også ha forståelse for hvor klientens inntekter og finansiering kommer fra, hvilke virksomheter klienten er økonomisk knyttet til, og hvilke bransjer reelle rettighetshavere og sentrale motparter opererer i.

5.5.11. Advokatbransjens eksponering

Advokatforetakenes egen rapportering til Advokattilsynet for 2025 viser at av de 660 advokatforetakene som har hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven har 369 foretak bistått kunder i eiendomssektoren med slike oppdrag, mens 168 foretak opplyser å ha bistått kunder i bygg- og anleggssektoren. Videre har om lag 60 foretak opplyst å ha bistått kunder i hotell- og restaurantbransjen og transport- og bilindustrien. Om lag 50 foretak rapporterer å ha bistått kunder innen fiskeri- og havbruksnæringen, og om lag 40 foretak skal ha bistått kunder innen olje, gass og fornybar energi.

Tallene viser at advokatbransjen har betydelig eksponering mot flere bransjer hvor det er identifisert forhøyet risiko for økonomisk kriminalitet. Tallene sier imidlertid ikke noe direkte om risikoen i de enkelte oppdragene eller omfanget av bistanden som er ytt. Advokattilsynet har heller ikke oversikt over hvilke typer tjenester som er levert eller hvilke verdier og transaksjoner som har vært omfattet av oppdragene. Bransjetilknytning må derfor ses som én av flere faktorer i vurderingen av klient- og oppdragsrisiko.

5.5.12. Samlet risikovurdering

Advokattilsynet legger til grunn at kundens bransje er en relevant faktor ved vurderingen av risikoen for hvitvasking. Risikoen er særlig relevant i bransjer hvor det forekommer store eller komplekse pengestrømmer, omfattende bruk av underleverandører eller mellommenn, kontantomsetning, grensekryssende virksomhet eller andre forhold som kan gjøre det vanskelig å kontrollere transaksjoner og midlenes opprinnelse.

Bransjerisikoen må samtidig vurderes sammen med klientens øvrige risikoprofil. Særlig kan risikoen øke når bransjetilknytning kombineres med uklar eier- eller kontrollstruktur, høyrisikojurisdiksjoner, PEP-tilknytning, nyetablert eller nylig overtatt virksomhet, uvanlige transaksjoner eller mangelfull forklaring på finansiering og midlenes opprinnelse. For advokatbransjen er dette særlig relevant fordi advokatens tjenester kan benyttes til å etablere, strukturere, finansiere, kjøpe eller selge virksomheter i disse bransjene, og dermed kan få betydning for både gjennomføringen og legitimeringen av økonomiske disposisjoner. Klientens atferd kan gi indikasjoner på at klientforholdet eller advokatens tjenester kan bli misbrukt i forbindelse med hvitvasking eller annen økonomisk kriminalitet. Slike indikatorer sier i utgangspunktet lite om risikoen i advokatbransjen som helhet, men er relevante for vurderingen av risikoen i det enkelte klientforholdet og oppdraget. Ettersom formålet med risikovurderingen blant annet er å gjøre advokatene bevisste på risikoen de eksponeres for, og å heve kunnskapsnivået i bransjen om hvitvaskingsrisiko, er det likevel naturlig å omtale sentrale indikatorer på klientatferd.

Generelle indikatorer på mistenkelig atferd hører i begrenset grad hjemme i en virksomhetsinnrettet risikovurdering. De er likevel relevante som kunnskapsgrunnlag for advokatenes løpende risikovurderinger og bør inngå i opplæring og, der det er hensiktsmessig, i advokatforetakenes rutiner og kontrolltiltak. Kunnskap om slike indikatorer er særlig viktig ved etablering av klientforholdet og ved den løpende oppfølgingen av kunden. Indikatorene kan også gi grunnlag for nærmere undersøkelser etter hvitvaskingsloven § 25 og, dersom vilkårene er oppfylt, rapportering etter § 26. Et enkelt forhold vil imidlertid normalt ikke være tilstrekkelig til å konkludere med at det foreligger mistenkelige forhold. Indikatorene må vurderes samlet og i lys av klientens profil, oppdragets art og de øvrige omstendighetene i saken.

Det finnes en rekke kilder som beskriver indikatorer og typologier knyttet til mulig misbruk av advokater. FATF har gjennomført et omfattende arbeid på området, blant annet gjennom typologi- og veiledningsarbeid om misbruk av profesjonelle aktører. Tilsvarende indikatorer er omtalt i arbeidet fra International Bar Association (IBA), Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) og American Bar Association (ABA).

Blant indikatorene som trekkes frem, er at klienten er tilbakeholden med opplysninger om egen identitet eller identiteten til reelle rettighetshavere, midlenes opprinnelse eller formålet med transaksjonen. Det kan også være relevant dersom klienten ikke kan gi en plausibel forklaring på hvorfor en transaksjon skal gjennomføres på en bestemt måte, eller hvorfor en bestemt struktur eller fremgangsmåte er nødvendig.

En annen relevant indikator kan være at klienten bevisst deler opp en større transaksjon, et prosjekt eller et samlet oppdrag i flere mindre eller separate oppdrag. Oppdelingen kan ha legitime og praktiske årsaker, men kan også bidra til at advokaten får et fragmentert bilde av klientens virksomhet, transaksjonen eller pengestrømmen. Dette kan igjen gjøre det vanskeligere å identifisere andre relevante risikoforhold, herunder hvem som i realiteten er involvert, den samlede verdien av transaksjonene, forbindelser mellom ulike motparter, midlenes opprinnelse og formålet med de enkelte disposisjonene. Dersom klienten samtidig gir uttrykk for at oppdragene ikke skal ses i sammenheng, eller motsetter seg at advokaten innhenter opplysninger om relaterte transaksjoner eller andre deler av klientens virksomhet, kan dette være en ytterligere risikofaktor. Det samme gjelder dersom klienten velger ulike advokater eller advokatforetak for nært sammenhengende deler av et større opplegg uten en naturlig forretningsmessig eller praktisk begrunnelse.

Andre indikatorer kan være at klienten har kjente straffedommer for økonomisk kriminalitet eller annen kriminalitet som er relevant for oppdraget, eller har nære forbindelser til personer som er kjent for eller mistenkt for å være involvert i kriminalitet. Klientens kjennskap til hvitvaskingsregelverket er i seg selv ikke mistenkelig, men uvanlig detaljerte spørsmål om hvordan kontrolltiltak kan unngås eller hvilke opplysninger som vil utløse nærmere undersøkelser, kan være en risikofaktor når dette ses i sammenheng med øvrige forhold.

Det kan videre være relevant dersom klienten unngår personlig kontakt uten en naturlig forklaring, benytter mellommenn eller representanter uten en klar begrunnelse, er tilbakeholden med å gi etterspurt informasjon eller fremlegger dokumentasjon som fremstår som falsk, manipulert eller vanskelig å verifisere. Tilsvarende kan tilknytningen mellom klienten og motparten være relevant dersom den reiser spørsmål om transaksjonens reelle formål, særlig dersom relasjonen ikke synes å ha en naturlig forretningsmessig begrunnelse.

Gjentatte transaksjoner mellom de samme partene over en kort periode, særlig

dersom transaksjonene samlet sett fremstår uvanlige, kan også være en risikofaktor. Det samme gjelder dersom instruksjer i realiteten gis av andre enn klienten eller dennes formelle representant, uten at dette kan forklares på en naturlig måte. FATF har også trukket frem tilfeller hvor klienten er uvanlig opptatt av å betale salær eller andre beløp på forskudd, eller tilbyr betaling som ikke står i et rimelig forhold til det arbeidet som faktisk skal utføres. Også slike forhold må vurderes konkret, ettersom forskuddsbetaling og andre avvikende betalingsordninger kan ha legitime forklaringer.

5.6.1. Indikatorer fra advokatenes rapportering

Økokrim utarbeider analyser basert på informasjon fra rapporteringspliktige, herunder advokatenes rapportering av mistenkelige forhold. I 2026 publiserte Økokrim en analyse av advokaters rapportering i perioden 2022–2025. Analysen viser i stor grad de samme typene indikatorer som er omtalt i internasjonale typologier.

I rapporteringen har advokater blant annet vist til manglende eller mangelfull dokumentasjon knyttet til klientens identitet eller midlenes opprinnelse. Det er også rapportert om klienter som har gitt motstridende forklaringer, kontaktpersoner som ikke har noen formell rolle i selskapet, og virksomhet som endrer karakter eller omfang uten at endringen synes å samsvare med virksomhetens øvrige aktivitet.

Andre forhold som er fremhevet, er ubegrunnede ønsker om konfidensialitet, ønsker om å fremskynde en prosess eller transaksjon uten en plausibel forklaring, nære relasjoner mellom klienten og profesjonelle tredjeparter eller rådgivere, og manglende samsvar mellom opplysninger fra klienten og informasjon som fremkommer gjennom søk i åpne kilder. Endringer i avtaler eller transaksjonsvilkår uten en nærmere forklaring kan også være relevante indikatorer.

5.6.2. Tidligere avvisning og valg av advokat

Advokattilsynet har også fremhevet at det kan være relevant dersom klienten tidligere er blitt avvist av andre advokater eller profesjonelle aktører. Dette kan i enkelte tilfeller være en indikator på at klienten eller oppdraget innebærer en risiko som andre aktører har reagert på. Opplysningen må imidlertid vurderes med varsomhet. Et tidligere avslag kan skyldes interessekonflikter, manglende kapasitet, manglende kompetanse på området, kommersielle forhold eller at den tidligere advokaten ikke ønsket å påta seg et oppdrag som ville kreve omfattende kundetiltak eller oppfølging.

Også klientens valg av advokat kan i enkelte tilfeller inngå i den samlede risikovurderingen. Det kan for eksempel være relevant dersom klienten oppsøker en advokat for å gjennomføre en stor eller kompleks transaksjon som ligger klart utenfor advokatens normale virksomhetsområde eller kompetanse, uten en naturlig forklaring på valget. Et slikt forhold er ikke nødvendigvis i seg selv mistenkelig, men kan være relevant dersom det inngår i et større bilde av uvanlig klientatferd eller manglende samsvar mellom klientens behov og den valgte advokatens virksomhet.

5.6.3. Samlet vurdering

Klientatferd må vurderes som en del av den samlede risikovurderingen og ikke som en sjekkliste hvor ett eller flere «røde flagg» automatisk innebærer at klientforholdet er mistenkelig. Betydningen av den enkelte indikatoren vil variere med klientens bakgrunn, virksomhet, oppdragets art, transaksjonens størrelse og kompleksitet og andre kjente risikofaktorer.

For advokaten er det sentrale å reagere på avvik som ikke har en plausibel forklaring, stille relevante oppfølgingsspørsmål og dokumentere vurderingene som gjøres. Dette gjelder også når klienten deler opp et større eller mer komplekst oppdrag i flere separate oppdrag. Advokaten bør da vurdere om oppdelingen har en naturlig forklaring, eller om den kan innebære at relevante deler av klientens virksomhet, transaksjonen eller pengestrømmen holdes utenfor advokatens vurderingsgrunnlag. Kombinasjoner av flere indikatorer – særlig når de opptrer sammen med andre risikofaktorer knyttet til klient, bransje, virksomhetsstruktur, geografi eller transaksjon – kan gi grunnlag for en nærmere vurdering av om det foreligger mistenkelige forhold.

5.7

Oppdragets opprinnelse og distribusjonskanaler

Risikoen kan også påvirkes av hvordan klientforholdet og oppdraget etableres, og hvilke aktører som formidler eller henviser klienten/oppdraget til advokaten. Klienter og oppdrag som kommer gjennom en tredjepart, kan gi advokaten et mer begrenset grunnlag for å vurdere hvem som reelt står bak oppdraget, formålet med oppdraget og de underliggende transaksjonene. Dette kan for eksempel gjelde oppdrag som formidles av utenlandske advokatforetak, revisorer, regnskapsførere, banker, eiendomsmeglere, finansielle eller juridiske rådgivere og andre profesjonelle mellommenn. Slike henvisninger skjer ofte som ledd i ordinært og legitimt samarbeid, men kan samtidig innebære at advokaten i mindre grad har direkte kontakt med den underliggende klienten, eller at opplysninger om klienten og oppdraget i hovedsak bygger på informasjon fra den formidlende aktøren.

Risikoen kan være særlig relevant der det er begrenset informasjon om den formidlende aktørens virksomhet, eierskap, regulering eller tilsyn, eller der aktøren er etablert i en jurisdiksjon med svakere tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Det samme kan gjelde der oppdraget formidles gjennom flere mellomledd, der det er uklart hvem som har tatt initiativ til oppdraget, hvem som har valgt advokaten, eller hvem som i realiteten skal motta advokatens tjenester. Det bør også tas hensyn til om den formidlende aktøren har en økonomisk eller annen interesse i at oppdraget gjennomføres.

Klienten/oppdragets distribusjonskanal kan dermed ha betydning for advokatens mulighet til å gjennomføre kundetiltak og oppfølging på et tilstrekkelig informert grunnlag. Dersom informasjon om klienten, oppdragets formål eller de underliggende transaksjonene i hovedsak formidles av en tredjepart, kan dette blant annet vanskeliggjøre vurderingen av klientens reelle virksomhet, eierskap og kontroll, formålet med oppdraget samt opprinnelsen til midler eller formuesgoder. I slike tilfeller kan det være nødvendig å innhente ytterligere informasjon direkte fra klienten eller fra andre uavhengige og pålitelige kilder.

6. Oppdragsrisiko

6.1

Innledning

Oppdragsrisiko knytter seg til risikoen som følger av oppdragets art, formål og gjennomføring. Enkelte typer advokatoppdrag kan gi større mulighet for misbruk til hvitvasking, terrorfinansiering eller finansiering av spredning av masseødeleggende våpen enn andre, blant annet fordi de innebærer håndtering eller tilrettelegging av transaksjoner, formuesverdier, selskaps- og eierstrukturer eller andre disposisjoner som kan benyttes til å skjule midlers opprinnelse, eierskap eller formål.

Risikoen vil kunne variere betydelig mellom ulike oppdragstyper, og må vurderes i sammenheng med blant annet klientens forhold, oppdragets kompleksitet, transaksjonenes størrelse og karakter, involverte jurisdiksjoner og hvordan oppdraget gjennomføres. Også oppdrag som i utgangspunktet fremstår som ordinære, kan ha forhøyet risiko dersom de inngår i mer komplekse eller uvanlige transaksjoner eller strukturer. Oppdragsrisiko må derfor vurderes konkret og i sammenheng med øvrige risikofaktorer.

6.2

Klientbankkonto, betalingsstrømmer og midlenes opprinnelse

6.2.1 Overordnet om risikoen ved bruk av klientbankkonto

Bruk av klientbankkonto til å overføre eller oppbevare midler er en av de viktigste driverne for hvitvaskingsrisikoen i advokatbransjen. I de fleste tilfellene der Advokattilsynet har avdekket mistanke om hvitvasking, er klientbankkonto benyttet, som regel i kombinasjon med svak bilagsføring i regnskapet og manglende forsterkede kundetiltak.

Det er derfor viktig at advokatforetak som håndterer klientmidler på foretakets felles klientbankkonto, er oppmerksomme på risikoen og har tiltak for å håndtere den.

Risikoen ved bruk av klientbankkonto var hovedårsaken til at risikoen for advokatbransjen i NRA hvitvasking og terrorfinansiering 2022 ble hevet fra moderat til betydelig. I NRA 2026 uttaler Økokrim at misbruk knyttet til denne tjenesten forsterker risikoen i sektoren. At bruk av klientbankkonto er forbundet med hvitvaskingsrisiko, fremgår også av internasjonale kilder.³⁶

Håndtering av midler gjennom en felles klientbankkonto representerer en særskilt sårbarhet ved advokatvirksomhet. Økokrim peker blant annet på at opplysninger om transaksjoner via kontoen omfattes av advokatens taushetsplikt, samtidig som legitime praktiske behov for bruk av klientbankkonto kan gjøre det vanskelig å skille legitim fra illegitim bruk.³⁷

³⁶ Sveriges Advokatsamfund uttaler i artikkelen "Aktuelt om penningtvätt februari 2026" på deres egen nettside at bruk av klientbankkonto utgjør en særlig sårbarhet, blant annet som følge av manglende innsyn fra banker og legitimiteten slike kontoer gir, og anbefaler restriktiv bruk, og gjennomføring av forsterkede kundetiltak ved transaksjoner over klientbankkonto. I Storbritannias NRA 2025 legges det til grunn at bruk av klientbankkonto innebærer høy hvitvaskingsrisiko, som følge av legitimiteten den gir og manglende transparens, se NRA Money laundering and terrorist Financing 2025 s. 120-121. Se også FATF 2013 og IBA, ABA, CCBE 2014 s. 29 og s. 34-36, samt Benson & Bociga (2024).

³⁷ Økokrim, NRA Hvitvasking 2026, s. 155.

6.2.2 Omfang og bruk av klientbankkonto blant advokater

Av de 1149 foretakene som har oppgitt å *ikke* ha oppdrag som omfattes av hvitvaskingsloven i løpet av 2025,³⁸ har 669 foretak oppgitt å ha behandlet klientmidler i denne perioden. Pr. 31. desember 2025 har disse 669 foretakene opplyst å ha inntestående rundt 677 millioner kroner på klientbankkonto. For et mindre antall av disse foretakene skyldes dette eiendomsmeglingsvirksomhet. Advokattilsynet antar at det beror på en misforståelse når disse har svart negativt på at de har hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven. For øvrig kan klientmidlene blant annet skyldes forskudd på salær, pågående skifteoppgjør, utbetalinger fra motpart i forbindelse med søksmål eller erstatningsutbetalinger f.eks. fra staten. Det kan imidlertid ikke utelukkes at flere av disse foretakene har hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven uten at det har blitt oppgitt i egenerklæringen.

Om lag 71 prosent av alle advokatforetak som har rapportert til Advokattilsynet for regnskapsåret 2025, har opplyst å ha behandlet klientmidler i rapporteringsperioden. Ved årsslutt 31. desember 2025 stod det i overkant av NOK 6,5 milliarder inntestående på klientbankkonto registrert i advokatforetakenes regnskap.³⁹ Egenrapporteringen til Advokattilsynet de siste årene viser rundt 30 000 gjennomførte transaksjoner over klientbankkonto som advokatene har vurdert å være omfattet av hvitvaskingsloven. Av de 660 foretakene som for regnskapsåret 2025 opplyser å ha hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven, rapporterer 451 foretak å ha gjennomført transaksjoner over klientbankkonto. Av disse opplyser henholdsvis åtte prosent og ti prosent at de har gjennomført utbetalinger til, og mottatt innbetalinger fra tredjepersoner til klientbankkonto.

Risikoen ved bruk av klientbankkonto må ses i sammenheng med den aktuelle kunden som ønsker å benytte advokatens tjenester, og med eventuelle geografiske forhold. I 2025 oppga 22 prosent av advokatforetakene som hadde gjennomført transaksjoner over klientbankkonto, at de hadde gjennomført utenlands-transaksjoner, mens elleve prosent hadde utført transaksjoner med tilknytning til land utenfor EU.

Muntlige tilbakemeldinger fra aktører i advokatbransjen tyder på at flere av de større foretakene har strammet inn på bruken av klientbankkonto. Advokatenes egenrapportering viser imidlertid at bruken av klientbankkonto til transaksjoner omfattet av hvitvaskingsloven økte i perioden 2022–2024. Det er derfor for tidlig å konkludere med at risikoen knyttet til denne tjenesten har gått ned siden forrige NRA som følge av økt risikoforståelse i bransjen og begrensninger i tilbudet.

6.2.3. Hvorfor klientbankkonto er sårbar for misbruk

Det er flere grunner til at klientbankkonto kan være attraktiv for hvitvaskings-handlinger. En sentral faktor er at advokatens involvering kan tilføre transaksjonen legitimitet. Klientens motpart eller tredjeparter kan oppfatte en transaksjon som mer legitim når pengene kommer fra en konto hos en profesjonell aktør som en advokat.

³⁸ Tallene tar utgangspunkt i de 1809 advokatforetakene som hadde levert egenerklæring pr. 13. august 2026.

³⁹ Advokattilsynet har avdekket omfattende bruk av særskilt klientbankkonto for skifte av konkurs- og dødsbo samt gjennomføring av andre transaksjoner, og hvor bankkontoen ikke er registrert i advokatforetakets regnskap, i strid med reglene for bokføring av klientmidler i advokatforskriften § 26. Det er derfor grunn til å tro at omfanget av klientmidler er vesentlig større enn de rapporterte tallene viser.

Klientbankkonto, og særlig felles klientbankkonto som samtidig kan holde midler fra flere klienter, gir redusert transparens og innsyn. Bankene vil normalt ikke ha innsyn i hvem som er reell eier av midlene på advokatens felles klientbankkonto, eller i den nærmere bakgrunnen for den enkelte inn- og utbetalingen. Dette gjør klientbankkonto egnet til å tilsøre midlenes opprinnelse, reelle eier eller mottaker.⁴⁰ Informasjon om transaksjoner som knytter seg til såkalt egentlig advokatvirksomhet, vil normalt være underlagt bevis- og beslagsforbudet.⁴¹

Graden av transparens vil variere avhengig av hvordan klientbankkontoen brukes. Der advokaten har en oppgjørsfunksjon ved kjøp og salg av selskap, hvor kjøper og selger er kjent, kjøpesummen fremgår av avtaleverket og eierskiftet kan dokumenteres gjennom selskapsdokumentasjon og registre, vil den underliggende transaksjonen være mer transparent. Klientbankkontoen kan likevel tilsøre selve betalingsstrømmen, herunder hvor kjøpesummen opprinnelig kommer fra, hvem som reelt finansierer kjøpet, eller hvem som til slutt mottar eller disponerer salgsprovenyet.

Ved ren betalingsformidling eller flytting av midler, hvor transaksjonene i mindre grad kan forklares gjennom eksterne forhold, vil transparensen være lavere. Sårbarheten øker særlig ved tredjepartsbetalinger, utenlandske transaksjoner, flere mellomledd eller uklar kontroll- og eierstruktur. Advokattilsynet har også sett eksempler på at midler har skiftet eier ved at de overføres fra én klientreskonto til en annen klientreskonto i advokatens regnskap. En slik transaksjon vil ikke være synlig for andre enn dem som har tilgang til advokatens regnskaper og relevant dokumentasjon om transaksjonens bakgrunn og formål.

Lignende funn er også gjort av Solicitors Regulation Authority (SRA) i England, uten at sakene nødvendigvis kunne knyttes til hvitvasking.⁴²

En annen sårbarhet er at selve bruken av klientbankkonto i liten grad er regulert. Selv om advokatforskriften inneholder enkelte regler om overordnet håndtering og bokføring av klientmidler, er det i utgangspunktet klienten selv som setter rammene for bruken av klientbankkontoen. Grensen mot konsesjonspliktig betalingsvirksomhet etter finansforetaksloven § 2-3 er også uklar.

6.2.4. Kunnskap om faktisk misbruk av klientbankkonto

Omfanget av misbruk av klientbankkonto er usikkert. Advokattilsynets tilsynsvirksomhet avdekker regelmessig at klientbankkonto blir benyttet eller forsøkt benyttet som ledd i hvitvasking eller annen økonomisk kriminalitet.⁴³ Også internasjonale studier bekrefter slik forekomst.⁴⁴

Det finnes flere eksempler på at advokaten selv er en aktiv del av hvitvaskingsprosessen, men også på at advokaten ubevisst er blitt misbrukt. Skillet er

⁴⁰ Produkter og tjenester som fremmer anonymitet kan indikere høyere risiko, se hvitvaskingsforskriften § 4-9 første ledd bokstav b) nr. 2.

⁴¹ Unntak gjelder bare der klienten samtykker eller advokat og klient er mistenkt for å være medskyldige i det straffbare forholdet, se straffeprosessloven § 204 andre ledd.

⁴² Katie Benson og Diana Bociga, Occupation, Organisation, Opportunity, and Oversight: Law Firm Client Accounts and (Anti-)Money Laundering (2024), *European Journal on Criminal Policy and Research*, vol. 30, s. 464-465.

⁴³ 2-3 tilfeller årlig.

⁴⁴ Se FATF, *Money Laundering and Terrorist Financing vulnerabilities of Legal Professionals* (2013), s. 37-43 og s. 108-115. Benson og Bociga (2024), s. 449-473.

imidlertid ikke nødvendigvis klart. FATF beskriver en glidende overgang fra svak regeletterlevelse og kunnskapsmangel til forsettlig involvering, noe som også bekreftes av Advokattilsynets egen erfaring.⁴⁵ Det er naturlig at det er færre dokumenterte tilfeller av uvitende involvering fra advokater, ettersom slike saker sjelden vil ende i en disiplinær- eller straffesak.

Advokattilsynet avdekker hvert år flere tilfeller der klientbankkontoen benyttes på en måte som gjør den sårbar for hvitvaskingsmisbruk. Disse tilfellene kjennetegnes ofte av ett eller flere av følgende forhold:

- tredjepartsbetalinger
- transaksjoner uten tilknytning til reell juridisk bistand
- mangelfull risikovurdering av oppdraget
- mangelfull kontroll av reelle rettighetshavere
- mangelfull kontroll av midlenes opprinnelse.

MF-meldinger fra advokater og andre rapporteringspliktige viser også at advokaters klientbankkonto blir misbrukt eller forsøkt misbrukt.⁴⁶

6.2.5. Hvordan klientbankkonto kan misbrukes

Klientbankkonto kan inngå på ulike stadier av en hvitvaskingsprosess, herunder i fasene plassering, lagdeling og integrering.

Risikoen for hvitvasking er særlig forbundet med ulike typer oppgjørsoppdrag som ledd i kjøp eller salg, og der advokaten kan ha ulike roller i transaksjonsprosessen. Sårbarheten øker der advokatens tjeneste begrenser seg til selve oppgjørsfunksjonen. I slike tilfeller vil advokaten som regel ha dårligere forutsetninger for å forstå bakgrunnen for og formålet med transaksjonen.

I 2025 rapporterte 107 advokatforetak at de gjennomførte transaksjoner over klientbankkonto som gjaldt ulike former for oppgjørsoppdrag utenfor eiendoms-megling. Transaksjonenes legitime formål i slike saker – for eksempel kjøp og salg av virksomheter – kan gjøre det vanskeligere for advokaten å avdekke mistenkelige forhold. Forsterkede kundetiltak, som kontroll av midlenes opprinnelse, kundens økonomiske situasjon og eventuelle tredjepartsbetalinger, blir derfor særlig viktig. Når midlene kommer inn på advokatens konto, kan de allerede ha gjennomgått en hvitvaskingsprosess. Advokaten kan derfor ikke legge til grunn at midlene har legitim opprinnelse bare fordi de kommer fra en bankkonto.

Det er videre risiko knyttet til bruk av klientbankkonto der klientens formål med å benytte advokat i hovedsak er begrenset til denne tjenesten, og der juridisk rådgivning er fraværende eller spiller en underordnet rolle. Advokattilsynet avdekker regelmessig tilfeller der tjenesten ikke inngår i et ordinært advokatoppdrag. Advokattilsynet har for eksempel avdekket flere tilfeller der advokaten lar klienten benytte advokatforetakets klientbankkonto som en ordinær bankkonto. Det er også avdekket eksempler på at advokaten oppbevarer egne midler eller midler tilhørende egne selskaper på klientbankkonto.

Bruk av klientbankkonto kan i mange tilfeller begrunnes ut fra rent praktiske formål, noe som kan gjøre eventuelt misbruk vanskeligere å avdekke. Klienten

⁴⁵ FATF, *Money Laundering and Terrorist Financing vulnerabilities of Legal Professionals* (2013), s. 5.

⁴⁶ Økokrim (FIU), *Rapportering av mistenkelige forhold – Advokater Advokatforetak* (2026).

kan også forsøke å skjule formålet med bruken av klientbankkontoen ved samtidig å søke juridisk bistand. Faresignaler kan i slike tilfeller være at behovet for juridisk bistand ikke har noen naturlig forklaring, eller at det er misforhold mellom omfanget av bistanden og størrelsen eller kompleksiteten på transaksjonene.

Bruk av klientbankkonto må også ses i sammenheng med bilagsføring og saksregistrering. I tilfeller der Advokattilsynet avdekker mistanke om hvitvasking, er bilagskvaliteten i regnskapet som regel svak og lite egnet til å belyse transaksjonens art eller formål. Det er også sett eksempler på at transaksjoner blir ført på gamle saker i advokatforetakets sakssystem, slik at transaksjonen unngår foretakets interne rutiner for kundekontroll og oppfølging.

Advokaters klientbankkonto kan også benyttes til tilsøring ved å skape avstand mellom midlene og den kriminelle handlingen, for eksempel ved at klientbankkontoen inngår som et ekstra ledd i en lengre transaksjonskjede. Dette kan gjøre midlene vanskeligere å spore, samtidig som advokatens involvering kan tilføre legitimitet. Foretak som aksepterer inn- og utbetalinger av klientmidler til andre enn klient eller kontraktspart, og der transaksjonen gjelder annet enn forskudd på salær, er mer sårbare for å bli utnyttet. Risikoen øker der transaksjonskjeden involverer flere ledd, komplekse strukturer eller utenlandsbetalinger. Om lag ti prosent av foretakene som hadde gjennomført transaksjoner over klientbankkonto omfattet av hvitvaskingsloven, bekreftet at de hadde mottatt innbetaling fra tredjeparter på klientbankkonto i regnskapsåret 2025. For samme periode bekreftet om lag åtte prosent at de hadde foretatt denne typen utbetalinger fra klientbankkonto.

Endrede og avbrutte transaksjoner kan også utgjøre en hvitvaskingsrisiko. Dette kan for eksempel skje der klienten først gir inntrykk av å ville gjennomføre en legitim transaksjon, men senere ønsker å endre eller avbryte transaksjonen ved å be om at pengene betales til en tredjepart eller tilbakebetales til klienten. Det kan også skje ved «feilinnbetalinger» til klientbankkonto eller ved innbetaling av forskudd på salær som ikke blir benyttet.⁴⁷

Ved skifteoppgjør, hvor advokaten mottar oppgjørsmidler på klientbankkonto og skal videreformidle disse, eller ved mottak av midler på klientbankkonto som følge av erstatningsutbetaling, forlik eller etter en rettsprosess, kan utbetaling til tredjepersoner utgjøre en hvitvaskingsrisiko som advokaten må være oppmerksom på. Slike transaksjoner er betalingsformidling som vil være omfattet av hvitvaskingsloven. Risikoen øker ytterligere der det ikke finnes en naturlig forklaring på utbetalingen til tredjepart, der utbetalingsinstruksen endres kort tid før utbetaling, eller der det foreligger tidspress eller utenlandsoverføringer som ikke er avtalt på forhånd.

I perioden etter publiseringen av NRA 2022 har Advokattilsynet avdekket mistanke om hvitvasking knyttet til lånetransaksjoner der advokater har vært involvert på ulike måter. Slike transaksjoner er forbundet med høy hvitvaskingsrisiko fordi det ofte vil hefte usikkerhet om realiteten bak låneavtalen, også i tilfeller der advokaten mottar skriftlig kopi av denne. Kun 1,5 prosent av foretakene oppga å ha bistått med slike transaksjoner i 2025, noe som kan indikere underrapportering på dette punktet.

⁴⁷ Økokrim omtaler en MF-melding fra en advokat hvor vedkommende hadde mottatt et mindre beløp fra en klient som forskudd på salær til sin private konto. Etter dette mottok advokaten uoppfordret flere og etter hvert større beløp fra den samme klienten under henvisning til at det skulle være betaling for et oppdrag i samme sakskompleks. Se Økokrim, *Rapportering av mistenkelig forhold – advokater og advokatforetak* (2026), s. 2.

Størrelsen og verdien av transaksjonen kan ha betydning for risikoen. Store eller uvanlig verdifulle transaksjoner kan innebære økt eksponering fordi de gir større mulighet til å plassere eller tilsløre kriminelt utbytte innenfor én enkelt transaksjon eller ett enkelt oppdrag. Sammenhengende transaksjoner, eller aktivitet som fremstår som uforholdsmessig sett opp mot klientens profil, kan også heve risikoen. Uforklarte avvik fra klientens eller foretakets normale aktivitetsmønster kan gjøre det vanskeligere å forstå formålet med oppdraget og å vurdere om midlene som inngår i transaksjonen, har legitim opprinnelse.

6.2.6. Kontanter og andre eiendeler enn penger

23 advokatforetak oppga å ha behandlet klientmidler i form av kontanter i 2025.

Kontanthåndtering vil normalt være forbundet med høyere iboende risiko, men synes å ha begrenset omfang hos advokatene. Advokattilsynet har kun ett eksempel fra de siste fem årene der det har vært mistanke om hvitvasking knyttet til kontanthåndtering hos advokat.

En annen sårbarhet er knyttet til håndtering av andre typer klientmidler enn penger. Advokattilsynet har sett eksempler på at advokaten har oppbevart kryptovaluta og verdigjenstander på vegne av klient. Det kan være svært vanskelig å kontrollere om slike verdier er ført, eller om de er ført korrekt på klientansvaret i advokatforetakets regnskap.

Kryptoeiendeler, herunder digitale eiendeler som NFT-er, kan innebære økt risiko dersom eiendelenes legitimitet, eierskap eller opprinnelse ikke kan dokumenteres på en tilfredsstillende måte. Kryptoeiendelenes grensekryssende karakter, raske overføringsmuligheter og varierende grad av transparens kan gjøre vurderingen av midlenes opprinnelse mer krevende. Stablecoins fremheves særlig ofte i typologier for hvitvasking. Det vil normalt være forhøyet iboende risiko forbundet med håndteringen av slike midler.

Fysiske kontanter kan legge til rette for anonymitet og kan derfor øke hvitvaskingsrisikoen. Finansiering ved bruk av kontanter kan være legitimt, men både opprinnelsen til midlene og begrunnelsen for å bruke dem bør kunne forklares. At kontantene er satt inn på en bankkonto, fjerner ikke behovet for å forstå hvor de opprinnelig stammer fra.

6.2.7. Samlet vurdering av risikoen ved bruk av klientbankkonto

Bruk av klientbankkonto er en legitim og nødvendig tjeneste, blant annet for gjennomføring av oppgjør, skifteoppdrag og mottak av forskudd på salær. Samtidig har tjenesten egenskaper som gjør den attraktiv for misbruk. Selv om omfanget av slikt misbruk er usikkert, viser både norske og internasjonale kilder at slikt misbruk forekommer.

Advokatenes egenrapportering til Advokattilsynet viser omfattende bruk av klientbankkonto både til tjenester som faller utenfor og innenfor antihvitvaskingsregelverket, herunder ved oppgjør, tredjepartsbetalinger og grensekryssende transaksjoner. Risikoen for hvitvasking gjennom klientbankkonto vil variere med hvordan klientbankkontoen skal brukes, om bruken fremstår som nødvendig, hvilke parter som inngår i transaksjonen og geografiske forhold. Det har også betydning hvor transparent den underliggende transaksjonen og pengestrømmen er.

Den høyeste risikoen er knyttet til bruk av klientbankkonto som gjør det mulig å flytte eller oppbevare midler med begrenset innsyn for andre aktører. Dette

gjelder særlig bruk av felles klientbankkonto til betalingsformidling, inn- eller utbetalinger fra tredjeparter uten en klar tilknytning til oppdraget, interne overføringer mellom klientreskontroer, transaksjoner som i liten grad etterlater eksterne spor (f.eks. i offentlige registre). Slik bruk kan gjøre det vanskelig å klarlegge både midlenes opprinnelse, hvem som reelt finansierer transaksjonen og hvem som mottar eller disponerer midlene. Risikoen ved slik bruk vurderes som HØY.

Ved ordinære transaksjonsoppgjør er det Advokattilsynets vurdering at hvitvaskingsrisikoen ved bruk av klientbankkonto er BETYDELIG. At den underliggende transaksjonen og eventuelle eierskifter kan dokumenteres gjennom avtaler eller offentlige registre, kan øke transparensen rundt transaksjonen, men gir ikke nødvendigvis tilsvarende innsyn i betalingsstrømmen. Det kan fortsatt være uklart hvor kjøpesummen opprinnelig kommer fra, hvem som reelt finansierer kjøpet eller hvem som til slutt mottar eller disponerer provenyet. Risikoen må derfor vurderes ut fra både den underliggende transaksjonen og betalingsstrømmen.

Når klientbankkonto brukes som ledd i eiendomsmeglingsvirksomhet, vurderes risikoen som HØY. Eiendomsmegling er i denne risikovurderingen og i NRA for hvitvasking 2026 vurdert som en tjeneste med høy hvitvaskingsrisiko, og Finanstilsynet har særskilt fremhevet klientbankkontoen som et sentralt risikoområde ved eiendomsmegling.

Andre former for klientbankkontobruk vil normalt innebære en noe lavere risiko. Dette gjelder blant annet forskuddsklientbankkonto, bokonto hvor regnskap og utbetalinger er underlagt ekstern kontroll, og oppgjør i tvister hvor advokaten kjenner partene og bakgrunnen for betalingen. For en bokonto vil det imidlertid kunne være risiko knyttet til midlenes opprinnelse eller til skjevprising. Risikoen må uansett vurderes konkret ut fra formålet med kontoen, den underliggende tjenesten og betalingsstrømmen. Advokattilsynet vurderer at risikoen ved slik klientbankkontobruk overordnet sett er MODERAT.

6.3

Eiendom og eiendomsoppgjør⁴⁸

6.3.1. Innledning – overordnet risikobilde

Advokater kan drive eiendomsmegling i kraft av sin advokatbevilling. Per 10. september 2026 stod 573 personer oppført i Finanstilsynets register som advokat som oppfyller vilkårene for å drive eiendomsmegling. Hvitvaskingslovens regler får anvendelse både der advokaten utfører eiendomstransaksjonen på vegne av klienten, og der advokaten *bistår* ved planlegging eller utføring av transaksjon for klient i forbindelse med kjøp og salg av fast eiendom, jf. hvitvaskingsloven § 4 annet ledd bokstav c nr. 1.

Økokrim vurderer i NRA Hvitvasking 2026 hvitvaskingsrisikoen knyttet til eiendomsmegling som «høy», en oppjustering fra «betydelig» i NRA 2022. Risikovurderingen bygger blant annet på at eiendomssektoren håndterer store verdier, at eiendom er dokumentert benyttet i hvitvaskingssaker, og at profesjonelle tilretteleggere og insidere har vært involvert. Eiendom har dessuten egenskaper som gjør sektoren egnet til lagring og integrering av kriminelt utbytte, tilsløring av eierskap og

⁴⁸ Vurderingen her tar utgangspunkt i NRA Hvitvasking 2026, supplert med Finanstilsynets risikovurdering 2023 (risikonivået for eiendomsmegling er oppjustert til høy i NRA 2026 fra betydelig i 2023). Dette er primærkildene og advokater må konsultere primærkilden og Finanstilsynet for øvrig for nærmere informasjon om risikobildet for advokater som driver eiendomsmegling.

Eiendomsmarkedet er attraktivt for hvitvasking fordi fast eiendom er kapitalintensiv og gjør det mulig å plassere betydelige verdier i enkelttransaksjoner. Eiendom er samtidig et ordinært og legitimt investeringsobjekt som kan benyttes, leies ut og senere selges. Et senere salg kan omdanne verdien til et ordinært salgsproveny og dermed bidra til integrering av midlene i den legale økonomien. Eiendom kan også benyttes til å skjule eierskap og kontroll gjennom selskaper, stråpersoner og utenlandske strukturer. NRA 2026 fremhever også at eiendomsmarkedet kan benyttes i ulike hvitvaskingsfaser, og at investering av illegale midler kan bidra til prispress og andre markedsforstyrrelser.⁵⁰

Advokater står for en mindre del av den samlede eiendomsformidlingen i Norge, men eksponeringen er likevel betydelig. Ifølge NRA Hvitvasking 2026 stod advokater for 5 740 eiendomsformidlinger i 2024, tilsvarende i underkant av fire prosent av alle formidlinger. Verdien av disse formidlingene var om lag 40 milliarder kroner, tilsvarende 5,6 prosent av den samlede verdien av eiendomsformidlingene. I advokatenes egen rapportering til Advokattilsynet for regnskapsåret 2025 oppga 382 advokatforetak å ha gjennomført til sammen 6 373 eiendomsmeglingsoppdrag. Nesten 90 prosent av disse var rene oppgjørsoppdrag, hvor advokatens oppgaver i hovedsak begrenser seg til utforming av kontrakt, tinglysing og gjennomføring av oppgjøret. Om lag 20 prosent av oppdragene er opplyst å gjelde næringsmegling, mens om lag 80 prosent gjelder privat eiendom. Tallene fra NRA og Advokattilsynets rapportering bygger på ulike datakilder og er ikke direkte sammenlignbare, men illustrerer samlet at advokater har en betydelig eksponering mot eiendomstransaksjoner.

Det fremheves i NRA Hvitvasking 2026 at risikoen for hvitvasking i eiendoms-
meglingssektoren er størst der transparensen er lavere og transaksjonene mer komplekse, særlig innen næringsmegling og ved bruk av kompliserte eierstrukturer, utenlandske eiere eller transaksjoner hvor verdsettelsen er vanskelig å kontrollere. Risikoen er lavere ved ordinær salgsmegling av bolig- og fritidseiendom der kundene er privatpersoner og formålet fremstår å være egen bruk. Rene oppgjørsoppdrag fremheves samtidig som en særskilt sårbarhet fordi oppgjørsansvarlig ofte har mindre kjennskap til både partene og eiendommen enn ved et ordinært salgsoppdrag. Dette kan redusere muligheten til å identifisere uvanlige eller mistenkelige forhold. NRA 2026 peker derfor på at advokater som driver eiendoms-
megling, særlig i mindre virksomheter og med en stor andel oppgjørsoppdrag, kan ha noe høyere sårbarhet enn bransjen for øvrig.

I tillegg til gjennomføring av selve eiendomsoppgjøret kan advokater yte juridisk bistand ved klientens planlegging eller gjennomføring av kjøp og salg av fast eiendom. Advokaten kan for eksempel bidra til å utforme og dokumentere transaksjonen, finansieringen eller eierstrukturen uten selv å håndtere kjøpesummen. Slik bistand kan benyttes til å gi en transaksjon eller struktur et legitimt preg. Det kan også være et bevisst valg fra klientens side å fordele oppgavene knyttet til et eiendomsoppgjør eller et eiendomsprosjekt mellom flere profesjonelle aktører. Når advokatens mandat er avgrenset, kan dette redusere advokatens innsikt i den samlede transaksjonen og gjøre det vanskeligere å identifisere sammenhenger og avvik. Risikoen kan dermed være betydelig også der advokaten ikke håndterer kjøpesummen.

⁴⁹ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 157-161.

⁵⁰ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 64.

6.3.2. Hvordan eiendom kan benyttes til hvitvasking

Fast eiendom kan benyttes i flere ulike faser av en hvitvaskingsprosess. Kriminelt utbytte kan brukes til kjøp, rehabilitering eller utvikling av fast eiendom, som senere kan realiseres gjennom salg eller utleie. Eiendommen kan også være anskaffet med legale midler, mens illegale midler tilføres gjennom oppussing eller utvikling. Finanstilsynet peker blant annet på at eiendom kan pusses opp med illegale midler eller ved bruk av svart arbeid, slik at den illegale verdien inkorporeres i eiendommen før denne selges. Det kan imidlertid være vanskelig å fremskaffe etterrettelig dokumentasjon på opprinnelsen til midlene som er brukt til oppussing, herunder om midlene stammer fra oppsparte midler, tidligere eiendomssalg eller gaver.

Utbytte kan også oppstå som ledd i selve eiendomsprosjektet. Rehabilitering og utvikling kan for eksempel gjennomføres ved bruk av svart arbeidskraft, ulovlige lønnsforhold eller skatte- og avgiftsunndragelser. Besparelsen som oppstår ved den straffbare handlingen, kan utgjøre et økonomisk utbytte som senere realiseres gjennom salg av eiendommen. Finanstilsynet peker også på at ulovlige forhold i byggeprosjekter, blant annet arbeidslivskriminalitet, kan øke den økonomiske gevinsten ved prosjektet. Tilsvarende kan miljøkriminalitet, eksempelvis ulovlig avfallshåndtering, redusere kostnadene ved utvikling eller bruk av en eiendom og dermed generere et utbytte som kan hvitvaskes gjennom eiendommen.

Selve eiendomstransaksjonen kan også være et resultat av en straffbar handling, for eksempel bedrageri, korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet. Salget av eiendommen og utbetaling av provenyet kan da bidra til å realisere eller tilsløre utbyttet. Finanstilsynet har også vist til at utbetalinger til tredjeparter kan skjules ved at reskontroer slås sammen før utbetaling, noe som kan muliggjøre at selgers nettoproveny unndras beskatning eller kreditorforfølgelse.⁵¹ Advokattilsynet har også sett eksempler på slike forhold under tilsyn.

Eiendomstransaksjoner kan videre benyttes til å overføre eller tilsløre verdier gjennom over- eller underprising. Det kan skje ved at partene avtaler en pris som avviker fra markedsverdien, eller gjennom uriktige verddivurderinger, fiktive eller kunstig oppblåste leiekontrakter eller ved å tillegge deler av kjøpesummen verdier som er vanskeligere å kontrollere, eksempelvis inventar, løsøre, driftsutstyr eller goodwill. Finanstilsynet har avdekket tilfeller av verdimanipulasjon og peker på at underpris kan benyttes til å overføre verdier mellom parter, mens overpris kan innebære at differansen representerer betaling for noe annet.

En pris som avviker vesentlig fra markedsverdien, vil være en risikofaktor, særlig dersom avviket ikke kan forklares med eiendommens tilstand, beliggenhet eller andre dokumenterbare forhold. For næringseiendom er det ofte vanskeligere å fastslå markedsverdien enn for ordinære boligeiendommer. Bruk av falske eller kunstig oppblåste leiekontrakter kan eksempelvis påvirke verdsettelsen og gi grunnlag for over- eller underprising.

Finanstilsynet har videre avdekket lånebedrageri knyttet til såkalte svingdørssalg, hvor samme eiendom omsettes flere ganger med kortere eller lengre mellomrom, gjerne mellom samme parter, og hvor den angivelige verdiøkningen betydelig overstiger markedsutviklingen uten at det er gjennomført arbeider på eiendommen som kan forklare økningen. Lånebedrageriet kan blant annet gjennomføres ved bruk av falske takster, leiekontrakter eller andre dokumenter.

Oppgjørsoppdrag er særlig utsatt fordi advokaten ofte har mindre kjennskap til partene og eiendommen.

Salg av kontraktsposisjoner i byggeprosjekter kan gi tilsvarende utfordringer. Når en kontraktsposisjon selges før eiendommen er ferdigstilt, kan omsetningen og verdiøkningen falle utenfor de offentlige registrene. Dette kan gi mulighet til å skjule reelle eierforhold og transaksjoner, samtidig som gevinst kan unndras beskattning. Finanstilsynet har vurdert slike transaksjoner som egnet for hvitvasking og viser til at Økokrim har lagt til grunn at omsetning av kontraktsposisjoner sannsynligvis benyttes til hvitvasking kombinert med skatteunndragelse.

Stråmenn, kompliserte selskapsstrukturer og utenlandske eiere kan benyttes til å skjule hvem som reelt eier eller kontrollerer eiendommen.⁵² Selskaper kan etableres eller benyttes som mellomledd, og eierskapet kan struktureres gjennom flere jurisdiksjoner. NRA 2026 fremhever særlig grensekryssende eierskap, utenlandske selskaper, stråpersoner og komplekse strukturer som forhold som kan gjøre det vanskeligere å identifisere reell kontroll og midlenes opprinnelse.

Utenlandske kjøpere og utenlandske midler innebærer ikke i seg selv høy risiko, men kan øke kompleksiteten og gjøre det vanskeligere å kontrollere eierskap, finansiering og midlenes opprinnelse. Finanstilsynet peker blant annet på at det norske eiendomsmarkedet er attraktivt for utenlandske investorer, og at det etter omstendighetene kan være vanskelig å avdekke om selskapsstrukturer eller stråmenn benyttes for å plassere illegal formue i norsk eiendom.

Private lån kan også inngå i slike strukturer. Et privat lån kan være reelt og legitimt, men kan samtidig benyttes til å gi midler en tilsynelatende legitim forklaring eller til å skjule den reelle finansieringen av et eiendomskjøp. Risikoen øker blant annet der långiver er utenlandsk, partene har en uklar relasjon, lånevilkårene er uvanlige eller finansieringen involverer flere selskaper eller jurisdiksjoner. Finanstilsynet har også beskrevet hvordan midler kan flyttes gjennom flere låne-transaksjoner mellom egne selskaper for å blande illegale og legale midler før de overføres til klientbankkonto.

6.3.3. Omfang og forekomst

Det er vanskelig å si noe sikkert om det samlede omfanget av forsøk på og gjennomførte tilfeller av hvitvasking gjennom eiendomsmarkedet, og særlig om hvor ofte advokaters eiendomsmeglings- eller juridiske tjenester inngår i slike forhold. NRA 2026 peker generelt på informasjonsmangler og mørketall når det gjelder både forekomst og økonomisk omfang av hvitvasking.

Det foreligger likevel flere indikasjoner på at eiendomsmarkedet faktisk benyttes til hvitvasking. NRA 2026 viser til at det finnes informasjon om aktører knyttet til kriminelle nettverk som benytter eiendomsmarkedet til hvitvasking, og at eiendomskjøp inngår i flere straffesaker som omfatter hvitvasking. Bedragerier og korrupsjon knyttet til lånesøknader og boliglån trekkes også frem som forhold som underbygger eiendommens betydning for hvitvasking og finansiering av kriminalitet.

⁵² Transparency International, *Hvem eier Oslo?* (2021). Transparency Internationals kartlegging av eiendom i Oslo, viser at også Norge er eksponert mot komplekse og utenlandske eierstrukturer som kan gjøre eierskap og kontroll vanskeligere å kartlegge

Økokrim viser i NRA 2026 til at eiendomsmeglere er blant aktørene som rapporterer relativt mange mistenkelige transaksjoner. I 2025 ble det registrert 3301 MF-rapporter fra eiendomsmeglingssektoren, mot 2359 i 2023.

Økokrim har også analysert rapporter om mistenkelige forhold knyttet til blanco-skjøter.⁵³ Analysen viste blant annet raske videresalg, uforklarlig egenkapital, uvanlige eierstrukturer og priser som lå vesentlig over eller under markedspris. I flere tilfeller hadde partene inngått avtalen uten meglerens bistand, slik at meglerens rolle var begrenset til å sette opp kontrakt og gjennomføre oppgjøret. Funnene dokumenterer ikke nødvendigvis faktiske hvitvaskingsforsøk, men illustrerer forhold som rapporteringspliktige har vurdert som mistenkelige i tilknytning til bruk av blanco-skjøter.

Det foreligger også internasjonale eksempler på at juridiske tjenester og eiendoms-transaksjoner er blitt benyttet i hvitvasking. FATF har blant annet beskrevet saker hvor kriminelt utbytte er benyttet til kjøp av fast eiendom gjennom juridiske profesjonelle, og hvor juridiske profesjonelle har bistått med etablering av selskaper, lån og andre arrangementer som senere er benyttet til å investere kriminelt utbytte i fast eiendom.⁵⁴

6.3.4. Risikovurdering advokater

Advokatbransjen har en betydelig eksponering mot eiendom og eiendoms-transaksjoner, både gjennom gjennomføring av selve eiendomsoppgjøret og gjennom juridisk bistand knyttet til klientens kjøp, salg, finansiering og organisering av eiendomstransaksjoner. En stor andel av advokatenes eiendomsformidling skjer i form av rene oppgjørsoppdrag, samtidig som en betydelig del av oppdragene gjelder næringseiendom. Begge forholdene er fremhevet som særlig risikoutsatte i NRA Hvitvasking 2026 og Finanstilsynets risikovurdering 2023.

Sårbarheten påvirkes også av hvordan advokatenes eiendomsmeglingsvirksomhet er organisert. NRA 2026 peker på at advokater som driver eiendomsmegling i mindre virksomheter, særlig ved rene oppgjørsoppdrag og der virksomheten mangler et tydelig rammeverk for risikostyring og internkontroll, kan ha noe høyere sårbarhet enn bransjen for øvrig.

Der eiendomsmegling utgjør en begrenset del av advokatens virksomhet, kan det være vanskeligere å opprettholde tilstrekkelig spesialisert kunnskap om hvitvaskingsrisikoen i eiendomsmarkedet. Dersom advokaten er alene om eiendoms-meglingsvirksomheten, kan det også være begrenset tilgang til kollegaer for kompetanse- og erfaringsutveksling. Dette kan få særlig betydning ved oppdrag hvor det kreves vurdering av verdsettelse, finansiering, eierstruktur eller andre forhold som ligger utenfor den mer avgrensede oppgjørsfunksjonen.

Advokatens konkrete rolle i transaksjonen er sentral for risikovurderingen. Ved et ordinært salgsoppdrag vil advokaten normalt ha bedre kjennskap til både partene og eiendommen enn ved et rent oppgjørsoppdrag. Ved et rent oppgjørsoppdrag kan advokaten derimot i større grad bli avhengig av informasjon og dokumentasjon som er fremskaffet av klienten eller andre aktører. Finanstilsynet har særlig fremhevet denne begrensede innsikten som en sårbarhet ved oppgjørsoppdrag og knyttet dette blant annet til risikoen for verdimanipulasjon og lånebedrageri.

⁵³ Se Økokrim, Temarapport Blanco-skjøte (2023)

⁵⁴ Se FATF, *Money Laundering and Terrorist Financing vulnerabilities of Legal Professionals* (2013), s. 44-53 og s. 117 og 119, case 70 og 74 i vedlegg 6.

Risikoen kan også påvirkes av hvordan oppdraget er priset og organisert. Et kortvarig oppdrag med begrenset kontakt med klienten, standardiserte tjenester og press på gjennomføringstid kan gjøre det vanskeligere å innhente og vurdere nødvendig informasjon. Dette er ikke i seg selv indikasjoner på hvitvasking, men kan redusere advokatens mulighet til å oppdage avvik dersom transaksjonen samtidig har andre risikofaktorer. Særlig kan dette være relevant der advokaten ikke møter klienten, der transaksjonen skal gjennomføres raskt, eller der klienten primært benytter advokaten for den tekniske gjennomføringen av oppgjøret.

På denne bakgrunn vurderer Advokattilsynet at risikoen knyttet til advokaters eiendomsmegling er høy. Dette må imidlertid forstås som en overordnet vurdering. Risikoen varierer betydelig mellom ulike typer oppdrag og transaksjoner.

Risikoen vil normalt være høyere der advokaten utfører rene oppgjørsoppdrag, formidler næringseiendom eller eiendom under oppføring, bistår ved rehabiliterings- eller utviklingsprosjekter, eller der oppdraget involverer kompliserte eier- og kontrollstrukturer, utenlandske eiere eller finansiering som er vanskelig å etterprøve. Risikoen øker også ved forhold som kan indikere verdmanipulasjon, eksempelvis vesentlige og uforklarlige prisavvik, hyppige videresalg eller rask verdiøkning uten tilsvarende markedsmessig eller økonomisk forklaring. Tilsvarende gjelder der finansieringen bygger på private lån, betalinger utenfor det normale betalingsløpet, uvanlige tredjepartsbetalinger eller forhold som kan indikere lånebedrageri.

Ved ordinær salgsmegling av bolig- og fritidseiendom, hvor partene er privatpersoner, formålet fremstår å være egen bruk og finansiering og midlenes opprinnelse er oversiktlig, vil risikoen normalt være lavere. Dette innebærer likevel ikke at slike oppdrag kan anses som lavrisiko uten en konkret vurdering av kunden, transaksjonen og de øvrige risikofaktorene.

For advokatens juridiske bistandsoppdrag vil risikoen særlig avhenge av transaksjonens kompleksitet og transparens, finansieringen, verdsettelsen og eierstrukturen, samt hvilken innsikt advokaten har i transaksjonens formål og de øvrige aktørene som er involvert. Advokatens risiko kan dermed være betydelig også uten at advokaten håndterer kjøpesummen. Risikoen må vurderes ut fra den samlede transaksjonen og advokatens faktiske rolle i den, ikke bare ut fra om oppdraget formelt er klassifisert som eiendomsmegling eller juridisk bistand.

6.4

Selskaps- og transaksjonsbistand

6.4.1. Innledning

Som følge av det inngående regulatoriske rammeverket som gjelder for juridiske personer, er advokater sentrale og ofte nødvendige aktører ved kjøp og salg av virksomheter, restrukturering samt opprettelse og drift av selskapsstrukturer. Det er antatt både nasjonalt og internasjonalt at slike advokattjenester er sårbare for å bli utnyttet av kriminelle, blant annet for å skape anseelse og legitimitet om et selskap og dets virksomhet.⁵⁵

I NRA Hvitvasking 2026 vurderes risikoen for hvitvasking gjennom virksomhetsstrukturer som høy. Økokrim viser til at aktivitet og transaksjoner som

⁵⁵ Se IBA, CCBE, ABA, *A Lawyer's Guide to Detecting and Preventing Money Laundering* (2014), s. 34-35. Se også Økokrim, *Trusselvurdering 2026*, s. 20.

gjennomføres fra et foretak blir samfunnet oppfattet som mer legitimt. Foretak er egnet til å gi avstand mellom aktiviteten som utøves i foretakets navn, og dem som reelt misbruker foretaket. Dette kan tilsløres ytterligere ved bruk av stråpersoner som eiere og rollehavere. Økokrim viser videre til at selskapsstrukturer og den aktiviteten som drives kan gi kriminelle mulighet til å fremvise kontrakter, lån og fakturaer som skaper tvil om midlenes opprinnelse, selv der den underliggende aktiviteten er fiktiv eller manipulert. Hvitvasking gjennom virksomhetsstrukturer har ifølge Økokrim også en side til handelsbasert hvitvasking. I tillegg involverer selskapsoverdragelser og lignende transaksjoner ofte store verdier som kan gjøre det enklere å skjule kriminelt utbytte blant ellers lovlige midler.

6.4.2. Omfanget av advokaters bistand til selskapstransaksjoner mv.

For 2025 har 107 advokatforetak rapporterte at de har gjennomført transaksjoner over klientbankkonto som gjelder ulike former for oppgjørsoppdrag som ikke er eiendomsmegling. Videre har 140 foretak opplyst å ha bistått med planlegging eller utføring av en transaksjon for en kunde i forbindelse med opprettelse, drift eller ledelse av selskap, fond eller en lignende juridisk person eller formuesmasse. 43 advokatforetak opplyser å ha utført tjenester omfattet av hvitvaskingsloven der kunden har en komplisert eierstruktur, og 21 foretak opplyser å ha utført tjenester der kunder opptrer på vegne av en utenlandsk trust, stiftelse eller lignende juridisk person. 72 foretak har bistått ideelle organisasjoner.

En rapport fra organisasjonen Mergermarket er omtalt i Advokatforeningens årstale for 2024. Rapporten viser at de ti norske advokatfirmaene som var mest aktive i transaksjonsmarkedet i 2023 bisto ved 775 transaksjoner med verdi over fem millioner dollar. Til sammen utgjorde verdien av disse transaksjonene 1 372 milliarder kroner. Advokatforeningen påpeker at tallene er basert på firmaenes egne rapporteringer, og at deler av beløpet nok er talt flere ganger, men det er likevel egnet til å vise at advokater hvert år bistår i transaksjoner til svært store verdier.⁵⁶

6.4.3. Bistand til kjøp og salg av virksomhet, herunder gjennomføring av oppgjør

Advokater kan blant annet bistå klienter med kjøp og salg av aksjer/virksomheter, virksomhetsoverdragelser, fusjoner, fisjoner og andre omorganiseringer. Oppdragene kan være vidt definert og inneholde både rådgivning og gjennomføring av oppgjør eller være begrenset til en av delene.

Mange av misbruksmåtene som er omtalt under eiendomsmegling gjør seg også gjeldende for kjøp og salg av selskaper. Virksomhetsoverdragelser kan brukes til å konvertere og skape legitimitet om verdier. Utbytte fra kriminelle handlinger kan være inkorporert i en virksomhet, f.eks. gjennom investeringer eller ved at selskapet har fått inntekter eller oppnådd besparelser gjennom en kriminell handling, f.eks. regnskapsmanipulasjon, fakturasvindel, bedragerier, salg av ulovlige varer, bruk av ulovlig arbeidskraft eller brudd på andre straffesanksjonerte regler for virksomheten. Utbyttet som ligger i selskapet kan vaskes gjennom salg av virksomheten. Selskapet kan også være kjøpt eller bli kjøpt helt eller delvis med utbytte fra kriminelle handlinger.

⁵⁶ Advokatforeningen, Årstalen 2024 Felles verdier – Felles ansvar – om tillit og krav til advokatene (2024), s. 4, med videre henvisninger til Mergermarket – «Global and Regional M&A Rankings 2023 Legal Advisors».

Advokatene må være særlig oppmerksom på verdimanipulasjon. Ved salg av unoterte virksomheter finnes det ofte ikke noen allment tilgjengelig markedspris, og kjøpesummen fastsettes gjerne mellom partene. Selskapsverdien kan blant annet baseres på forventet fremtidig inntjening eller kontantstrøm, og vil kunne påvirkes av forutsetninger om fremtidig vekst, lønnsomhet, investeringsbehov, og risiko. Det gjør at det er vanskelig å si hva som er fornuftig pris på selskapet, og det er vanskelig å avdekke over- eller underpris. Risikoen ved slike transaksjoner kan være høyere dersom størrelsen på vederlaget er vanskelig å forklare ut fra tilgjengelige opplysninger, særlig dersom transaksjonen skjer mellom nærstående eller dersom det er vanskelig å se noen kommersiell begrunnelse for transaksjonen.

Der en eller begge parter er representert av andre profesjonelle aktører, som finansielle rådgivere, revisorer eller andre advokater, ligger det en risiko i at advokaten støtter seg på vurderinger gjort av de andre rådgiverne – eller bare på at det i det hele tatt finnes andre rådgivere som bistår, og at advokaten derfor overser eller undervurderer faresignaler eller mistenkelige forhold. Der klienten fremlegger verdivurderinger er det en risiko for at vurderingen ikke er riktig, f.eks. fordi det er forbindelser mellom rådgiveren og klienten.

Ved fusjon, fisjon og konserninterne omorganiseringer kan transaksjoner være mindre transparente, blant annet fordi det kan være vanskelig å fastsette en verdi på det som skal overdras. Her vil særlig formålet med omorganiseringen og om vederlaget fremstår markedsmessig være sentralt å vurdere.

Der advokaten har et mer avgrenset mandat kan dette redusere innsikten i transaksjonen og gjøre det vanskeligere å identifisere avvik. Dersom det er vanskelig å se en naturlig forklaring på hvorfor bistanden med en transaksjonsprosess er delt mellom flere profesjonelle rådgivere, kan dette være et tegn på at advokaten kun brukes for å gi transaksjonen legitimitet. Der advokaten ikke bistår med oppgjøret kan advokaten fortsatt bli misbrukt ved at kriminelle søker juridisk bistand om ellers lovlige virksomhetsstrukturer som ledd i en hvitvaskingsprosess. Advokaten kan også bli forsøkt misbrukt ved at man blir bedt om å gå god for en verdivurdering av et selskap som er utarbeidet av en profesjonell aktør på området, og hvor verdivurderingen ikke samsvarer med markedsverdien, eller hvor enten verdivurderingen eller den profesjonelle aktøren kan være fiktiv.

Advokattilsynet har erfart tilfeller der det kan mistenkes at advokaten har blitt misbrukt i forsøk på *investorbedrageri*. Her har advokattjenestene blitt brukt til å legitimere uriktig verdisetting av et selskap i forbindelse med kjøp eller salg av aksjer, fusjoner eller emisjoner, der selskapenes verdi legges som premiss for etterfølgende transaksjonshandlinger, uten nærmere kontroll fra advokatens side. Advokattjenestene har f.eks. bestått i å avholde generalforsamlinger, utforme kontrakter, styreprotokoller eller annen underlagsdokumentasjon som skaper legitimitet. De kriminelle aktørene vurderes av Advokattilsynet i slike tilfeller å ha stor betalingsevne. Det er grunn til å mistenke at advokattjenestene bevisst deles opp og kjøpes fra forskjellige profesjonelle leverandører. Risikoen fremstår da som mindre for den enkelte advokat, og blir lettere vurdert som akseptabel.

En annen sårbarhet oppstår der transaksjonen eller den angitte motytelsen helt eller delvis er fiktiv. Avtaler om rådgivning, konsulenttjenester eller andre ytelser som er vanskelige å kontrollere uavhengig av partene, kan benyttes som et formelt grunnlag for å overføre verdier mellom selskaper. Advokatbistand til utforming av avtaleverket kan i slike tilfeller bidra til å gi den angitte transaksjonen et preg av å være et reelt forretningsforhold.

6.4.4. Bistand til fremskaffelse av kapital til selskaper, og opprettelse, drift og ledelse av selskap mv.

Advokater kan blant annet bistå ved kapitalforhøyelser, egenkapitalinnskudd, aksjonærlån og finansiering i forbindelse med oppkjøp. Det er en risiko for at advokatens spesialiserte kompetanse og rådgivning om selskapsforhold og kapitalisering av selskaper kan gi kriminelle tilstrekkelig kunnskap til å finansiere selskapsstrukturer med utbytte fra kriminelle handlinger eller hvor selskapet skal benyttes til hvitvasking. Røde flagg her kan være at klienten ikke kan gi noen god forklaring for kapitalens opprinnelse eller at det er vanskelig å forklare hvorfor en bestemt investor vil stille med kapital. Andre faretegn er låneavtaler som mangler kommersiell begrunnelse.

Bistand til å opprette juridiske personer kan være forbundet med moderat risiko der eierforhold, formål og kapitaltilførsel er transparent. Risikoen øker dersom advokaten bistår med etablering av kompliserte eller uoversiktlige strukturer, eller hvor selskapsstrukturen er spredt over flere geografier med forhøyet risiko. Det er et klart faretegn der formålet med opprettelsen av selskapet fremstår uklart eller ikke har en naturlig forretningsmessig begrunnelse. Attestasjon av at selskapskapitalen er innbetalt uten at advokaten ellers kjenner selskapet, innebærer en særskilt sårbarhet fordi advokaten tilfører legitimitet uten tilsvarende innsikt. Skallselskaper eller singel-purpose selskaper kan være legitime instrumenter ved investering i - eller oppkjøp av - virksomheter, men kan også brukes til å skjule reelle eierforhold og gi inntrykk av legitimitet.

Det er også grunn til å tro at advokaters tjenester har blitt misbrukt i forbindelse med bedragerier rettet mot banker og mot Staten. Advokatens bistand kan være knyttet til selskapsopprettelser, der det vesentlige formålet med selskapsopprettelsen er å få gjennomført kredittbedragerier, lånebedragerier, MVA-bedragerier og NAV-bedragerier. Undersøkelser tyder på at utenlandske statsborgere står bak, og at de setter inn stråpersoner til å stå ansvarlig utad for selskapet. Bistanden består for eksempel i å bekrefte aksjeinnskudd, rekvirere D-nummer, søke om registerendringer eller bistå med andre forhold som er vesentlig for driften av det norske selskapet.

Flere advokatforetak selger eller bistår med å selge hylleselskaper til aktører som vil etablere en ny virksomhet, gjerne for å spare tid ved å slippe å etablere og registrere et nytt foretak. For regnskapsåret 2025 opplyste 44 foretak å ha bistått med 866 kjøp eller salg av hylleselskap, hvorav 13 advokatforetak opplyste at dette var hylleselskap opprettet av advokatforetaket selv. Selv om det kan være gode grunner for å kjøpe et hylleselskap, kan slike selskap også kjøpes for å skape inntrykk av at man driver en virksomhet som er etablert og har eksistert i flere år, for ved det å gi virksomheten legitimitet.⁵⁷ Etter hva Advokattilsynet erfarer kan slike selskap også ha knyttet til seg regnskapsfører og/eller revisor allerede før salget gjennomføres, slik at aktører som ellers kunne hatt problemer med å engasjere revisor enklere får tilgang til dette. Advokattilsynet har også erfart at juridisk bistand har blitt medregnet i prisen kunden betaler for hylleselskapet, slik at kunden slipper å betale merverdiavgift for de juridiske tjenestene som leveres.

6.4.5. Kreditorunndragelse og skatteunndragelse

Advokatens bistand kan i enkelte tilfeller misbrukes til å skjule eller flytte formuesverdier med sikte på ulovlig å unndra dem fra kreditorforfølgning eller

beskatning. Advokattilsynet har avdekket eksempler på at midler oppbevares på advokatforetakets klientbankkonto med dette formålet.

Et annet risikoområde er der advokaten etablerer pantsikkerhet i fast eiendom eller andre formuesverdier, særlig der pantet etableres til fordel for nærstående eller andre som har en forbindelse til skyldneren, eller der det er uklart hvilket reelt krav pantet skal sikre.

Risikoen kan være forhøyet dersom det etableres pant kort tid før forventet eller pågående kreditorforfølging, konkurs, tvangsfullbyrdelse eller annen inndrivelse, eller dersom sikkerheten etableres uten en klar forretningsmessig begrunnelse. Det samme gjelder dersom det ikke foreligger tilstrekkelig dokumentasjon for det underliggende kravet, dersom pantets størrelse står i et misforhold til det kravet som skal sikres, eller dersom det skjer endringer i prioritetsrekkefølge eller andre disposisjoner som vanskeliggjør kreditorenes tilgang til formuesverdiene.

Tilsvarende risikofaktorer kan foreligge der disposisjoner over fast eiendom, selskapsandeler, finansielle verdier eller andre formuesgoder gjennomføres på en måte som tilsynelatende reduserer klientens formue eller skatteplikt, uten en klar økonomisk eller forretningsmessig begrunnelse. Særlig bør det utvises oppmerksomhet dersom eierskap eller kontroll over formuesverdier flyttes til nærstående, selskaper eller andre juridiske konstruksjoner, eller dersom transaksjoner gjennomføres på tvers av jurisdiksjoner uten en åpenbar forretningsmessig begrunnelse.

Ved vurderingen bør det blant annet ses hen til tidspunktet for disposisjonen, forholdet mellom partene, det underliggende kravets realitet og størrelse, formuesverdiene reelle eierskap og kontroll, samt om disposisjonen har en legitim og dokumenterbar økonomisk eller forretningsmessig begrunnelse. Det bør også vurderes om disposisjonen inngår i et større mønster av transaksjoner eller andre tiltak som samlet kan bidra til å skjule formuesverdier eller vanskeliggjøre kreditorenes eller skattemyndighetenes tilgang til disse.

6.4.6 Fiktive lån

Låneavtaler kan benyttes til å gi tilsynelatende legitimitet til overføringer av midler eller til å forklare formuen eller finansieringen til en klient.⁵⁸ Risikoen kan være særlig relevant der et påstått låneforhold ikke kan underbygges utover en skriftlig låneavtale, eller der det er uklart om lånet faktisk er utbetalt, på hvilke vilkår det er etablert, og om partene har oppfylt sine forpliktelser etter avtalen.

Ved vurderingen av risikoen bør det blant annet ses hen til om lånebeløpet faktisk er utbetalt, hvem som har finansiert lånet og hvor midlene stammer fra, om betalingene kan spores gjennom kontoutskrifter eller annen uavhengig dokumentasjon, og om lånevilkårene fremstår som forretningsmessige og blir etterlevd. Det bør også vurderes om det er en naturlig økonomisk eller forretningsmessig forklaring på låneforholdet, hvilken relasjon det er mellom långiver og låntaker, og om lånet inngår i en større serie av transaksjoner eller selskaps- og eierstrukturer.

⁵⁸ Svært få advokatforetak oppgir å ha benyttet klientbankkonto til låneformidling. For regnskapsåret 2025 bekreftet 9 foretak slik bistand. Det er grunn til å tro at tallet er høyere. Advokattilsynet har under tilsyn avdekket flere tilfeller av låneformidling via klientbankkonto, som ikke har blitt rapportert.

Særlig risiko kan foreligge dersom låneavtalen er inngått mellom nærstående eller mellom parter uten en åpenbar økonomisk eller forretningsmessig forbindelse, lånevilkårene avviker vesentlig fra det som er markedsmessig, tilbakebetaling ikke skjer i samsvar med avtalen, eller midlene beveger seg gjennom flere kontoer eller jurisdiksjoner før eller etter låneutbetalingen. Det samme gjelder dersom låneavtalen er inngått i ettertid av den påståtte transaksjonen, endres flere ganger uten en klar begrunnelse, eller brukes til å forklare midlenes opprinnelse uten at det foreligger uavhengig dokumentasjon på selve finansieringen.

En skriftlig låneavtale bør derfor ikke alene anses som tilstrekkelig dokumentasjon på at et låneforhold er reelt. Ved forhøyet risiko bør det innhentes og vurderes annen relevant og uavhengig dokumentasjon, tilpasset oppdragets art og risikobildet, herunder dokumentasjon på utbetaling av lånebeløpet, långivers finansiering og midlenes opprinnelse, kontobevegelser, eventuelle sikkerheter og faktisk betjening av lånet.

6.4.7. Samlet vurdering av risikoen for hvitvasking i forbindelse med selskapstransaksjoner

Virksomhetsstrukturer er attraktive for kriminelle aktører fordi de gir legitimitet og skaper muligheter for å skjule reelle eierforhold og midlenes opprinnelse. Advokatoppdrag som involverer selskapstransaksjoner, fremskaffelse av kapital og opprettelse av selskaper kan omfatte store verdier og komplekse disposisjoner, og kan brukes til å flytte og tilsløre utbytte fra kriminelle handlinger. Advokater har ofte en sentral rolle ved opprettelse, drift, kjøp og salg av virksomheter, og advokatene bistår med slike tjenester i et betydelig omfang.

Risikoen varierer imidlertid vesentlig mellom ulike typer oppdrag. Oppdrag som omfatter store verdier eller transaksjoner som er vanskelig å verdsette, kompliserte eller lite transparente strukturer, uvanlig finansiering eller disposisjoner som mangler en klar økonomisk begrunnelse vil ha høyere risiko enn mer ordinær bistand til transparente selskaper og transaksjoner med klart kommersielt formål. Der advokaten får en mer aktiv rolle i gjennomføringen av transaksjonen vil risikoen normalt øke, herunder ved håndtering av oppgjør.

På denne bakgrunn vurderer Advokattilsynet at risikoen for hvitvasking gjennom slike tjenester samlet sett er høy. Det er Advokattilsynets vurdering at risikoen normalt er høyere for større advokatforetak, da disse har kapasitet og kompetanse til å bistå i større og mer komplekse transaksjoner, og til å bistå med opprettelse og restrukturering av større og mer komplekse virksomhetsstrukturer.

6.5

Prosess, forlik og andre oppdrag med særskilt risiko

Advokaters bistand i rene tvist- og prosessoppdrag faller i utgangspunktet utenfor hvitvaskingslovens anvendelsesområde for advokater. Ettersom risikovurderingen ikke er avgrenset mot bistand som faller utenfor loven, omtales her enkelte spesielle situasjoner knyttet til tvist og prosess som innebærer hvitvaskingsrisiko. Slik bistand kan også på et tidspunkt involvere transaksjoner som kan omfattes av loven.

Det finnes eksempler på at tvistesaker kan brukes aktivt i en hvitvaskingshandling. Det praktiske eksempelet er at to samarbeidende parter etablerer et fiktivt krav eller en konstruert tvist, og deretter inngår forlik eller får etablert et annet betalingsgrunnlag. Kriminelt utbytte kan dermed overføres til mottakeren som tilsynelatende betaling av gjeld, et erstatningskrav eller et forlik. Advokatens

involvering, avtaledokumentasjonen og eventuelt bruk av klientbankkontoen kan bidra til å skape notoritet og en tilsynelatende legitim forklaring på betalingen. Både FATF og Solicitors Regulation Authority har fremhevet dette som en kjent metode som kan benyttes til hvitvasking, selv om det ikke finnes mange kjente eksempler.⁵⁹ Advokattilsynet har også hørt om lignende tilfeller fra norske advokater.

Faretegn knyttet til denne typen hvitvaskingsforsøk, kan være at kravets faktiske eller rettslige grunnlag fremstår uklart eller svakt dokumentert, partenes opptreden ikke samsvarer med den angivelige konflikten, et betydelig krav aksepteres eller forlikes uvanlig raskt, partene har spesielle forbindelser til hverandre utover hva som fremgår av saken eller dersom oppgjøret i saken skal skje på en måte som avviker fra det som følger naturlig av tvisten. Andre røde flagg kan være at klienten har kontaktet flere andre advokater tidligere uten å få bistand, at det haster å få gjennomført oppgjøret, eller at klientens valg av advokat i seg selv fremstår unaturlig.

Et eget poeng er at dersom klienten i forbindelse med et søksmål, uavhengig av om søksmålet er legitimt eller ikke, ber advokaten om å videreføre pengene som mottas på klientbankkonto fra motparten til en tredjeperson, vil dette være en selvstendig betalingsformidlingstjeneste som vil være omfattet av hvitvaskingsloven.

Et beslektet tema er advokatens bistand til inndriving av gjeld fra kriminelle eller inndriving av gjeld hvor lånet var utbytte fra kriminelle handlinger. Her vil advokatens involvering i inndrivingen kunne bidra til å legitimere gjeldskravet, og en eventuell tilbakebetaling via klientbankkonto kan bidra til å skjule midlenes opprinnelse og gi transaksjonen ytterligere legitimitet.⁶⁰

Det foreligger begrenset dokumentasjon om omfanget av misbruk knyttet til fiktive tvister og krav, og internasjonale kilder gir ikke grunnlag for å anse dette som en utbredt form for hvitvasking i advokatbransjen. Advokattilsynet legger likevel til grunn at dette er en sårbarhet som gjelder særlig for advokatbransjen, fordi advokaters medvirkning, utarbeidelse av dokumentasjon og eventuell bruk av klientbankkonto kan gi transaksjonen betydelig legitimitet, samtidig som rene tvist- og prosessoppdrag faller utenfor hvitvaskingslovens anvendelsesområde. Konsekvensene ved faktisk misbruk kan være betydelige, fordi det vil ramme tilliten både til advokatstanden og rettssystemet. Samlet sett vurderer Advokattilsynet risikoen knyttet til slike saker som moderat.

⁵⁹ FATF, *Money Laundering and Terrorist Financing vulnerabilities of Legal Professionals* (2013), s. 69. Solicitors Regulation Authority redegjør for metoden i en veiledning på deres nettsider – *Guidance – Sham litigation* (2025), <https://www.sra.org.uk/solicitors/guidance/sham-litigation/>.

⁶⁰ Det finnes et eksempel på at advokater har blitt dømt for hvitvasking på bakgrunn av slik bistand, se FATF (2013), case 38, s. 69. Se også Rt. 2011 s. 1.

7. Geografisk risiko og grensekryssende forhold

7.1

Geografisk risiko i advokatvirksomhet

Norge har en åpen økonomi med omfattende internasjonale pengestrømmer, og norsk næringsliv er tett integrert i globale markeder. Mange norske virksomheter opererer i eller mot land med høyere korrupsjonsrisiko og svakere institusjoner. Særlig innen sektorene energi og sjømat er verdikjedene store og komplekse med betydelig eksport til utlandet.⁶¹ Grensekryssende betalinger gir gode muligheter for hvitvasking fordi det skaper større avstand mellom lovbruddet og midlene som senere brukes eller flyttes. Midlene blir vanskeligere å spore, spesielt hvis de overføres i større og ellers legitime transaksjoner.⁶²

Et betydelig antall advokatforetak gjennomfører internasjonale transaksjoner. I rapporteringen for regnskapsåret 2025 har rundt 22 prosent av foretakene som har gjennomført transaksjoner over klientbankkonto omfattet av hvitvaskingsregulverket opplyst å ha gjennomført internasjonale transaksjoner, og rundt elleve prosent av advokatforetakene har gjennomført transaksjoner knyttet til land utenfor EU. Bare fem foretak (én prosent) opplyser om transaksjoner over klientbankkonto til land som er listeført i EU og av FATF.

Hvitvaskingsrisiko knyttet til geografi kan oppstå på mange måter, og knytter seg ikke bare til kundens oppholdssted eller statsborgerskap. For juridiske personer vil det blant annet kunne knytte seg geografisk risiko til registreringsstedet eller til området som eventuelle reelle rettighetshavere har tilknytning til. Videre kan det være risiko forbundet med det stedet et selskap driver virksomhet og hvor selskapet har datterselskaper eller andre selskapsledd. Geografisk risiko kan også oppstå som følge av hvor transaksjonen eller formuesgodet befinner seg, eller hvor midlene og formuen stammer fra eller skal overføres til. Det vil også kunne være relevant hvilke jurisdiksjoner som eventuelt skal inngå som mellomledd i en eier- eller betalingsstruktur.

Den geografiske risikoen vil variere stort avhengig av hvilke geografier som er involvert. Enkelte land er forbundet med høy hvitvaskingsrisiko, og skal derfor alltid underlegges forsterkede kundetiltak, se hvitvaskingsforskriften § 4-10. EU fører en løpende liste over land som alltid skal anses som høyrisikoland,⁶³ og FATF har også en oversikt over land det er forbundet høy risiko med og land som er under forsterket overvåkning fra FATF, som følge av strategiske mangler ved landenes systemer for å bekjempe hvitvasking, terrorfinansiering og MØV-finansiering.⁶⁴

I tillegg til listene over land som alltid skal vurderes som høy risiko, inneholder hvitvaskingsforskriften § 4-9 første ledd bokstav c flere risikomomenter som kan gi en indikasjon på høy geografisk risiko. Dette er land som ikke har gjennomført tilfredsstillende og effektive tiltak for å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering, land med betydelig omfang av korrupsjon og annen kriminalitet, land

⁶¹ Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 23.

⁶² Økokrim, *NRA Hvitvasking 2026*, s. 33.

⁶³ https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/anti-money-laundering-and-counter-terror-international-level_en

⁶⁴ <https://www.fatf-gafi.org/en/topics/high-risk-and-other-monitored-jurisdictions.html>

underlagt sanksjoner, embargo eller lignende tiltak av FN eller EU, og land som finansierer eller støtter terrorvirksomhet eller der kjente terrororganisasjoner opererer.

Ved vurderingen av geografisk risiko finnes det flere troverdige kilder som fører oversikt over ulik landrisiko. Relevante kilder omfatter blant annet FATFs land-rapporter, Transparency Internationals Corruption Perceptions Index, Basel AML Index, Verdensbankens Worldwide Governance Indicators, OECD Global Forums vurderinger av skatte- og eiertransparens og oversikter over organisert kriminalitet. Kildene må benyttes ut fra hvilken type risiko som vurderes, og en enkelt indeks bør normalt ikke alene være avgjørende for risikoklassifiseringen.

Selv om et land ikke er forbundet med høyere risiko, kan det likevel finnes områder innenfor landet som er mer risikoutsatt. Dette kan blant annet være relevant i føderale stater hvor selskaps- og eierreglene kan variere betydelig mellom ulike delstater.⁶⁵ Disse kan for eksempel ha regler eller praksis som gir lavere transparens om eierskap eller hvor kontrollen fra myndighetene er redusert. Der kunder eller oppdrag har tilknytning til slike områder må dette tas i betraktning i en risikovurdering.

Betydningen av den geografiske risikoen vil kunne avhenge av både risikoen ved kunden og ved tjenestene som ytes. Tilknytning til et land med høyere risiko vil ha mindre betydning dersom tilknytningen er svakere og transaksjonen og eierforholdene for øvrig er transparente. Den geografiske tilknytningen får større betydning dersom klienten eller reelle rettighetshavere befinner seg i landet, midlene har sitt opphav der, eller advokaten bistår med en selskapsstruktur eller transaksjon som gjør det vanskeligere å forstå eierskap, kontroll, formål eller pengestrømmer.

7.2

Samlet risiko-vurdering

Advokatbransjens eksponering mot utlandet fremstår ut fra advokatenes egen rapportering til Advokattilsynet som begrenset. Advokattilsynet vet imidlertid gjennom tilsynsvirksomheten at mange advokater gjennomfører transaksjoner til og fra utlandet, og representerer utenlandske klienter eller selskaper og konsern med betydelig virksomhet i land med korrupsjonsrisiko eller lavere transparens. Samlet sett vurderes advokatbransjens geografiske risikoeksponering som moderat, men med betydelige variasjoner mellom advokatforetak. Større foretak som gjennomgående bistår med mer komplekse transaksjoner og selskapsstrukturer med betydelig internasjonal virksomhet vil ha høyere risiko enn mindre advokatforetak med en enklere virksomhet med mindre internasjonalt tilsnitt.

⁶⁵ Flere delstater i USA, f.eks. Delaware, er kjent for å ha begrensede krav til registrering av eierskaps- og kontrollopplysninger, noe som gir mindre transparens, se bl.a. U.S. Government Accountability Office, *Treasury should address gaps in ownership information resulting from expanded exemptions* (2026), s. 11.

8. Sårbarheter knyttet til organisasjonsmodell og etterlevelse av regelverk

8.1

Innledning

Interne forhold ved advokatforetak kan påvirke hvor sårbare foretakene er for å bli misbrukt til hvitvasking. Dette omfatter dels forhold ved advokatforetak som organisasjonsmodell og dels svakheter i foretakenes etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Forholdet bør behandles i foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering.

Som beskrevet innledningsvis tar risikovurderingen sikte på å beskrive den iboende risikoen i advokatbransjen og foretar ikke en vurdering av bransjens restrisiko etter gjennomførte risikoreduserende tiltak. Svakheter i etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket omtales likevel fordi slike svakheter reduserer foretakets evne til å identifisere og håndtere forsøk på misbruk, og utgjør derfor en sårbarhet. Omtalen innebærer ikke en samlet vurdering av effekten av bransjens risikoreduserende tiltak.

8.2

Organisasjonsmodell

8.2.1. Innledning

Advokatvirksomhet kan organiseres på ulike måter, og organiseringen har betydning for hvordan risiko håndteres. Utviklingen har gått i retning av at en større andel advokater arbeider i større advokatforetak fremfor å drive virksomhet alene. Større foretak kan gi bedre forutsetninger for spesialisering, arbeidsdeling, kompetanse og etablering av interne kontroll- og risikostyringssystemer. Samtidig kan større og mer komplekse organisasjoner skape andre sårbarheter. Ansvar for klientinntak, kundetiltak, oppdragsutførelse og oppfølging kan være fordelt mellom flere personer og funksjoner, mens informasjon om klienten og oppdraget kan være spredt mellom ulike personer og systemer. Dette kan gjøre det vanskeligere å danne seg et helhetlig bilde av klientens og oppdragets risiko.

Et særtrekk ved advokatvirksomhet er at advokatbevillingen er personlig, samtidig som virksomheten i økende grad utøves gjennom foretak med flere advokater, ansatte og fagområder. Den enkelte advokat har ofte betydelig selvstendighet og et sterkt eierskap til egne klienter og oppdrag. Dette kan begrense ledelsens og kontrollfunksjonenes mulighet til å få et samlet bilde av risikoen og skape sårbarheter dersom relevante opplysninger ikke deles eller dokumenteres tilstrekkelig.

8.2.2. Partnerstruktur, styring og økonomiske insentiver

Mange advokatforetak er organisert gjennom partnermodeller hvor eier- og beslutningsmyndigheten er fordelt mellom flere advokater med ulike fagområder, klientporteføljer og eksponering mot hvitvaskingsregelverket. Dette kan gjøre det mer krevende å sikre en felles prioritering av internkontroll og etterlevelse, særlig dersom deler av virksomheten sjelden omfattes av hvitvaskingsloven. Organiseringen kan redusere den enkelte partners incentiv til å investere i internkontroll og etterlevelseshjelp. Det kan også oppstå uklarhet om hvor ansvaret for etterlevelse reelt sett ligger mellom den enkelte partner, foretakets ledelse og særskilte kontroll- eller etterlevelseshjelp.

Tonen på toppen kan være avgjørende for hvordan etterlevelse prioriteres nedover i organisasjonen. Hierarkiske forhold kan også gjøre det vanskeligere for yngre advokater, advokatfullmektiger eller administrative medarbeidere å utfordre vurderinger gjort av personer med mer erfaring og autoritet. Dette kan særlig gjøre seg gjeldende der f.eks. en partner har et langvarig forhold til en klient, og hvor en yngre advokat eller administrativ ressurs er den som i praksis utfører kundetiltak eller oppdager forhold som burde vurderes nærmere.

Det kan videre være forskjell mellom hvem som formelt har leder- eller etterlevelsensansvar, og hvem som reelt har størst innflytelse i foretaket. Dersom kontrollfunksjoner mangler tilstrekkelig myndighet eller gjennomslagskraft overfor sentrale partnere eller oppdragsansvarlige, kan dette svekke muligheten til å sikre ensartet etterlevelse i foretaket.

Økonomiske insentiver kan også påvirke prioriteringen av kontrollarbeidet. Dersom avlønning eller intern resultatmåling i stor grad er knyttet til fakturerbare timer, omsetning eller klientinntak, kan tidsbruk på kundetiltak, risikovurderinger og andre kontrolloppgaver komme i et spenningsforhold til inntektsgivende arbeid. Tilsvarende kan det være mer krevende å avstå fra eller avslutte et lønnsomt klientforhold, eventuelt sende MF-melding, dersom dette samtidig får direkte økonomiske konsekvenser for den enkelte advokat eller avdeling. Den samme effekten kan oppstå der advokater eller avdelinger måles mot hverandre og belønnes ut fra omsetningsmål.

8.2.3. Små foretak og begrensede støttefunksjoner

Mindre advokatforetak og enkeltpersonforetak har andre sårbarheter. De vil ofte ha mindre støtte i systemer og kollegaer. Overgangen fra et større foretak med etablerte støttefunksjoner og et stort fagmiljø til egen virksomhet kan derfor innebære at den enkelte advokat selv må utføre oppgaver som tidligere ble håndtert sentralt eller av andre personer. Advokattilsynet erfarer at dette kan være særlig krevende når overgangen skjer i forbindelse med at advokaten blir eldre og ikke lenger har mulighet til å være partner i det tidligere foretaket. Alder kan generelt innebære en økt sårbarhet dersom advokaten i mindre grad er fortrolig med digitale kundetiltaksverktøy, oppdaterte interne rutiner eller endringer i regelverket, og dersom lang fartstid og etablert tillit til enkeltklienter gjør det vanskeligere å stille kritiske spørsmål ved etablerte relasjoner.

Tilsvarende kan advokater som starter egen virksomhet uten tidligere erfaring fra et foretak med etablerte systemer, måtte etablere rutiner og kompetanse uten å ha tilgang på den samme støtten. Advokater som bare sporadisk har oppdrag som omfattes av hvitvaskingsloven vil kunne være spesielt sårbare. Rutiner og kompetanse som sjelden benyttes kan være vanskeligere å opprettholde, samtidig som det kan være større risiko for at oppdrag som omfattes av regelverket ikke identifiseres eller håndteres på samme måte som i foretak hvor slike oppdrag utgjør en løpende del av virksomheten.

8.2.4. Andre organisatoriske forhold

Advokatforetak med hurtig vekst, sammenslåinger av foretak eller foretak med flere geografisk adskilte kontorer kan føre til at ulike rutiner, systemer og praksiser eksisterer parallelt, og at sentrale kontrollfunksjoner får begrenset oversikt eller gjennomslagskraft. Kontorfellesskap mellom selvstendige advokater kan på sin side skape uklarhet dersom virksomheten utad fremstår som ett samlet foretak, mens den enkelte advokat i realiteten er ansvarlig for egne rutiner og egen internkontroll.

Også kombinasjon av advokatvirksomhet og annen tillatt virksomhet kan øke den organisatoriske kompleksiteten. Dette kan gjøre det vanskeligere å holde ulike aktiviteter, klientforhold og pengestrømmer klart atskilt, og kan skape uklarhet om hvilke deler av virksomheten som omfattes av hvitvaskingsregelverket.

8.3

Regelverks- etterlevelse

Svakheter i etterlevelsen av regelverket som gjelder for advokatvirksomhet kan øke advokatforetakenes sårbarhet for å bli misbrukt i hvitvaskingsøyemed. Dette gjelder både anti-hvitvaskingsregelverket, bokføringsreglene og de særbestemmelser som gjelder kontroll med klientmidler.

8.3.1. Hvitvaskingsregelverket

Antihvitvaskingsregelverkets krav om virksomhetsinnrettet risikovurdering, rutiner, kundetiltak, internkontroll og opplæring skal bidra til å identifisere og håndtere forhold som kan indikere misbruk. Dersom foretakenes etterlevelse er mangelfull øker risikoen for at mistenkelige forhold ikke avdekkes og at foretaket misbrukes. Videre kan svak etterlevelse gjøre foretaket mer attraktivt for aktører som bevisst søker rådgivere med svake kontrollrutiner. Når etterlevelsen bedres for deler av bransjen, kan dette dessuten bidra til å øke trusselnivået for øvrige deler av bransjen.

Advokattilsynets erfaringer fra tilsyn viser at det over tid har vært svakheter ved risikoforståelsen i advokatbransjen sammenliknet med andre sektorer. Kvaliteten på foretakenes risikovurderinger har blitt bedre de senere årene, noe som kan indikere at også den generelle risikoforståelsen i bransjen har økt. Advokattilsynet har registrert markante forbedringer hos de største advokatforetakene med høy risikoprofil. Advokattilsynet mener likevel det fortsatt er et betydelig forbedringspotensial når det gjelder risikoforståelsen blant advokatforetakene i Norge. Spesielt er mindre og mellomstore foretak med relativt høy andel transaksjoner forbundet med høyere klient- og oppdragsrisiko, sårbare ettersom gode systemer krever at foretaket legger ned betydelige ressurser.

Tilsyn har blant annet avdekket svakheter ved virksomhetsinnrettede risikovurderinger og arbeidsrutiner. Foretakenes faktiske risiko blir ofte bare delvis identifisert, og vurderingene som ligger til grunn for konklusjonene om risiko er i varierende grad dokumentert. Som følge av dette er det også Advokattilsynet erfaring at foretakenes arbeidsrutiner ofte ikke er egnet til å håndtere risikoen i foretaket. Mange advokatforetak bruker fortsatt standardiserte maler som i begrenset grad er tilpasset virksomhetens art og omfang, og det er ofte ikke etablert konkrete og operative rutiner for blant annet forsterkede kundetiltak eller bruk av klientbankkonto.

Kontroll av advokatforetakenes etterlevelse i enkeltsaker har også vist mangler ved vurderingen av kunde- og oppdragsrisiko, hvor advokatene ofte vurderer risikoen lavere enn det Advokattilsynet mener det er grunnlag for. Manglene omfatter også gjennomføringen av kundetiltak, herunder forståelsen av kundens eier- og kontrollstruktur, identifisering av reelle rettighetshavere og vurderingen av kundeforholdets formål og tilsiktede art.

Tilsyn viser at mange foretak i begrenset grad gjennomfører systematisk internkontroll av egen etterlevelse, og at kontrollen ofte er enkel og lite risikobasert. Det er også avdekket svakheter ved foretakets egen overprøving av om risikovurderinger og kundetiltak er tilpasset aktuell risiko. Det varierer hvor godt

avdekkede avvik blir fulgt opp overfor foretakets ledelse og fører til endring av rutiner eller risikovurdering. Dette reduserer foretakenes evne til å avdekke og korrigere mangler i egen etterlevelse, og øker sårbarheten for misbruk.

En annen sårbarhet som er avdekket ved tilsyn er mangler ved dokumentasjonen av hvilke vurderinger og tiltak som er gjennomført. Relevant dokumentasjon er ofte ikke samlet, men ligger spredt i den enkelte advokats saksmapper og korrespondanse med klienten. Mangelfull og lite systematisert dokumentasjon gjør det vanskeligere å etterprøve hvilke kundetiltak som faktisk er gjennomført, hvilke vurderinger som er foretatt, og på hvilket tidspunkt dette skjedde. Dette svekker også foretakets mulighet til å gjennomføre effektiv internkontroll, fordi ledelsen og kontrollfunksjonene vanskeligere kan kontrollere om kundetiltak og risikovurderinger er tilstrekkelig tilpasset risikoen.

Samlet kan slike svakheter redusere foretakenes evne til å identifisere og håndtere risiko for misbruk. Advokattilsynets tilsynserfaringer viser at svakheter ved etterlevelse og risikoforståelse derfor utgjør en sårbarhet i bransjen, og kan øke risikoen for at advokattjenester utnyttes i kriminelle disposisjoner.

8.3.2. Bokføring og dokumentasjon av klientkontotransaksjoner

Manglende etterlevelse av bokføringslovens og advokatforskriftens krav til dokumentasjon av transaksjoner via advokaters klientbankkonto utgjør en sårbarhet fordi det svekker advokatforetakets mulighet til å ha oversikt over og kontrollere pengestrømmene på klientkontoen.

For betalingstransaksjoner som gjennomføres via advokatforetakenes klientbankkonto vil ikke advokatforetaket være reell avsender eller mottaker av midlene, og det må gis supplerende opplysninger for at bilagene skal identifisere reell avsender/mottaker. Dersom betalingsbilagene ikke identifiserer den reelle avsenderen eller mottakeren, får foretaket et dårligere grunnlag for å kontrollere hvem pengene faktisk kommer fra og hvem de utbetales til. Dette har særlig betydning på to områder:

1. Svekket etterlevelse av hvitvaskingslovens krav til kundetiltak

Etter hvitvaskingsloven § 24 skal advokatforetak gjennomføre løpende oppfølging av klientforholdet. Dette innebærer blant annet å undersøke midlenes opprinnelse og vurdere om transaksjonene er i samsvar med foretakets kunnskap om klienten og klientforholdet.

Mangelfull dokumentasjon av betalingsstrømmene kan gjøre denne kontrollen vanskelig. Dersom bilagene ikke viser hvem som faktisk har foretatt en betaling eller hvem som er den reelle mottakeren, kan foretaket få problemer med å avklare om transaksjonen er foretatt på vegne av klienten, eller om midlene kommer fra eller går til en tredjepart som ikke er kjent for foretaket.

Mangelfull dokumentasjon kan også gjøre det vanskelig å etterprøve i ettertid om nødvendige kundetiltak er blitt gjennomført i tråd med foretakets anti-hvitvaskingsrutiner. Foretaket vil da kunne ha svakere grunnlag for å dokumentere at advokaten har oppfylt kravene til løpende oppfølging og kontroll etter hvitvaskingsloven.

2. Økt risiko for at klientbankkontoen brukes til å tilsløre pengestrømmer

Mangelfull bokføring kan bidra til at relevante indikasjoner på hvitvasking ikke blir fanget opp. Advokatforetaket kan i slike tilfeller miste viktig informasjon som grunnlag for å vurdere om det foreligger omstendigheter som utløser

undersøkelses- og rapporteringsplikt etter hvitvaskingsloven §§ 25 og 26.

Dersom det ikke fremgår tydelig av bilagsdokumentasjonen i regnskapet hvem som har sendt eller mottatt pengene, blir det vanskeligere for advokatforetaket å se sammenhengen mellom transaksjonene og det underliggende klientforholdet.

Dette kan særlig være problematisk ved transaksjoner som går via flere ledd, ved betalinger fra eller til tredjepersoner eller ved transaksjoner som ikke har en klar sammenheng med advokatoppdraget. Manglende opplysninger om avsender og mottaker kan da gjøre det vanskeligere å identifisere forhold som burde utløse nærmere undersøkelser.

8.4

Sårbarheter ved regelverk og tilsyn

Hvor utsatt advokatbransjen er for å bli misbrukt til hvitvasking påvirkes ikke bare av forhold ved advokatforetakene, men også av regelverkets utforming og rammene for tilsyn og annen oppfølging.

Hvitvaskingsloven gjelder, i motsetning til for andre rapporteringspliktige grupper, bare for advokater når de utfører nærmere angitte tjenester.⁶⁶ Advokattilsynets erfaring er at det fortsatt er betydelig usikkerhet blant advokatene om grensene for lovens anvendelsesområde. Dersom et oppdrag feilaktig vurderes å falle utenfor loven, vil regelverkets forpliktelser om kundetiltak mv. ikke bli fulgt, noe som kan medføre at risiko og eventuelle mistenkelige forhold ikke identifiseres eller følges opp. Uklarheten kan derfor utgjøre en særskilt regulatorisk sårbarhet.

Det er også knyttet usikkerhet til grensene for advokaters unntak fra rapporteringsplikten.⁶⁷ Unntakene ivaretar grunnleggende hensyn knyttet til retten til fortrolig juridisk bistand, men innebærer samtidig at opplysninger om mulig hvitvasking i enkelte tilfeller ikke videreformidles til Økokrim. Dersom grensene for unntaket praktiseres for vidt, kan også rapporteringspliktige forhold forbli urapportert.

Effektivt risikobasert tilsyn er videre avhengig av at Advokattilsynet har tilgang til tilstrekkelig informasjon og relevante virkemidler til å identifisere og følge opp manglende etterlevelse. Advokattilsynets erfaringer viser at det i enkelte tilsyn kan oppstå utfordringer med å få tilgang til all dokumentasjon som vurderes nødvendig for tilsynet.

Advokattilsynets mulighet til å kontrollere etterlevelsen påvirkes også av hvordan foretakene dokumenterer og oppbevarer opplysninger om kundetiltak og risiko-vurderinger. Når dokumentasjonen ikke er samlet eller tydelig knyttet til de vurderingene som er gjort, kan det være ressurskrevende å fastslå hvilke tiltak som faktisk er gjennomført og om regelverkets krav er oppfylt. Dette kan begrense effektiviteten i tilsynet.

De regulatoriske og institusjonelle sårbarhetene må ses i sammenheng med foretakenes egen etterlevelse. Et regelverk med krevende avgrensninger stiller større krav til foretakenes risikoforståelse og til tydelig veiledning og effektivt tilsyn.

⁶⁶ Hvitvaskingsloven § 4 annet ledd bokstav c

⁶⁷ Hvitvaskingsloven § 26 tredje ledd

9. Terrorfinansieringsrisiko i advokatbransjen

9.1

Hva er terrorfinansiering og overordnet om risikobildet

Terrorfinansiering skiller seg på viktige punkter fra hvitvasking. Hvitvasking forutsetter en tilknytning til utbytte fra straffbar handling, mens midler som benyttes til terrorfinansiering kan ha både lovlig og ulovlig opprinnelse. Ved terrorfinansiering er det derfor midlenes destinasjon og anvendelse, snarere enn deres opprinnelse, som er det sentrale.

Terrorfinansiering kan dessuten skje med små beløp og gjennom disposisjoner som isolert sett fremstår som ordinære. Aktivitet knyttet til slik finansiering kan også fremstå både som uskyldig og som moralsk god, noe som bidrar til å tilsløre klientens egentlige intensjoner (for eksempel maskeringsfinansiering som veldedige donasjoner).⁶⁸ Dette kan gjøre terrorfinansiering vanskelig å identifisere gjennom indikatorer som ellers er sentrale ved avdekking av hvitvasking.

Terrorfinansiering defineres som handlinger som beskrevet i straffeloven § 135 og finansiering som beskrevet i § 136 a.⁶⁹ Førstnevnte straffebud rammer blant annet den som yter, mottar, sender, fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder med hensikt eller viten om at midlene helt eller delvis skal brukes til nærmere angitte terrorforbrytelser eller av bestemte personer, grupper eller foretak med tilknytning til terrorvirksomhet. Formuesgoder omfatter alle typer økonomiske verdier, og beløpets størrelse er ikke avgjørende.⁷⁰ Finansieringen kan skje gjennom flere ledd, og det er heller ikke generelt et krav at midlene faktisk kommer frem til sluttmottakeren eller blir brukt til terrorformålet.⁷¹

Terrorfinansiering som beskrevet i straffeloven § 136 a rammer økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon. Økonomisk støtte kan blant annet bestå i finansielle bidrag eller betaling for varer eller tjenester, mens materiell støtte også kan omfatte andre materielle ressurser som stilles til rådighet for organisasjonen. Terrorfinansiering er dermed ikke begrenset til pengeoverføringer, men kan også omfatte andre former for økonomisk eller materiell støtte.

Terrorfinansiering kan være knyttet til finansiering av konkrete terrorhandlinger, men kan også ha en mer langsiktig karakter ved at midler eller andre ressurser bidrar til å opprettholde personer, grupper eller organisasjoner med terrorformål. I sistnevnte tilfelle kan finansieringen blant annet gå til drift, rekruttering, lokaler, reiser eller annen virksomhet. Finansieringen kan dermed være relevant selv om midlene ikke er knyttet til planlegging eller gjennomføring av en bestemt terrorhandling.

For pedagogiske og praktiske formål kan et terrorfinansieringsforløp beskrives som en prosess hvor midler eller andre verdier fremskaffes eller samles inn, oppbevares, overføres og til slutt anvendes. Inndelingen illustrerer hvordan

⁶⁸ A Lawyer's Guide to Detecting and Preventing Money Laundering 2014, s. 24

⁶⁹ Hvitvaskingsloven § 2 bokstav b

⁷⁰ Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) s. 318.

⁷¹ Husabø, Erling Johannes. Karnov lovkommentar: Straffeloven, note 6 til § 135 (à jour 12.01.2026).

midler kan bevege seg fra fremskaffelse til den endelige bruken til terrorrelaterte formål. Advokattjenester kan få tilknytning til ulike deler av et slikt finansieringsforløp.

PST vurderer i Nasjonal risikovurdering for terrorfinansiering 2026 den samlede risikoen for terrorfinansiering i Norge som moderat. I NRA-en vises det til at det faktiske omfanget synes begrenset, men mørketall, geopolitiske forhold, teknologisk utvikling og nye muligheter for skjulte verdioverføringer innebærer at risikoen ikke kan anses som lav. Risikoen vurderes som større for finansiering fra Norge til utlandet enn motsatt. Finansieringen kan blant annet skje gjennom ordinære inntekter og andre lovlige midler, og beløpene kan være små og spredt over tid. Norske ekstremisters bidrag til internasjonal terrorfinansiering vurderes generelt som begrenset i omfang og antall, men selv mindre bidrag kan ha betydning for bestemte aktører eller operasjoner.⁷²

Advokater fremstår ikke som en av de mest sentrale kanalene for terrorfinansiering i Norge. Enkelte egenskaper ved advokattjenester kan likevel innebære en sårbarhet. PST fremhever blant annet profesjonelle tilretteleggere, kompliserte eierstrukturer og grensekryssende transaksjoner.⁷³

9.2

Sårbarhet ved advokatvirksomhet

Advokattilsynets oversikt over innsendte egenerklæringer for regnskapsåret 2025 viser at deler av advokatbransjen har oppdrag og transaksjoner innenfor områder som er relevante ved vurderingen av terrorfinansieringsrisiko. Av de 660 advokatforetakene som har opplyst å ha oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven, har 451 foretak rapportert å ha gjennomført transaksjoner over klientbankkonto. Rundt åtte prosent av disse skal ha foretatt utbetalinger fra klientbankkonto til tredjepersoner, og om lag elleve prosent av foretakene har gjennomført transaksjoner over klientbankkonto med tilknytning til land utenfor EU. Rundt elleve prosent av de 660 foretakene som har hatt oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven rapporterer å ha bistått en ideell organisasjon med tjenester innenfor lovens anvendelsesområde. Om lag fire prosent har opplyst å ha utført oppdrag knyttet til bransjen «velferd, utviklingsbistand eller folkefinansiering».⁷⁴

Risikoen for at advokater misbrukes til terrorfinansiering vil særlig avhenge av hvilken funksjon advokattjenesten får i finansieringsforløpet. Forhold ved klient og geografi kan øke eller redusere risikoen ved den enkelte tjenesten. Tjenester som innebærer at advokaten håndterer verdier, legger til rette for overføringer eller etablerer strukturer som kan brukes til å fremskaffe, oppbevare eller flytte midler, er derfor særlig relevante.

Bruk av klientbankkonto fremstår som en av de mest direkte måtene en advokat kan bli involvert i terrorfinansiering på. Risikoen vil være særlig relevant dersom advokaten har en mer rendyrket betalingsformidlingsrolle, og ved grensekryssende betalinger, særlig utbetalinger til land eller områder med forhøyet terrorfinansieringsrisiko. Risikoen vil variere betydelig, og blant annet avhenge av hvilken rolle kontoen har i oppdraget, hvilke betalinger advokaten skal gjennomføre og hvor midlene skal sendes, herunder om det involverer utbetaling til tredjepersoner.⁷⁵

⁷² Se PST - *NRA Terrorfinansiering 2026* (2026), s. 41.

⁷³ PST - *NRA Terrorfinansiering 2026* (2026), s. 31 og 40.

⁷⁴ Data er hentet fra Advokattilsynets oversikt over egenerklæringer for regnskapsåret 2025 innlevert pr. 13. august 2026.

⁷⁵ FATF, *Guidance for a Risk-Based Approach for Legal Professionals* (2019), s. 35-36.

Også opprettelse og forvaltning av selskaper, stiftelser, foreninger og andre juridiske personer og arrangementer kan innebære terrorfinansieringsrisiko. Et selskap kan for eksempel fremstå som en ordinær kommersiell virksomhet, mens det egentlige formålet er å legge til rette for overføring av penger til områder hvor midlene kan brukes til terrorformål. FATF viser til at selskaper og andre strukturer brukes både til å generere inntekter og til å flytte og oppbevare midler, og at front- og skallselskaper og strukturer på tvers av flere jurisdiksjoner kan brukes til å gjøre pengestrømmene og de reelle aktørene mindre synlige.⁷⁶

Advokaters bistand til kjøp av eiendom kan også ha tilknytning til terrorfinansiering. Terrororganisasjoner kan f.eks. kjøpe eiendom for å etablere fysisk tilstedeværelse i et bestemt område. Dette kan være relevant i områder hvor organisasjonen ønsker å bygge opp aktivitet eller gjennomføre operasjoner. Eiendom kan også innebære en legitim måte å plassere midler.

En særskilt variant er bistand til foreninger, stiftelser og andre organisasjoner som samler inn eller formidler midler, herunder bistand knyttet til crowdfunding. Selv om formålet med en innsamling fremstår som legitimt, kan hele eller deler av midlene bli brukt til andre formål enn det som er opplyst. Dette kan blant annet være aktuelt ved innsamlinger til humanitære formål i konflikt- og krigsområder, hvor det kan være vanskelig å kontrollere den endelige bruken av midlene. FATF fremhever særlig organisasjoner som opererer i ustabile høyrisikoområder, overfører midler eller varer til slike områder, eller har begrenset kontroll med hvordan ressursene brukes hos lokale samarbeidspartnere.⁷⁷

Geografisk risiko kan være knyttet både til klienten, virksomheten, oppdraget og den konkrete transaksjonen. Den geografiske risikoen kan være relevant langt utover bare det å overføre midler til slike områder. Det vil blant annet kunne være relevant om klienten driver virksomhet eller har annen tilknytning til områder med høyere risiko. De vanlige geografiske risikomomentene etter hvitvaskingsregulverket er også relevante ved terrorfinansiering. Dette gjelder blant annet land med svake systemer mot hvitvasking og terrorfinansiering, land underlagt internasjonale sanksjoner og særlig land som finansierer eller støtter terrorvirksomhet eller hvor kjente terrororganisasjoner opererer. FATF fremhever i tillegg områder med aktive eller nylige konflikter og terrortrusler, samt naboland og transittområder som kan brukes til å føre midler inn i slike områder.⁷⁸ FATFs og EUs lister over høyrisikoland er relevante utgangspunkter, men er ikke uttømmende og er heller ikke rene lister over terrorfinansieringsrisiko.

9.3

Samlet vurdering av terrorfinansieringsrisikoen

PST vurderer den samlede risikoen for terrorfinansiering i Norge som moderat. Terrororganisasjoner kan blant annet bruke investeringer i fast eiendom, selskaper, stiftelser, foreninger og ulike former for pengeinnsamling til å flytte eller skjule økonomiske ressurser. Slike strukturer kan også bidra til å skape et inntrykk av legitim virksomhet og i enkelte tilfeller gi organisasjonen økt tilstedeværelse eller innflytelse. Det foreligger imidlertid begrenset informasjon om at advokattjenester i Norge faktisk benyttes til terrorfinansiering, og store

⁷⁶ FATF, *Comprehensive Update on Terrorist Financing Risks* (2025), s. 101-103.

⁷⁷ FATF 2025, s. 102-105.

⁷⁸ FATF 2025, s. 128-129.

del av advokatbransjen har liten eksponering mot tjenester og klientforhold som er særlig relevante for slik finansiering. Den generelle terrorfinansieringsrisikoen for advokatbransjen i Norge vurderes derfor som lav.

Risikoen er imidlertid høyere i deler av bransjen. Foretak som håndterer eller overfører midler over klientbankkonto, særlig ved tredjepartsbetalinger og grensekryssende transaksjoner, eller som regelmessig yter bistand til opprettelse eller strukturering av selskaper eller bistår organisasjoner som samler inn eller formidler midler, kan ha en moderat terrorfinansieringsrisiko.

10. Risiko for finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen i advokatbransjen

Finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen (MØV-finansiering) gjelder finansiering eller tilgjengeliggjøring av penger, andre formuesgoder eller økonomiske ressurser i forbindelse med utvikling eller spredning av kjernefysiske, kjemiske eller biologiske våpen, deres leveringsmidler eller tilknyttede varer og teknologi. FATFs anbefaling 1 stiller krav om at land, finansinstitusjoner og relevante ikke-finansielle profesjoner, herunder advokater ved visse typer tjenester, skal identifisere og vurdere risikoen for MØV-finansiering og innrette tiltak etter risikoen. Etter FATFs anbefaling 1 gjelder dette mer konkret risikoen for brudd på, manglende gjennomføring eller omgåelse av MØV-relaterte målrettede finansielle sanksjoner etter anbefaling 7.⁷⁹

PSTs nasjonale risikovurdering bygger på et noe bredere perspektiv og omfatter også ulovlige anskaffelser av varer, tjenester og teknologi til utvikling og produksjon av MØV. PST vurderer at MØV-relatert aktivitet i Norge hovedsakelig vil skje indirekte gjennom kjøp av varer, tjenester og teknologi fra norske virksomheter eller ved kanalisering av midler gjennom norsk finansiell infrastruktur. Norge vurderes ikke som et foretrukket land for selve finansieringen. Trusselaktører benytter imidlertid omfattende nettverk av mellomledd, front- og skallselskaper, kompliserte eierstrukturer og leveringskjeder for å skjule reelle aktører, sluttbrukere og destinasjonen for varer og betalinger.⁸⁰

For advokatbransjen vil risikoen særlig kunne oppstå ved tjenester som kan benyttes til å etablere eller gjennomføre slike strukturer og transaksjoner. Dette gjelder blant annet etablering og forvaltning av selskaper og andre juridiske strukturer, oppkjøp og investeringer, grensekryssende transaksjoner og håndtering eller overføring av midler. Risikoen kan også være relevant ved bistand knyttet til internasjonal handel, eksportkontroll og sanksjonsregelverk, særlig der oppdraget gjelder varer eller teknologi med både sivile og militære bruksområder (flerbruksvarer). FATF peker blant annet på bruk av skall- og frontelskaper og andre kompliserte strukturer ved omgåelse av MØV-relaterte sanksjoner.⁸¹

Geografisk risiko må vurderes i lys av både sanksjonsregimene og det konkrete trusselbildet. PST peker særlig på Russland og Kina når det gjelder fordekte anskaffelser fra Norge, men også på Iran, Pakistan og Nord-Korea. Bruk av tredjeland og mellomledd er sentralt, og tilknytning til et annet land enn den

⁷⁹ Slike finansielle sanksjoner er gjennomført i norsk rett gjennom sanksjonsregelverket, som også gjelder norske advokater. EUs antihvitvaskingsforordning (EU) 2024/1624 artikkel 9 og 10 vil i tillegg kreve at forpliktete enheters rutiner, kontroller og virksomhetsinnrettede risikovurdering omfatter risikoen for manglende gjennomføring og omgåelse av målrettede finansielle sanksjoner.

⁸⁰ PST, *Risikovurdering om finansiering av spredning av masseødeleggelsesvåpen* (2024), s. 3 og s. 7-8.

⁸¹ FATF, *Guidance on Proliferation Financing Risk Assessment and Mitigation* (2021), s. 25-26. Se også FATF, *Complex Proliferation Financing and Sanctions Evasion Schemes* (2025), s. 22-24.

reelle sluttbrukerens land innebærer derfor ikke i seg selv lavere risiko.⁸²

Advokattilsynet har ikke konkret informasjon om at norske advokater faktisk utnyttes til MØV-finansiering. Sammenholdt med PSTs vurdering av at Norge først og fremst er utsatt for fordekt anskaffelsesvirksomhet fremfor å være en sentral kanal for selve finansieringen, vurderes den generelle risikoen for MØV-finansiering i advokatbransjen i Norge som lav. Risikoen kan likevel være høyere for foretak med betydelig grensekryssende selskaps- og transaksjonsvirksomhet, særlig der oppdragene har tilknytning til sanksjonerte aktører, tredjeland som kan benyttes til omgåelse, sensitive teknologisektorer eller virksomheter som produserer eller handler med flerbruksvarer.⁸³

⁸² PST 2024, s. 7-9.

⁸³ PST 2024, s. 15.

11. Fremtidsutsikter

Utviklingen i advokatbransjen og i kriminalitetsbildet kan endre hvordan risikoen fordeler seg mellom foretakene. En større andel advokater arbeider i større advokatforetak, som ofte har bedre forutsetninger for spesialisering, kompetanse og etablering av særskilte kontroll- og etterlevelseshjelpesfunksjoner. Samtidig er disse foretakene gjennomgående mer eksponert mot store verdier, komplekse selskapsstrukturer og grensekryssende transaksjoner. Mindre foretak og enkeltpersonforetak kan på sin side ha mer begrensede støttefunksjoner og svakere forutsetninger for å opprettholde kompetanse og kontroll der oppdrag omfattet av hvitvaskingsloven forekommer sporadisk. Dersom kontrollen styrkes særlig hos foretak eller aktører som i dag er mest eksponert, kan kriminelle aktører tilpasse seg og i større grad søke mot foretak eller tjenester hvor kontrollen er svakere. Et mer profesjonalisert og grensekryssende kriminalitetsbilde kan samtidig øke betydningen av risikoen for bevisst medvirkning, bruk av innsidere eller at kriminelle aktører på annen måte oppnår innflytelse eller faktisk kontroll over advokatvirksomhet.

Teknologisk utvikling vil også kunne endre både trusselbildet og foretakenes kontrollmuligheter. Økokrim peker på at kunstig intelligens, automatisering og digitale plattformer kan gjøre det enklere å produsere falsk dokumentasjon, manipulere identiteter, etablere troverdige selskapsstrukturer og gjennomføre bedragerier i større skala. For advokatforetak kan dette blant annet gjøre det vanskeligere å vurdere ektheten og påliteligheten av avtaler, fakturaer, selskapsdokumenter og annen dokumentasjon som klienten eller andre involverte fremlegger. Denne utviklingen gjør det viktigere å kontrollere sentrale opplysninger mot pålitelige og uavhengige kilder. Kunstig intelligens kan også gjøre kunnskap om selskapsstrukturer, transaksjoner og kontrollmekanismer lettere tilgjengelig for kriminelle aktører og dermed gjøre det enklere å tilpasse fremgangsmåter til etablerte kontrolltiltak. Samtidig kan den samme teknologien gi advokatforetak og myndigheter bedre verktøy for analyse, kontroll og avdekking av mistenkelige forhold.

Rettsrådsmonopolet ble opphevet da advokatloven trådte i kraft 1. januar 2025. Det er foreløpig for tidlig å vurdere hvilke konsekvenser endringen vil få for markedet for juridiske tjenester og for risikoen for hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet. Risikobildet kan endre seg vesentlig dersom advokater – særlig de som bistår med transaksjoner – frasier seg bevillingen for å organisere virksomheten som juristforetak eid av eksterne investorer, som private equity-fond. En slik utvikling kan blant annet medføre at virksomheter som yter tjenester med høy eksponering mot transaksjoner og selskaps- og eierstrukturer, i større grad faller utenfor de særskilte kravene som gjelder for advokatvirksomhet. Dette kan få betydning for den fremtidige risikovurderingen av denne delen av tjenestemarkedet.

tilsynet.no

ADVOKATTILSYNET